

BÖRZSÖNYI HELIKON

Irodalmi, művészeti, természetbarát folyóirat

IV. évfolyam 02. szám, 2009. február

"Áldjon meg az Isten mindenkit, aki az áldatlan magyar ugart tördeli."



Kovácsné Drajkó Piroska szalmafonata

Tartalom:

- 3. o.: Ölelések, lobogások, kézfogások;** (Ketykó István verse)
4. o.: Hallgat az éjjel; Valahol; (Pongrácz Ágnes versei)
6.-16. o.: Kilencven éves Pál István, az utolsó dudás; (Végh József és a Börzsönyi Helikon képes születésnap
köszöntője)
18.-20. o.: Bakalecke; Csak egy kis házimunka; (Kovács T. István írásai)
22. o.: A tűz; (Szajbely Zsolt írása)
24.-40. o.: Férfi az út szélén; (Százdi Sztakó Zsolt írása)
42.-43. o.: A virágkosár; Miért is érdemes élni?; (Zsitvainé Borsos Irén írásai)
44.-45. o.: Szabadság; Mai favágók; (Végh Tamás versei)
46.-47. o.: A nyitott sírgödörből; (Móritz Mátyás verse)
48.-51. o.: A tücsök és a hangya; (Borsi István írása)
52.-54. o.: Feszület; Csak szelíden; Jeltelenül; (Pogány Zoltán versei)
56.-58. o.: Élvezzétek ezt a testet!; Egy régió kincsei; Álmodik a magyar; (Forgács Miklós írásai)
60.-68. o.: Családragény: I. rész; (Hohol Barnabásné írása)
70.-80. o.: A túlélés mérlegén: Harmadik fejezet; (Bíró Pál Tibor írása folytatásokban)
82.-91. o.: Most látható a természetben: 3. rész, március; (Balog István képes természetismereti rovata)
92.-93. o.: Auditor: Nemzeti rigli; (Szávai Attila írása)
94. o.: Az új Nemzeti, 2002; (Székács László verse)
96. o.: Tájékép; (Hörömpő Gergely verse)
98. o.: Csillagfénynél; (Csapó Lajos verse)
100.-102. o.: Beszámoló;
105. o.: Impresszum;

E havi lapszámunkat a Kosdon élő és alkotó **Kovácsné Drajkó Piroska** kézműves alkotásainak képeivel díszítettük. Piroska egyedi tervezésű és mives kivitelezésű csuhé-, és szalmatárgyainak szépségét a népművészeti zsűri is elismerte már többször. Tárgyai a magyar tárgykultúra, a hagyomány életképességét és folyamatos fejlődését is bizonyítják.

Elérhetőségei:

Telefonszám: 06/20/9326053

Emailcím: szalmadiszek@freemail.hu

Honlap: www.szalmadiszek.5mp.eu



KETYKÓ ISTVÁN

Ölelések,lobogások,kézfogások

Nem az erőtlen ölelések

- felröppent madarak

váratlan zuhanásai -

nem a fáradt lobogások

- elfújó lángok

halk sírásai -

hanem a félúton megállt kézfogások

tudnak fájni igazán...

***Verőcemaros - Balassagyarmat ,1978.
február 19.***

PONGRÁCZ ÁGNES

Hallgat az éjjel

Hallgat az éjjel, hallgat a reggel. Csendes a vágyam
szívem alatt. Csúf karmok az órák, szétszedik árván
földre lehulló álmaidat. Mondd, érted-e, kedves,
érezed-e, kedves, mint fut a sorsunk - völgyön a hólé -
nagy rögön átért, s lett közelebb, ám gyenge mederben
térül el éppen, s angyalok arcán folynak a könnyek.
Nézd, kiürült már mennyei ládám, nélküled elvész
mind, ami jó, nincs szép mosoly és nincs tarka varázslat.
Nélküled, édes, meghal a szó.

2009. február 23.

Valahol

Ha a harsány égen a mesék elégnek,
ha törpék énekelnek a tündérek helyett,
ne fogd be a füled, nézz előre,
egy hosszú sorban a szentek jönnek,
karcsú virágot hoznak,
fehér kezükben liliom,
leteszik sorra a sírhantokon,
és feléled a múzsa.

2009. február 19.



Kilencven éves Pál István, az utolsó dudás

Tereske nem nagy település, valahol ott, hol a Börzsöny vadregényes meredélyei már megszelídültek, de a Cserhát lankái még nemigen indulnak meg. A Rétság felől érkező átutazónak is feltűnhet, hogy valaha több földbirtokost is eltartott határa, hiszen több kastély is található a faluban. Némelyik szépen felújítva, magántulajdonban, és van, melyet iskolának használnak, s van, mely kissé átalakítva szolgálja a falu népét. A mára igencsak megcsendesedett faluban él Pál István, az utolsó dudás. Az utolsó, aki még természetesen módon nőtt bele a dudával, furulyával való művészi szintű játék tudományába. Egy kifogyhatatlan kútforrás. Ha kell, mesél meséket, történeteket, a régi népiélet hagyományait, de jártas a gyógynövények, a népi gyógyászatok birodalmában, vége-hossza nincs népdaltudásának. Szülőfaluja – Kétdobony – és lakóhelye – Tereske egyaránt díszpolgárává választotta. 1936-ban Nógrád várában rendeztek egy nagyszabású ünnepséget az országzászló avatása alkalmából. Pál Pista bácsi már tizenhat éves legényként ott szerepelt dudájával.



Nem könnyű Pista bácsit megtalálni. Ha nagynehezen mégis sikerül, kiderül az oka is. Mióta ismét felfedezték, rengeteg helyre hívják. Tanítani. Tanítványai között – szerencsére jónéhányan vannak - sok az orvos, mérnök, a városi ember, de hívják őt népzenei táborba, táncot, népdalt tanítani, mesét mondani. Mert Pista bácsi emlékezete, valóságos kincsés tárháza a népi kultúrának. Nemigen kell őt kérlelni, könnyen rááll, hogy bemutassa tudományát.

- Mikor kezdett el Pista bácsi dudálni?

- Nagyon könnyű volt ez nekem, mert az egész családnak – három generációra visszatekintve – mindig pásztorsággal foglalkozott. Anyai és apai ágon egyaránt. A fűrés-faragás, a dudakészítés és a dudálás a vérükben volt. Úgy is mondhatnám, hogy dudaszóval altattak el és dudaszóval költöttek is föl. Emiatt volt könnyű megtanulnom a dudálást, furulyálást már egész kicsi koromban. Még csak hatéves voltam, mikor már próbálkoztam vele. Persze csak úgy, ha nagyapám fújta, vagy pedig letettem a székre és úgy nyomtam a tömlőt. Ezek csak olyan nyafogásfélék voltak, de már nyolc – kilenc éves korban jól tudtam pár nótát. Tizennégy voltam, mikor komolyabban belejöttem.

- Ennek is története van?

- Volt a felsőpetényi Almássy grófnak a Bánk melletti Újvilág-pusztán egy juhásza. Hatalmas, nagy bajuszú dudás ember. Bejárt onnan Bánkra, hol én is föllegénykedtem. Ott dudáltak apámmal a bánki strandon, az üdülők örömeire. Leventekoromban aztán sokat szerepeltem. Hetényi Rezső, a rétsági főszolgabíró sok hagyományörző rendezvényt szervezett. Egy ilyen már 1936-ban felléptem a dudámmal a nógrádi várban, sőt kanásznótákat is énekeltem és furulyáztam is. Nagyon tetszett a közönségnek. Még Manga János is lefényképezett, amint egy sallangos kutyabőrrel dudálok. Ma is megvan a kép. Sokáig folytattam a dudálást, de miután berukkoltam katonának, s a háború után következett a mindennapi élet, a családalapítás, házvétel, így abbamaradt a zenélés.

- Volt még nyomósabb oka is?

- Bizony inkább foglalkoztam az öngyilkosság gondolatával. Gyors egymásutánban meghalt hat gyerekem, s utánuk a feleségem is. Nem volt könnyű megmaradni. 1990-ben találtak rám ismét. A hagyományörző kutatók kerestek fel. Ők mondták, hogy én vagyok az utolsó magyar dudás, ki pásztoemberként az elődeitől tanulta a dudaszót. Fölvidítottak ezek a fiatalok. Hallgattam rájuk, s újból elővettem az ifjúkori dalokat, Még megvolt nagyapám dudája. Ez ma már nem használható, csak emlék csupán. Csináltam hát újat. Ezzel járom az országot, s tanítom a fiatalokat. Most már van sok utódom, kik gyönyörűen zenélnek. Érdekes módon nem az egyszerű emberek, kanászlegények, béreslegények, kocsislegények akarják ma megtanulni a dudálást, úgy, mint régen, hanem igazgatók, mérnökök, zenetanárok. A dudaszó által eljutottam Párizsba, Svájcba és a környező országokba is.

- Milyen fából készülnek ezek a furulyák, amik itt sorakoznak az asztalon Pista bácsi mellett?

- Bodzafából készül a palóc pásztorfurulya. Ilyet sem csinál rajtam kívül senki a világon. 52 centiméter hosszú, és szép mintákkal díszítem. Hat luk van rajta, lenolajkencével kenem be, de van aki lakkozva kéri. Alig győzöm gyártani a flótákat meg a furulyákat.

- Mi a különbség kettő között?

- A flótának oldalt van a fűvónyílása, a végét pedig egy parafadugóval ledugaszolom. Azért használok parafát, mert az nem szárad ki és mindig pontosan zár. Ezek készítését akkor tanultam meg, mikor kiálltunk a bátyámmal juhásznak. Apám ugyanis kanász volt, de a mi feleségeinknek már nem nagyon tetszett, hogy mi is azok legyünk. Így kerültem Nézsára juhásznak. Molnár József volt ott az öregjuhász, s tőle megtanultam mindent. Negyedik évre brigádvezető lettem és tizenkét és félezer juhom volt. A lényeg ebben, hogy a disznók mellett nemigen lehetett faragni, nem volt rá idő. A juhászatban mikor már leellettünk, leadtuk a bárányokat, lefejtünk, s már csak legeltetni kellett, akkor előkerülhetett a faragóbiccska.





- Jól látom, hogy a flóta mintegy öt centiméterrel hosszabb, mint a furulya?

- Hosszabb, de nem tudom pontosan mennyivel, mert sohasem mértem le. A juhászemberről a legelőn nincs más eszköz, mint a bicskája. Azt tudom, hogy a flótáim pontosan három arasznyi hosszúak, a furulyát pedig úgy mérem ki, hogy a két arasz után még ráforgatom a kézfejemet egészen az ujjcsontok bütykös részéig, így lesz szép a hangja.



- Miért tartják a dudát az ördög hangszerének?

- A legenda szerint a dudát egy ördöglegény találta föl. A régi juhászok mesélték ezt, kik jobban hittek a rontásban és a babonákban. Úgy mondták, hogy már ördögök akkor is voltak, mikor még Krisztus urunk meg se született. A furulyát Krisztus urunk mondta el a juhásznak, hogyan készítse el, miként fog szépen szólni neki. A dudát pedig az ördög mondta el. Először két hosszú sípot csináltak. Az ugyan szépen is szólt, de egyformán. Ekkor elváltak az egyikből, s akkor még szebben szólt, de még akkor is baj volt, mert nem bírták fújni. Kitalálták, hogy egy bőrtömlő kellene hozzá. Összedugták a fejüket, s eszükbe jutott, hogy a főördög épp el akarja emészteni a kutyáját, így ellopták és abból készült el a tömlő. Így alakult ki a duda.

- Valóban a kutyabőr a legjobb a dudakészítéshez?

- Egészen 1958-ig én is kutyabőrön dudáltam. Azért a legjobb, mert vékony, és viaszanyagokat tartalmaz, ami nem hagyja kiszáradni. Aztán jó még a kecskebőr és legjobb a birkabőr. A kutyabőrt úgy készítjük el, hogy teljesen le kell szedni róla a szőrt. Be kell áztatni, és utána be kell áztatni timsó és házi só keverékébe. A kecskénél a szőr rajta marad, csak a tömlő belső felébe fordítva. Ezt is be kell pácolni a letisztítás után egynegyed rész házi só és háromnegyed rész timsó keverékébe. A mennyiség a kecskebőr súlyától függ. Én úgy szoktam mérni egy erős kecske esetében, hogy háromszor belemarkolok a timsóba, egyszer a házi sóba. Tizenhat napig áll a pácban. Közben egy hétre, vagy nyolc napra rá megfordítjuk. Ezt követően felhúzzuk egy ágasra, és úgy csurgatjuk le, de nem napon, hanem árnyékos, széljárta helyen. Az ágassal lehet szabályozni a méretét, ha túl kicsinek találom, akkor nyújtom, ha nagyok, akkor kisebbre hagyom. A legjobb ugyanis a 4-5, vagy 6 löketes duda, a 12-13 löketes már nagyon nagy. Egy löket egyenlő egy erős fújással. Az én dudám négy löketes, négy erős fújással fújom föl dudálás előtt. Mikor már úgy 85 százalékban megszáradt, akkor kezdem el bekötni az alját. Először félig, és utána úgy hagyom száradni, két nap múlva húzok rajta, harmadnap pedig amennyire csak bírom, s akkor lekötöm egy másik bőrrrel. Ekkor rakom bele a klipácsot, a bordót. A sípszár rendelkezik egy kontralukkal és öt dallamlukkal, egy rikkantóval és bolhalyukkal. A dallamluk és a kontra behangolása is viasszal történik. Kettő rézsíp van benne, amelyekre egy nádnyelv van ráerősítve. A nádat le kell gyengíteni hozzá. A dallamnak egy árnyalattal erősebb széllel és vékonyabban köll menni, mint a kontrának. A végén egy hosszú szarv van pipaként ráerősítve, de ez csak díszítő, szerepe nincsen. Ezt is és a dudafejet is szilvafából faragjuk. A fej belső részén a lukra rákötünk egy kis „petravászon”, hogy ha elszabadulna egy szőrszál, az ne menjen be a sípokhoz. A bordótökének a végén van egy kis cső, s ez belelóg a tömlőbe, azért, hogy ha például táncolok dudálás közben és a bordó a vállamra van vetve és nem lelógatva, akkor se zárja el a levegőt. A bordótökébe négy toldás jön bele, és benne van egy bordósíp. A hangolását a toldások állításával végezhetjük el. Ha ugyanis a duda jól szól, akkor egy hangon kell mindháromnak mennie. A következő a klipácsstőke, amelyet négy ujjnyira kell beleereszteni a dudabőrbe, mert ha nem ilyen hosszú, akkor az ember nem bírná fölfújni a dudáját, annyi levegő kellene hozzá. Van ugyanis rajta egy szűkítő, amelynek a végét egy lebbencs – egy bőrdarab – zárja el, hogy a levegő visszafelé ne tudjon áramlani. A belső nyomás szorítja a lebbencset a cső végére.

- Hogyan szokták díszíteni a dudát?

- A dudafejet faragással, a többi részét pedig meg szoktuk önteni, éppúgy, mint az ostoronyelet. Cinkkel szoktuk beönteni. Először kifaragjuk a vájatokat, aztán körülfogjuk papírral, fölmelegítjük a cinket annyira, hogy ha beletartunk egy szalmaszálat, azonnal lánggra lobban. Ekkor jó folyékony a cink és önthetjük a vájatba. Levesszük róla a papírt, aztán egyformára csiszoljuk a fával.

- Milyen alkalmakkor dudáltak legénykorában?

- Legtöbbször a lagzikban játszottunk. Egy jó dudásnak végig kellett bírnia, de csak annyit játszott, amennyit ő akart. Neki nem parancsolt senki. Sokszor játszottunk a kocsmaudvarokon, bevonuláskor, de játszottunk a farsangi multságokon és a fabálokon is.

- Mit jelent az, hogy „fabál”?

- A nem hivatalos, nem engedélyezett bálokat nevezték így. A csendőrség kijátszása volt ez, hiszen a falu végén, az erdő szélén tartották a fák között. Innen származik a neve. A nóta is így szól:

„Tereskei falu végén szól a muzsika,
Gyere kedves kisangyalom, elmegyünk oda!”

A multságoknak kedvelt színhelyei voltak még a dohánypajták, régi öreg házak is.



Pista bácsi a néhány éve elnyerte a Népművészet Mestere kitüntetendő címet, ezt követően Nógrád megye Madách-díját, majd a legrangosabb kitüntetésként a magyar kultúra lovagja címet. Film, kiadvány készül életéből, se szeri, se száma a hangfelvételeknek, melyek az általa játszott dudaszót, nótákat, meséket, furulyázást, vagy flótázást rögzíti. Valóságos kis gyűjteménye van nevezetes fellépéseinek videofelvételeiből. Olyannyira be van táblázva a naptára, hogy nem is tudja elvállalni valamennyi felkérést. Pedig szívesen megy, ha arról van szó, hogy gyerekeknek kell játszani, még ingyen is. Télen sem unatkozik. Azt a palóc furulyát, flótát, melyet ő tud készíteni az ősoktól tanult módon, senki nem gyártja a világon, csak ő. A számos siker ellenére, nem változott meg az élete. Életkedve visszatért ugyan, de megmaradt éppoly őszinte embernek, kinek örömet okoz, ha nyolcvan éve tudását átadhatja az ifjú nemzedéknek. Ízes beszédét hallgatva döbbenünk rá, hogy bizony nagyon sok mindent megtanulhatnánk még tőle. Szakmát és emberséget egyaránt. A mesterség apró fogásait, melyek századok során hagyományozódtak apáról-fiúra. Mert nem akárki csaphat föl pásztorembernek, hanem csak az, ki csepp bojtár korától belenő ebbe, hiszen, mint Pista bácsi mondja:

„Szentgyörgy napján, kihajtáskor, minden burzsuj lehet pásztor,
De Szentmihálykor, lezáráskor, az a pásztor, aki számol!”



Szentgyörgy napján (április 30.) hajtották ki ugyanis hagyományosan a jószágot a mezőre, de az igazi felelősségteljes munkát az végezte, ki Szent Mihály (Szeptember 29.) napján, behajtáskor el is tudott vele számolni.

Kilencvenedik születésnapján nagyszabású ünnepséget szerveztek tisztelői – sok százan - Budapesten az Aranytíz Művelődési Központban. Annyian voltak, hogy egy tût sem lehetett volna közéjük ejteni. A nagyterembe az ünneplők fele sem fért be, óriás kivetítőkön követhették a többi helyiségben a kinnrekedtek a programot. Aztán, hogy belelépett a kilencvenegyedikbe, továbbra sem pihen. A napokban nagy sikerrel lépett fel az Első Európai Leader Expon és hosszan sorolja a meghívásokat, ahová el kell mennie. S ahová egyszer meghívták, mindig visszavárják. Kívánjuk neki ez úton is, hogy még sokáig terjessze mind szélesebb körben azt a tudást, életszemléletet, mely napjainkra jószerivel kiveszett volna Pál Pista bácsi és a hozzá hasonlóknélkül.









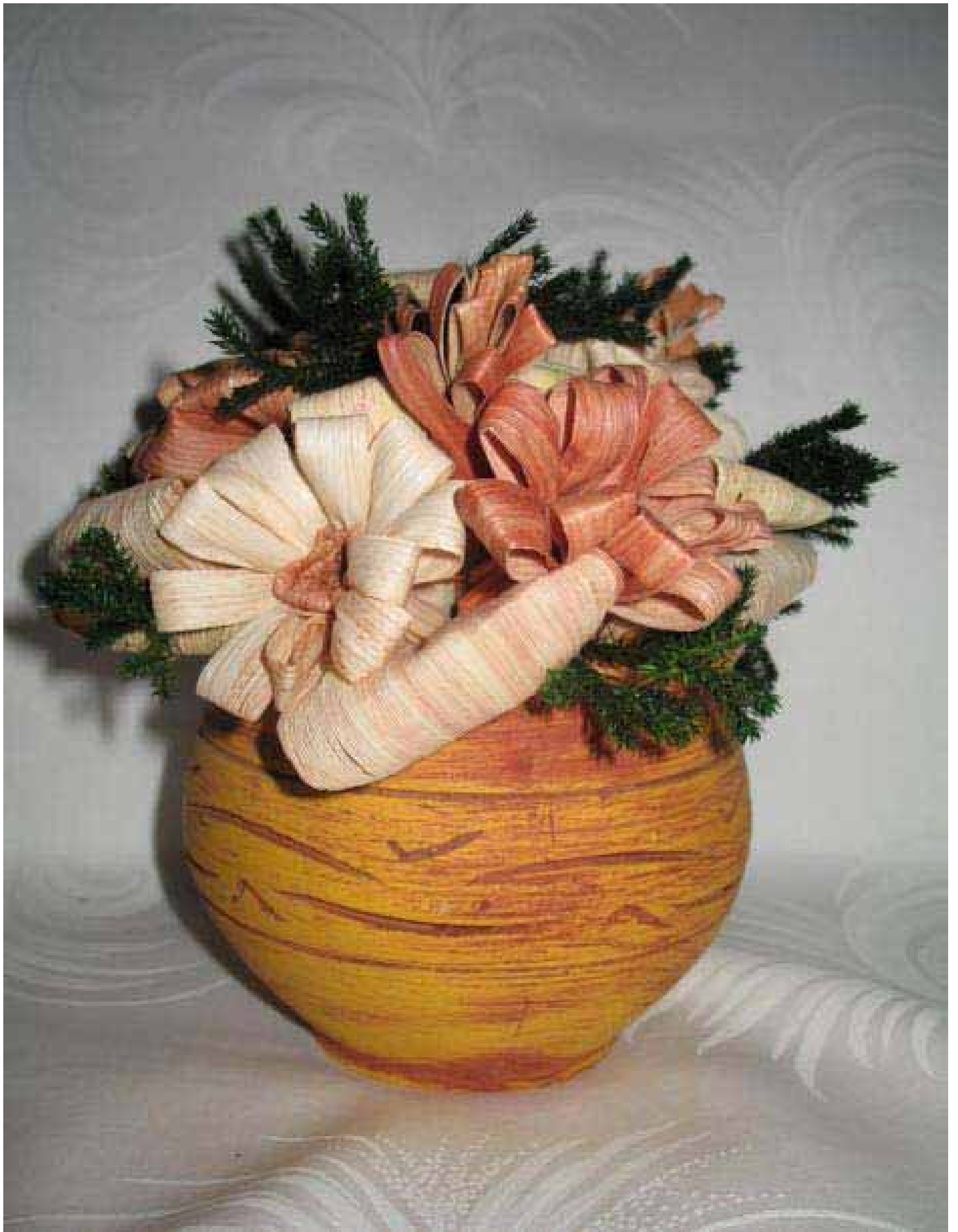




A Börzsönyi Helikon szerzői, szerkesztői nevében jó egészséget, sok erőt, és még nagyon sok dudanótát, fellépést kívánok Pál Pista bácsinak!

Isten éltesse sokáig, míg a Tisza nem ér bokáig!

(Karaffa Gyula)



KOVÁCS T. ISTVÁN

Bakalecke

A kisváros nevezetes helye volt egykor az a kocsmáca, ahol Ica néni mérte a hazai szeszipar különféle termékeit. A korabeli szokás szerint ugyan italbolt volt a körzeti szomjoltó neve, de mindenki csak úgy ismerte azt, hogy az Ica néni kocsmája. A búfelejtő közintézmény nagyasszonyának vitathatatlan tekintélye, úgyszólván teljhatalma volt a törzsközönség felett. Amit az is bizonyított, hogy ha netán túl nagy volt a kocsmazaj, valaki esetleg valakinek pofonokat helyezett kilátásba, olyankor Ica néninek csak annyit kellett mondania:

-Nono, fiúk!

Ettől a pillanattól kezdve a felek azonnal félretették az ellentéteiket. Megegett ugyan, hogy némely tájékozatlan nagyivó még zárórakor sem hörpintette ki az utolsó korty zöldszilváját és kábultan bóbiskolt a talponálló asztala fölött. Ám az ilyenek rendszerint az italbolt előtt halomra dobált biciklik fölött szenderültek éjszakai nyugalomra, s ott látták meg hajnalban a felkelő napot. Mert Ica néninek a záróra, az zárórát jelentett. Pontosan este tízkor, s annak a betartásához megvolt neki a karizmája, meg a fizikai ereje is.

Így szól a legenda, amely bővebb és színesebb formában is terjed még városszerte a hatvanas-hetvenes évek vendéglátó egyéniségéről, s ami igaz az igaz, ő megérdemelne egy emléktáblát az épület falán.

Sokféle, különös fazon volt a törzsvendége ennek a nevezetes helynek, de mindegyiken túltett az a csavaros eszű épületasztalos, aki egy jó heccért még egy kiadós verést is elvállalt volna. Mert bizony, a humorérzék is a születéssel determinálódik, amin nem lehet változtatni. A viccelődési hajlam olykor még veszélyekkel is jár. Pláne, ha olyan országba születik az illető, amely átjáróház a hadak útján, s ahol mint mondani szokás, minden múlandó, csak a változás örök.

Hősünk ugyan nem szokott ilyesmiről gondolkodni. Ő csupán ösztönösen követte el huncut csínyjeit, melyekről kötetre való történeteket lehetett elbeszélni. Mesélték, hogy Józsi egy hűvös, nyirkos időjárású téli munkanapon a jó meleg vállalati műhelyben kapott munkát, míg a brigád többi tagjai a szabadban fagyoskodva dolgoztak. Csak az ebédidőt töltötték fedél alatt.

-Egy kislábasban töltöttkáposztát hoztam ebédre. Légyszíves megmelegíteni, mire bejövünk- kérte az egyik brigádtag reggel, mikor dolgozni indultak.

Józsi bólintott, hogy jól van, de hamarosan megfeledkezett a kérésről.

-A mindenedet, te lóköttő! Egész nap itt vagy bent, a jó melegben! Hiába kértelek- méltatlankodott délben a hideg étele fölött csalódott kolléga.

-Egen.- motyogta szemlesütve a feledékeny szaktárs, mint aki megszívlelte a kritikát.

Másnap már nem várta meg, hogy szó érje a ház elejét.

-Ott van az ebéded- közölte a tegnapi panaszossal. A hideg kocsonyát még a déli harangszó előtt oda tette melegedni a pirosan izzó dobkályhára.

A csattanó kedvéért persze a regélők épp úgy elhallgatták ennek a történetnek a folytatását, mint az utána következőnek.

Egy alkalommal, mint mesélték, Józsi éppen a kedvenc vörösborát iszogatta a kocsmá egyik talponálló asztalánál, amikor két honvéd cövekelt le mellette. Ők a kőbányai sörüket nyakalgatták, csak úgy egyszerűen, az üvegből.

-Nőket kellene szerezni- fejezte ki óhaját egyikük a sörözés közben.

-Leginkább könnyűvérű kancákat- nevetett fel a társa, mialatt Józsi egy rövid kortyot engedett le a poharából, aztán csendesen, szerényen megszólalt:

-Már bocsássák meg a Vitéz urak, hogy beleszólok a beszélgetésükbe. Mert ugye, ha akarom, ha nem, kénytelen vagyok meghallani, hogy miről társalognak. Meg aztán, én is voltam fiatal és katona, ezért megértem a gondjaikat.

-Mit ért meg?- nézett rá kérdőleg a magasabbik termetű, aki a nőügyet hozta szóba.

-Hát azt, hogy jóvérű kancák kellenének.- nevetett, és cinkosan kancsintott is hozzá.

-Tudok én itt a közelben kettőt. Be is mutatnám őket, ha maguk is akarják.

-Már hogyan akarnánk!- élénkült fel a két, kalandra vágyó vitéz.

-Megyünk magával, csak mondja meg, merre vannak azok a szépségek.

-Kicsit még várni kell.- nézett az órájára az öreg, de a fiúk ebből a manőverből megértették, hogy a közvetítésért fizetség is jár, s ismét a beszédesebb katona kérdezte meg:

-Mit inna előtte Bátyám?

Józsi az újabb két deci vörösre szavazott, a fiúk meg a sörből dupláztak, s mikor mindegyikük itala elfogyott, ismét megkérdezték:

-Mehetnénk? Mert múlik az idő. Csak hajnali négyig szól a kimaradásunk..

-Na, akkor jöjjenek utánam!- adta ki a jelszót Józsi.

A két katona megindult a nyomában. Rövid volt az útjuk. Csak az alsó udvari épület ajtaját kellett kinyitni. A fuvarozó vállalat istállójában két szép deres ropogtatta a szénát.

-Hát, itt volnának ezek a gyönyörű, szép, jóvérű kancák. Ismerkedjenek meg velük a vitéz urak!- mutatott Józsi bácsi a lovakra. A végkövetkezményről nem regélt a fáma, de az biztos, hogy a történetek után Józsi még sokáig bicegve járt fröccsözgetni a kisváros nevezetes kocsmájába.

Csak egy kis házimunka

Szombati napokon a reggeli után kedvenc lapomat szeretem olvasgatni, de előbb mindig megkérdezem a feleségemet, hogy tudok-e valamit segíteni a háznál. Ilyenkor általában azt szokta válaszolni, hogy nem. Akkor aztán magamhoz veszem az újságot. Elvégre én szóltam. De, ha nem, hát nem. Meghajlok az ő akarata előtt. Ezek az asszonyok különben is úgy gondolják, hogy csak ők érthetnek mindenhez, ami a háztartásban előfordul. Ezért aztán kizárják a férjeiket a főzésből, a mosogatásból, maguk húzzák le a mosnivaló ágyneműt, de még a bevásárlást is többnyire maguk szeretik intézni, hogy aztán egymásnak panaszolhassák; milyen hasznavehetetlenek a férjeik.

Meglepetésemre azonban a kedves nejem most ragyogó arccal közölte, hogy igazán nagyon aranyos vagyok, mert megértem, hogy neki rengeteg dolga van. Ha lennék olyan szíves, vetném be az ágyakat- kérelt, és ehhez a munkához mindjárt módszertani utasításokkal is ellátott. Az egyik párnával meg is mutatta, hogy kell a többit is ugyanúgy berakni az ágyneműtartókba. Nem gyûrve, gyömöszölve, mint ahogy én szoktam, ha ő nincs idehaza.

Mikor aztán az ágyakkal megvoltam, akkor csak úgy formálisan ismét megkérdeztem, hogy van-e még valami? Gondoltam, legfeljebb a boltba küld el, ami aránylag könnyebb eset. Pláne, hogy ott közben mindig találkozom olyan ismerősökkel, akikkel megállhatunk egy kicsit trécselni, és ilyenkor együtt szidhatjuk a másik pártot.

Kedvesem bizalma azonban valamitől alaposan kivirágzott ezen a reggelen és most tollseprőt, porrongyot, vizesruhát adott a kezembe, hogy poroljam le a bútorokat, az ajtókat, ablakokat az udvari szobában.

Meglesz az hamar.- gondoltam én, bár az előkészületekkel sok időt veszítettem. A bútorokat ide-oda kellett tologatnom, hogy a szobalétrával is elférjek, mert a szekrények és a könyvespolcok tetejét másként nem értem volna el. Létrára fel, létráról le. Száraz törlés, rongykirázás az ablakon át, aztán vizesruhával az utótörlés, majd a másik polc letörlése, de előbb az újabb bútor és létrahuzigálás. Ezek igen fárasztó műveletek.

-Hogy haladsz?- nézett be a párom.

-Megy ez!- mondtam, serényen húzogatva a vizesruhát az egyik polc tetején.

-Mikor mostad ki?- kérdezte.

-Mit?

-A vizesruhát.

-Minek azt kimosni?

-Mert ha nem mosod és nem csavarod ki, az egyik bútorról letörölt koszt rákened a másikra.

-Hajjaj! Törlés, csavarás, súrolás! Mondom, unalmas és fárasztó technológia ez. Ajtók, ablakpárkányok, gázkonvektorok, fiókok, lámpaernyők, képkeretek, tv-készülék, zsegek-zugok, poros könyvek, pókhálók és menekvő lakóik. Mennyi porfogó van ebben a lakásban!

-Kész vagyok.- jelentettem másfél óra múlva.

-Mind a két szobával?

-Egyről volt szó!- néztem rá csalódottan.

-Először az egyiket, aztán a másikat.- mondta szelíden a volt menyasszonyom.

Újabb másfél óra múlva ezzel a feladattal is kész lettem. Az újság ott várt rám a dohányzó asztalon, de előbb még pár szem krumplit kellett hámoznom az ebédhez. Amikor végre azzal is megvoltam és kezdettem olvasni, mindjárt a hirdetési oldalra lapoztam. Hátha találok magamnak valami mellékállást. Úgy gondoltam, hogy abból a különkeresetből rendszeresen alkalmazhatnánk és fizethetnénk egy bejárónőt.



SZÁJBELY ZSOLT

A tűz

Én magam természetesen nem elleneztem Lillyan ötletét, inkább bátorítottam őt. Túl sokan voltak azok, kik rossz ötletnek vélték a kis múmia hazahozatalát. Apánk betegesen tartott valamitől, amit nem régen látott egyik ópium-álmában. Hiába érdeklődtem a látomás után, csak hallgatott. Nem vettem komolyan némaságát. Lillyan mindig is búskomor volt, szívből örültem hát, hogy végre lelkesedik valami után. Így hát elmentünk az öreg vajákoshoz, aki potom összegért adta át a kis tetemet. Alig volt nagyobb fél méternél, s arca kifejezéstelen volt. Miután kifizettük az árát, Lillyan a nyakamba borult és hazáig ölelgetett. Apánk elfordult, mikor Lillyan behozta a házba a múmiát, jelezve, hogy véleménye a dologról továbbra sem változott. Bevallom, groteszk ötlet halottat hazavinni, főleg ha nem is a hozzátartozónk teteméről van szó. De már nem tehattünk semmit. A házra ráfolyt az éjszaka, és szokatlanul súlyos csönd kúszott életünkbe. A levegőben vibráló harag és sértődöttség megmérgezte az éj szépségét. A múmia a kandalló fölött kapott helyet, s onnan tekintett alá, mint holmi uralkodó. Mivel a szépség mindig is vonzott, megpróbáltam égő gyertyákkal hangulatossá varázsolni a jövevényt, amennyiben ilyen helyzetben beszélhetünk hangulatosságról. Végül is nyugovóra tért a ház, csak én maradtam fenn szokásomhoz híven, s mohón faltam a könyveket, egyiket a másik után. Valahogy éjfél múlhatott pár perccel, mikor jeges fuvallat simította végig tarkómat. Felkeltem, hogy becsukjam a nyitva felejtett ablakot, de megdöbbenésemre minden ablak zárva volt. Kezdem megijedni. Visszabotorkáltam a kandallóhoz, felpiszkáltam a tüzet, s mikor a láng felcsapott, a parázsló fadarabok közül egy kifejezéstelen arc nézett rám, s száját kitéve, lélekborzoló sikolyt küldött irányomba, mire én hanyatt vágódtam a döbbenettől. A tűz a múmia alakját öltve kilépett a kandallóból, s egyenesen az emeleti rész felé suhant, hol szüleim és húgom szunnyadtak boldog álmok takarója alatt. A falépcső percek alatt lángba borult, s nemsokára a szobákból sikolyok kórusa harsant. Borzongás és iszonyat telepedett vállamra, s gondolataim összekuszálódtak az ösztönökkel. Majd mikor kezdett tisztulni elmém, élém állt a tűz-testű múmia, s lángszín kezével egy szekrényre mutatott. Nem bírtam mozdulni, végtagjaim parancsra emelkedtek. Miután kinyitottam a szekrényt, megtaláltam benne az örökségi papírokat, melyek úgy szóltak, hogy húgom halála esetén szüleink az ő részét is rám hagyatékozzák. Borzalmaknak ismétелhetetlen éjjele volt ez! A rend megingathatatlan őrei hamarosan megérkeztek, s megtaláltak engem, kezemben a papírral. Most a börtönben várom a kivégzés óráját. Történetemet vérrel írtam ócska papírra, remélve, hogy kik elolvassák majd, nem gondolnak rám kegyetlen, haszonleső gyilkosként. Öt perc.



SZÁZDI SZTAKÓ ZSOLT

FÉRFI AZ ÚT SZÉLÉN

A férfi ott állt az út szélén, és időnként tétován kinyújtotta a kezét, amikor a távolban feltűnt egy autó, de mindez olyan bizonytalan kísérlet volt, hogy az autósok lelkipurdalás nélkül mentek tovább. Egész viselkedésén látszott, hogy mennyire szokatlan számára ez a helyzet, nem tud vele mit kezdeni, mert eddig mindig ő volt a másik oldalon, és ő döntötte el, hogy az út szélén álló stopposon megesisik-e a szíve, vagy pedig hagyja őt továbbra is ott állni, kitéve az elemeknek, a többi autós jóindulatára bízva.

Most tehát fordult a kocka, ő állt ott az út szélén, és neki kellett tûrnie, hogy azok ott, az autójuk izolált világában, ahol ők voltak élet és halál urai, ítéletet mondjanak felette, döntsenek a sorsáról. Mert hiszen azzal is csak az ő sorsáról döntenek, hogy megállnak vagy tovább mennek, összekötik a sorsukat az ő sorsával vagy nem, futott át agyán a gondolat. A sorsunk másból sem áll, mint ilyen apró döntések sorozatából, amelyek csak a múlt időben kapnak óriási jelentőséget vagy maradnak meg jelentéktelenek. Olyan ez, mint mikor a labirintusban arról kell döntened, hogy most jobbra vagy balra fordulj, esetleg egyenesen menj tovább. Persze a labirintusból csak egyetlen út vezet ki, az összes többi zsákutca, és a SORS ebből a szempontból is különbözik a labirintustól, hogy ott minden út vezet valahova, jóllehet a végén mégse oda jutsz el, ahova előre eltervezted, mert nem a jó helyen fordultál el. A hasonlat alapvetően mégis jó, gondolta a férfi, és az az egyetemi társa jutott eszébe, aki írónak készült, s azzal ment barátainak az idegeire, hogy stilisztikailag elemezgette őket, és a legképtelenebb helyzetekben volt képes rájuk szólni, ha valami szerinte megbocsáthatatlan stilisztikai hibát vétettek. Neki volt az a mondása, hogy egy jól etalált hasonlat képes akár egy novellát is felépíteni. Vajon most mit szólna az ő labirintus-hasonlatához? Nyilván azt, hogy ez már elcsépelet közhely, dolgozzon még rajta. De hát ő nem is író, hanem csak egy fickó, aki áll az út szélén, és közben mindenféle hülyeségeken jár az agya.

Ahogy a Nap az égen mindjobban kapaszkodott fel a zenitje felé, úgy váltak tüzes sugarai is egyre gyilkosabbakká. Először csak a homloka kezdett gyöngyözni, aztán már a pólója is átizzadt, a testére tapadt. Nem jelentett enyhülést az a szél sem, ami itt állandóan fúj, hiszen az is csak a sivatag közepéből hozta a még itteninél is forróbb levegőt. Ráadásul még a port is felkavarta. A finom szemcsék testének minden üregébe behatoltak, már a fogai közt is finom porszemcsék csikorogtak. Lassanként az agya is feladta a hiábavaló küzdelmet, és elkezdett vizionálni.

Az úttal párhuzamosan, a sivatagban egy karaván haladt, három tevéből és öt öszvérből állt. A karavánban volt még hét férfi is, akik hangos kurjantásokkal biztatták az állatokat a továbbhaladásra. A férfiak arca kendőbe volt bugyolálva, hogy védjék magukat a homoktól. Meg kellett küzdeniük a sivataggal, mivel minden lépésnél térdig sülyedtek a homokba.

Jöhettek volna az úttesten is, de hát az aszfaltút megint az állatok számára idegen terep, ott ők mozognak bizonytalanul, így maradtak a sivatagban. Egyedüli kísérőik a hiénák voltak – tisztes távolból figyelték a karavánt, számítva rá, hogy ha ember vagy állat kidől, az ő zsákmányuk lesz. Fejük felett döggkeselyűk köröztek lomhán, a légáramlattal sodortatva magukat. Az állatok eddig egykedvűen, kérődzve mentek, de most felkapták a fejüket, beleszagoltak a levegőbe, majd elkezdtek halálra váltan ordítani, miközben egész testüket remegés fogta el, hogy az ember azt hihette, nyomban összeesnek. A beduinok jól ismerték az állatoknak ezt a viselkedését, és ők is ordítani kezdtek, mialatt a kezükben lévő kötélcsomóval csépelni kezdték az állatokat, mígnem egy kört formáztak, aminek a közepén ők voltak. Ekkor kényszerítették az állatokat, hogy térdeljenek le, ők pedig mögéjük hasaltak, hogy fedezéknek használják őket.

A sivatag ezalatt félelmetes metamorfózison ment át. Igaz, először csak lágyszellő simogatta az arcokat, szinte felüdülést jelentett az eddigi rekkenő hőség után, ami megkínzott embert és állatot egyaránt. A sivatagi vadállatok azonban mintha megbolondultak volna, a hiénák elkezdtek fel-alá rohángálni, miközben ugatva figyelmeztették egymást. Nem telt bele egy perc se, és a hiénák eltűntek. Csak a döggkeselyűk köröztek továbbra is az égen, de az egyre erősödő szél őket is elsodorta. Csakhamar a nap fénye is elhomályosult, és a fényes nappal helyét éjszakai sötétség vette át. Mindez alig tartott tovább tíz percnél, ez az idő mégis elég volt arra, hogy a homokvihar a sivatag képét teljesen megváltoztassa. Azt a százméteres homokdombot, amely az előbb még ott volt, pár perc alatt áthordta a karaván helyére, maga alá temetve embert, állatot egyaránt.

Az autó, amelyik végül megkönyörült rajta és felvette, szinte meg sem állt, hanem csak lassított annyira, hogy be tudjon ugrani a vezető melletti ülésre, de aztán rögtön gázt is adott, hogy kishíján kirepült az útra. A sofőr mindezt egy jóízű nevetéssel nyugtázta, és láthatóan ügyet se vetett az útra, hanem egyfolytában csak hozzá beszélt.

– Rögtön megörültem, mikor megláttalak az út szélén. Olyan szerencsétlenül álltál ott, hogy megesett rajtad a szívem. No, Yehuda, mondom magamnak, ennek ugyan senki se fog megállni, állhat itt akár ezer évig is, senki se fog neki megállni. Ő itt fog ezer évig stoppolni, és senki se fog neki megállni, úgyhogy Yehuda, neked kell őt felvenned. Ezzel aztán le is tudod a mai jócselekedetedet... merthogy jó izraelita vagyok én, aki megtartja a parancsokat. Ezért örültem hát meg neked. Meg aztán annak is örültem, hogy lesz kivel beszélnem, így legalább ébren tudok maradni, ugyanis már hajnal óta úton vagyok. Alig bújtam ágyba, és bizony nem is egyedül, mikor riasztottak, hogy egy amerikai nőt vigyek ki a sivatagba. Tudja, milyen lököttek ezek az amerikai turisták. Azt hiszik, hogy az a romantika csúcsa, ha megnéznék egy sivatagi napkeltét, aztán persze azt hiszik, hogy nálam kell reklamálniuk, ha mégsem azt kapják a pénzükért, mint amire számítottak. Mert azt hiszik, hogy ez is olyan lesz, mint amit a National Geographic-ban láttak, vagy azokon a gicces képeslapokon, amiket hazaküldözgetnek, hogy a barátaikat csakazértis egye az irigység, és áradoznak, hogy hú, ők egy igazi sivatagi napkeltét láttak. Fenét! Majd megmondom én, hogy mit látnak a pénzükért...

A sofőr a kormányra ütött, nem tudni, hogy dühében-e, vagy csak így akarta nyomatékosítani a mondanivalóját.

– Hajnalban kelnek, amikor a tisztességes emberek a másik oldalukra fordulnak és egy jót durmolnak még, ők órákig zötykölődnek egy szűk autóban, és mikor végre ott vannak, csalódottak, hogy minden lejátszódik egy pillanat alatt. Hát tehetek én arról, hogy bedőltek az utazási irodák hazugságainak? Nálam ne reklamáljanak, és ne követeljék vissza a pénzüket!

Esküszöm, ha lenne tőkém, valahol a város szélén kibérelnék egy stúdiót, ahol naponta ötször lenne sivatagi napkelte. Az egészet úgy rendezném meg, mint azokon a képeslapokon, és legalább öt percig tartana, hogy az idióta turistáknak legyen idejük kattogatni a gépeikkel, meg filmezni. Higgye el, mindenki jól járna. Ők is elégedettek lennének, én meg a belépőkből gazdagodnék meg...

Hát én azt gondoltam, hogy ez a nő is egy ilyen turista, de kiderült, hogy valami régészféle, és egy expedícióhoz tartozik, amelyik a sivatagban túrja a homokot. Egy esszénus telepet akarnak kiásni, vagy mifene, és elkezd nekem magyarázni, hogy eddig azt hitték, ez a közösség aszkézisben élt. Elutasítottak minden világi hívságot, és csak a megváltó eljövételére várakoztak, ezt hirdették, ezért dolgoztak. A Fény Gyermekének tartották magukat, a világot pedig a sötétség birodalmának tartották, és még egy csomó hasonló mozaikdarab, amik egy szép kerek képpé álltak össze. Most azonban egy csomó olyan dolgot találtak, ami alaposan összezavarta ezt a képet, és mindent, amit eddig gondoltak, át kell értékelniük...

Kérdem tőle:

-Hölgyem, mégis mi az, ami ennyire megrendítette a világnézetét?

Azt mondja erre, hogy ékszerek, pipereholmik, luxuscikkek, minden olyan, ami egy aszkézisben élő közösségnél felesleges. Sőt, ezek a holmik egy kifejezetten hedonista közösségre vallanak, mondta a nő, és olyan szerencsétlennek látszott, hogy kishíján elbőgte magát.

No erre mondom én, hogy mi van akkor, ha ők ezeket a csecsebecséket nem használták, hanem csupán gyártották. Hiszen még az aszkétáknak is meg kell valamiből élniük, és hát az esszénusokról köztudott, hogy ügyes kézművesek voltak. Látom ám erre, hogy a nő arca nyomban felderül, még az élet is visszatér bele, merthogy az előbb egészen belesápadt a csalódottságba.

Mondja is nekem: Most hogyan háláljam meg a tanácsát? Mire én: Elég lesz nekem a fuvardíj is, mert az óra ketyeg ám, és a végösszeg nem lesz kicsi. Ő azonban váltig erősködik, hogy igenis meg akarja hálálni, amit érte tettem. No hát erre én jobban szemügyre veszem, és látom, hogy ugyancsak szemrevaló teremtés, igazi maca, meg hát ezek a keresztény nők amúgy is olyan erkölcstelenek... de aztán eszembe jutott Tamina, és elszégyelltem magamat azért, amire egy pillanattal azelőtt gondoltam. Yehuda nem egy kurafi, hogy a nőjét már az első héten megcsalja!

Az autó behajtott a kisvárosba, ami ilyenkor úgy nézett ki, mint egy szellemváros, vagy inkább azok a díszletvárosok, amiket a filmesek csak azért tartanak fenn, hogy ott forgassák az éppen aktuális bugyuta sorozatukat. Még a zsindelek is be voltak csukva az ablakokon.

– Mindez a hőség miatt van, – magyarázta Yehuda – ilyen dögmelegben képtelenség dolgozni vagy bármilyen értelmes cselekvést végezni, ezért aztán az emberek tizenegy órákor behúzódnak a házaikba, és csak estefelé kezdődik újra az élet... Ezek itt szefárd zsidók, akik még a tizenhatodik században megmenekültek a spanyol inkvizíció elől, de a szokásaikat

azóta is megtartották, mert egy zsidó számára a hagyományok megtartása minden. Ez az, ami minden körülmények között megtartott minket egy nemzetnek, és még a legsúlyosabb megpróbáltatások után is volt erőnk az újrakezdéshez. Az ősök szokásainak a megtartása, amely emlékeztet minket atyáink Istenére, akinek igenis mi vagyunk a választott népe, hiába is akarják ezt a címet a keresztények vagy éppen a moszlimok bitorolni. Mert mi vagyunk az a trágya, amelyik megtermékenyíti a Földet, habár az emberek csak fitorognak és az orrukát húzzák, mert mégiscsak állatok ürüléke, de trágya nélkül nem teremné meg a Föld a gyümölcsseit.

Mindezt olyan hévvel magyarázta Yehuda, hogy törzsével egészen feléje fordult, és néha még a kormányt is elengedte, úgyhogy minden pillanatban az a veszély fenyegetett, hogy ajtóstul mennek be valamelyik házba. Végül azonban megállt az autó, kifogyott a benzin...

Yehuda előre mutatott:

– Az ott a családom háza.

A házban tökéletes volt a nyugalom, mindenki sziesztázott, a család tagjai közül mindenki a saját szobájában pihent a nap legforróbb óráiban. Ők a vendégszobában kaptak szállást. Yehuda a szomszéd ágyon húzta a lóbőrt, olyan hangerővel, hogy még az ablakok is beremegtek.

Egy kis időre ő is elszundított, de inkább félig álom, félig ébrenlét volt ez, mintha egy szűrőn keresztül jutnának el tudatáig az események, és képtelen eldönteni, hogy mi az, ami még a valósághoz tartozik és mi az, ami már az álomhoz.

Álmában azt hallucinálta, hogy úthenger dolgozik mellette fülsiketítő zajjal.

Dél van, a Nap sugarai égetik a bőrt, teste verítékben fürdik, de ő mégse veheti le a majd harminc kilós golyóálló mellényt, mivel a frontvonalban van, és ők lövésre kész fegyverekkel pásztázzák a környéket. Bár a főhadiszállásról olyan hírt kaptak, hogy megkötötték a tűzszünetet, de hát az csak két óra múlva lép érvénybe, addig még lecsaphatnak rájuk. A múltkor is ez történt. Megkötötték a tűzszünetet, és mikor már mindenki fellélegzett és készült a békére, az ellenség akkor csapott le, negyedórával a tűzszünet életbe lépése előtt. Két halottjuk és tizenöt sebesültjük volt, tiltakozni pedig nem lehetett, nem sértették meg a tűzszünetet, hisz az még életbe se lépett. Azóta van szigorú parancsban, hogy az utolsó pillanatig teljes készenlétben kell lenni.

Hirtelen minden idege megfeszült, az agyában kétségbeesetten dörömböltek, hogy figyelmeztessék. Azt mondják, hogy az öreg katonákban már kifejlődött ez a hatodik érzék, amely nélkül lehetetlen túlélni a háborút, csakhogy ő újonc volt. Mégis az első pillanattól fogva működött benne ez az ösztön. Mintha tudta volna a szabályt, amit azóta már a veteránoktól is hallott: a háborút csak túlélni kell.

Szorosabban markolta a fegyvert, ahogy a környéket figyelte. Tudta, hogy ha hamarosan nem fedezi fel azt a valamit, ami nyugtalanítja, akkor a tragédia menthetetlenül be fog következni. Bár az úthenger a fejében teljes erővel dübörgött, ő mégis egész tisztán hallani vélte annak a másiknak a surranását, aki itt ólálkodik a környéken, és bármelyik pillanatban lecsaphat. A szeme is belefájdult az erőltetésbe, ahogy igyekezett a környezet legapróbb rezdülését is felfogni. Még a távcsövet is felhasználta, ami a fegyveren volt. Végül csak sikerült felfedeznie az ellenséget, bármennyire zseniálisan álcázta is magát. Terepszínű egyenruhája tökéletesen beleolvadt a környezetébe, és csak az volt a szerencséje, hogy megmozdult. Talán egy kő nyomta fekvés közben, és alig észlelhetően pozíciót változtatott, de arra épp elég volt, hogy ő felfedezze, fekszik ott valaki.

Hamarosan a célkeresztbe is bekerült, ujja pedig ott vibrált a ravaszon. Azon gondolkozott, képes volna-e rá, hogy meghúzza, és megöljön egy embert. Eddig szerencséje még nem kényszerült rá, hogy kioltsa embertársa életét, és tisztában volt vele, hogy ha rákerülne a sor, nem húzná meg a ravaszt.

Az, hogy a saját életét mentse, számára nem volt elég indok a gyilkolásra.

A gubanc ott volt, amikor az ő életétől függött mások élete. Vajon van-e joga mások életét kockára tenni saját meggyőződése miatt? Most ez volt a helyzet, hisz katona volt.

A távcső olyan közelbe hozta a másikat, hogy még az arcvonásait is tisztán kivehette.

Látta azt is, mert az arca elárulta, hogy legalább annyira fél, mint ő. F fiatal volt, még előtte állt az élet, nem akart meghalni. Volt egy tulajdonsága, amit először gyerekkorában fedezett fel, de akkor még nem tulajdonított jelentőséget neki, olyan természetesnek tűnt, hogy belelát másokba, ismeri őket kívülről-belülről. Ahogy az emberek a másik ember kisugárzása alapján el tudják dönteni, hogy szimpatikus-e nekik vagy antipatikussá, ő a másik ember érzéseiben, gondolataiban is olvasni tudott.

A fiú most az anyjára gondolt, aztán a húgaira, végül egy lányra, a legnagyobb húgának a barátnőjére, aki minden délután

ott tanul náluk a húgával együtt, de eddig csupán félénken mosolyogtak egymásra, ha meglátta. . . Aztán az apjára gondolt, hogy milyen büszke lesz rá, ha ő most valami hőstettet hajt végre és mártírhalált hal, ami az egész család számára dicsőséges lesz.

Érezte, hogy a fiú most elszánta magát, a szemét puskájának a távcsövére szorította, és célpontot keresett. Végül a puskacső megállapodott rajta, és ő érezte, hogy a másik a homlokára céloz, pont arra a vékony sávra, amit a rohamsisak fedezetlenül hagyott. Aztán összevillant a tekintetük, és a fiú meglátta, hogy a katona éppúgy célba vette őt, mint ő a katonát.

Zavart döbbenet tükröződött az arcán, majd levette szemét a távcsőről, és elkezdett hátrafelé kúszni. . . Az úthenger eközben ugyanúgy dolgozott a közelében.

Felült az ágy szélén, és megdörzsölte a szemét, hogy az álom teljesen kimenjen belőle. Azon gondolkodott, mihez is kezdjen. Mintha valaki a folyosón járkált volna, könnyű lépteit inkább érezte, mint hallotta. Óvatosan kinyitotta az ajtót és kilépett a folyosóra, ahol azonban egyáltalán semmilyen mozgás nem volt, csak az érzékszervei játszottak vele, vagy ez is az álom része volt még.

Akárhogy is, a szobába nem volt kedve visszamenni, így aztán úgy döntött, felderíti a házat. Ahogy az elhatározása megszületett, mintha egy kéz simított volna végig az arcán, aztán pedig valahol légáram keletkezett, és végigszágulott a folyosón. Hiába fürkészett jobbra-balra, a huzat keletkezésének okát nem találta.

Amint így nézelődött, a szeme sarkából elsuhanni látott valamit. Igen, határozottan tudta, hogy nem érzeki csalódás, hanem az a valami ott suhant el a közelében, és tűnt el a kanyarban. Ha jobb a reflexei, talán még el is kaphatta volna, de így csak a levegőt markolta.

Elindult a folyosón, majd elfordult. . . – és kis híján lebukfencezett, mert meredek lépcsők vezettek le, vélhetően a pincébe. A lépcső mellett korlát a bizonytalanoknak. A lépcső alján két ajtó is volt. Már vissza akart fordulni, hogy folytassa a ház bejárását, amikor mintha suttogást hallott volna. Visszafordult, és úgy tűnt neki, hogy az egyik ajtó csak az imént csukódott be.

Kezdett az egész nyugtalanítóvá válni, mintha egy horrorfilmben lenne szereplő, de ez itt a valóság, és a valóságban a legritkább esetben történik meg az, amit egy forgatókönyvíró kitalál. Ezért aztán elindult lefelé, gondosan a korlátba fogódzva. Úgy gondolta, hogy az ajtó zárva lesz majd, de az kinyílt, ahogy a kilincset lenyomta. A por, amit felkavart, megtámadta a szemét, száját, és még a torkába is jutott, úgyhogy köhögésre ingerelte, miközben könnyezni is elkezdett. Beletelt öt percbe is, míg a roham csitult, és a por is visszaszállt a helyére.

Csak ekkor nyitotta ki a szemét. Lomtárszerű helyiséget látott. Olyan, ahová a háziak mindenféle kacatot szoktak felhalmozni, amit nincs szívük kidobni.

Az is látszott, hogy a helyiség valamikor szobaként volt használatban, az évek alatt felgyűlt kacatok alatt tisztán kivehető volt a valamikori berendezés. A figyelmét egy gyönyörű megmunkálású, hatalmas íróasztal vonta magára, ott állt érintetlenül ennek a káosznak a szélén, az egyik sarokban. Látszott, hogy a szoba többi részével ellentétben ezt a zugot valaki gondosan rendben tartja. Olyan, mint egy oltár, gondolta ő, már csak a szent könyv hiányzik róla. . . pontosabban. . . valami feküdt az asztalon. Kíváncsian lépett közelebb. Egy füzet hevert ott. Olyan közönséges iskolai füzet, mint amelyet ő is használt. Kicsit ugyan megviselt volt, a borító szélei berepedeztek a gyakori forgatástól, de azért tisztán volt olvasható a nyomtatott betűkkel írt cím:

LABIRINTUS

Amikor kinyitotta, mindjárt az első oldal kis híján kiesett, de a többi lapot is már csak az isteni kegyelem tartotta egyben. . . Amikor gazdasági nehézségek sújtanak egy népet, amiken képtelen vagy úrrá lenni, legfőbb feladatod legyen, hogy állíts egy bűnbakot a nép elé, akit okolhat majd bajaiért, és esetlegesen még az indulatait is levezetheti rajta, mióta világ a világ, így teszi ezt minden bölcs uralkodó. Ezért hát Pedro Sarmiento is ehhez az ősi recepthez folyamodott, amikor Toledo városában éhínség ütötte fel a fejét, és hivatalának az ablaka alatt már aggasztó méretűre duzzadt a zúgolódó tömeg, amelyik kenyeret követelt. Félő volt, hogy nem kell sok idő, és akik eddig csupán követeltek, a saját kezükbe veszik sorsuk irányítását, és akkor már nemcsak nyugtalansággal kell szembenéznie, hanem nyílt lázadással, ez pedig minden uralkodó rémálma, de nemcsak az uralkodóké, hanem minden tisztességes, józan életű, istenfélő polgáré is, mert a lázadás felfordulással jár, ami viszont nem tesz jót az üzletnek, amiből minden tisztességes, istenfélő polgár él.

Ekkor támadt neki az a briliáns ötlete, amiről a bevezetőben már írtunk, hogy elhárítsa a város tisztességes polgárai feje felől a fenyegető veszedelmet.

Ezen tervében pedig nem várt szövetségesekre is lelt az egyház azon szolgálóinak a képében, akik a zsidókban mást se láttak, mint azt a bűnös népet, akik Krisztust megfeszítették.

Igen ám, csakhogy Toledo városában már nem voltak zsidók, mert mind áttértek az egyedüli, igaz vallásra, és Krisztus Urunkat ismerték el üdvözítőjüknek, a megátalkodottak pedig már elszöktek a városból. Ekkortájt történt, hogy Sarmiento tanúja volt egy ferences szerzetes prédikációjának, amelyben azokat a megtért zsidókat ostromozta, akik csak látszatra lettek keresztényekké, titokban azonban még mindig gyalázatos praktikáikat űzték.

Sarmiento megvárta a prédikáció végét, ami bizony magában sem volt kis teljesítmény, hiszen a bőbeszédű testvér jó két órán keresztül taglalta ezeknek az elvetemült szentséggyalázóknak a tetteit. Mindezt pedig a tűző napon kellett megvárnia, miközben a hallgatóság körülötte többször is kicserélődött, hiszen zöme azokból a háziasszonyokból vagy gazdasszonyokból állt, akik az ebédnek valót szereztek be a piacon és csak percekre álltak meg, hogy belehallgassanak a prédikációba. A hallgatóság másik része azokból a csavargókból, tolvajokból állt, akik itt reméltek maguknak zsákmányt. Sarmiento kedvtelve figyelt egy szemrevaló, fiatal nőt, aki megállt a prédikációt hallgatni, a karján lévő kosárból kivett egy narancsot, s hámozni kezdte, miközben a prédikáló szerzetest figyelte. Ekkor lépett hozzá a fiatal férfi, akinek az öltözéke nyomban elárulta, hogy katona. A fiatal nő fölényes pillantással mérte végig, amiben annyi megvetés volt, amennyi csak egy tekintetben lehet. Szinte azonnal elkezdtek vitatkozni, majd a férfi a nő karját kezdte rángatni, úgyhogy a kezében lévő narancs a földre esett. A nő kiszabadította karját a férfi kezéből, és méltatlankodni kezdett. Ekkor került elő a tör, amit a férfi eddig a ruhája ujjában rejtgetett, és egy alig észrevehető mozdulattal a nő felé szúrt vele, majd eltűnt a tömegben.

A nő nem esett nyomban össze, hanem csak a kezeit szorította a sérülésre, és összegörnyedt, majd fokozatosan rogyott a földre, mint mikor a kereskedőseged összehajtogatja a kelmét. A körülötte állók csak most figyeltek fel rá. Mikor meglátták, hogy vérzik, néhány jóasszony felsikoltott. A sikoltozásra megjelentek a darabontok, akiknek a piacon a rend fenntartása volt a feladatuk. Sarmiento ekkor indult el a csoport felé, eleddig egy fa árnyékába húzódott a nap sugarai elől. Az asszonyok először még méltatlankodtak, amikor közjük furakodott, de aztán meglátták a ruháját, és ekkor már tiszteletudóan utat nyitottak előtte. Ruhájáról rögtön meg lehetett állapítani, hogy a város jómódú polgárai közül való, a városi tanácsnak is tagja, ezért a darabontok vezetője is tisztelettel hallgatta, amikor pár szóban beszámolt róla, mit látott, és két emberét a férfi után küldte. Ezután odalépett a földön fekvő nőhöz, aki még inkább lány volt, alig kinőve a gyerekkorból, falféher arccal feküdt a földön, mintha máris kiszökött volna belőle minden élet. Mikor azonban jobban megnézte, látta, hogy a melle alig emelkedik, tehát lehajolt hozzá, és zsebkezdőjét a vérző sebre szorította. Intett a katonáknak, hogy a sebesültet vigyék a közelben álló házába. Mikor hazaértek, a sérültet a szolgálók gondjaira bízta, az egyik lovásziút pedig elszalasztotta Julian doktorért. Gyerekkori barátja volt, egész családjának az egészsége felett örködött, gyermekei születésénél is ő segédkezett. Miután a fiú elment, hívatta az egyik szolgálót, és elküldte a piacra, azzal az üzenettel, hogy az ott prédikáló szerzetest örömmel látná vendégül ebédre.

Így elvégezvén dolgait, szobájába vonult vissza, hogy immáron hivatali kötelességeinek intézéséhez lásson. Mindezek előtt azonban még töltött magának a szobája sarkában álló boroskancsóból, az isteni nedűből. A zamatos italt a birtokán termelt szőlőből egyes vincellérek kezelték, hogy az ő ízlésének megfelelő nedű kerüljön az asztalára. Külön szolgáló volt rá gondja, hogy a háza alatt lévő pincéből naponta egy kancsó friss bort hozzanak a szobájába. Mielőtt üzleti vagy hivatali teendőihez fogott volna, szeretett egy pohárral apró kortyokban meginni, mert tapasztalatai szerint ez serkentőleg hatott a gondolkozására is.

Még mindig aggódott a tömeg miatt, amelyik minden reggel ott gyülekezett a városháza előtti tér egyik sarkában, és napról napra többen voltak. Anyák, akik karjukon hozták gyermeküket, mert azok már annyira legyöngültek az éhségtől, hogy jártányi erejük se volt. Sarmiento maga is apa volt, és ezért a szíve hasadt meg, amikor ezeket a szerencsétlen csöppségeket látta. Ezért is választott inkább kerülő utat, hogy ne kelljen naponta az életnek ezzel az árnyoldalával szembesülnie. Pedig nem volt ő érzéketlen, a város polgárai közül kevesen költöttek többet jótékonykodásra, mint ő, de hát azzal is tisztában volt, hogy széteszthatná akár a teljes vagyonát is a nincstelenség közt, akkor is csak néhány napig tömhetné be az éhező szájukat. Arról meg már nem is beszélve, hogy ezzel az esztelen cselekedetével a saját családját döntené nyomorba, akik így csak a szerencsétlenség táborát növelnék. Ezért aztán az evangéliumból vett idézettel próbálta háborgó lelkiismeretét nyugtatni: „Szegények pedig mindig lesznek köztetek...”

Gondolataiban a fiú zavarta meg, aki jelentette, hogy Julian doktort nem találta otthon, de üzenetet hagyott a számára, és a háziak megígérték, hogy amint a doktor hazaérkezik, rögtön elküldik őt Sarmiento házához. Nem sokkal ezután a szolgáló is jelentette, hogy a prédikáló szerzetes is megjött, akit ebédre hívott.

Sarmiento maga ment a becses vendég elé, aki görnyedt tartásával modellet ültetett volna az alázatosság szobrához, de ami őt különösképpen zavarta, hogy sose nézett a szemébe, sőt, amikor ő igyekezett elkapni a tekintetét, akkor is gyorsan lesütötte. Így megvolt az a kellemetlen érzése, hogy a másik nem őszinte vele, valamit titkol előle. Addig, amíg az ebéd elkészült és megterítették, bevezette a szerzetest a szobájába, s bort töltött neki:

– Érdeklődéssel hallgattam a prédikációját a marranókról, azokról a zsidókról, akik csak látszatra vették fel a keresztséget, és sajnálom, hogy nem tudtam végig maradni, de teendőim elszólítottak.

A szerzetes két kézzel vette át a poharat, amit felé nyújtott, ehhez a kámzsájából előhúzta a másik kezét is. Sarmiento csak most vette észre, hogy a szerzetesnek a másik keze el van nyomorodva, jóval fejletlenebb a másikinál, öt ujjából három görcsösen össze van húzódva. A másik elérte Sarmiento pillantását.

– Az Úr nagyobb dicsőségére ezzel a stigmával élek.

Sarmiento elszégyellte magát tolakodó pillantásáért, és gyorsan másfelé terelte a beszélgetés folyását.

– A városi tanácsban is gyakran kerül elő az újkeresztények ügye, akik mégsem tisztavérű keresztények, és ezért én azt az álláspontot képviselem, hogy ne kaphassanak közhivatalt, mert az mégiscsak felháborító, hogy egy újkeresztény egy tisztavérű keresztény ügyében ítélkezzen, akinek az ősei még Krisztus nevéért nyerték el a mártíromság glóriáját.

– A convertosok ügye úgy rágja belülről Krisztus testét, amely az Anya Szentegyház, és szívja ki belőle az életerőt, mint ahogy holmi élőködők az egészséges testet megbetegítik, és ezért a mi szent kötelességünk tőlük megszabadítani az egyházat. Ezek a megátalkodottak csak színleg tértek meg, hogy megszabaduljanak az üldözéstől, de titokban tovább végzik gyalázatos szertartásaikat.

– És tisztelendő atyám bizonyítani is tudná az állításait? Mert ebben az esetben a világi hatóságok is eljárának a marranók ellen.

A szerzetes zavartan forgatta kezében a poharat, amit még nem is illett az ajkával, mintha csak testének a melegével akarná felmelegíteni a bort. Sarmiento érezte, hogy most kell neki bátorító lökést adni.

– Ne feledje atyám, hogy a marranók elleni küzdelem az összes kereszténynek szent ügye, mert ők beszennyezik Krisztus testét, ami a mi Anya Szentegyházunk.

– Idegen vagyok ebben a városban, csak tegnap érkeztem. Tegnap az úton, mikor a város felé tartottam, megállt mellettem egy hintó, és az utasa aziránt érdeklődött, hogy hova tartok. Mikor megtudta, hogy a városba jövök, felajánlotta, hogy szálljak fel a hintóba, mert ő városi polgár, és még a házában is szállást ad éjszakára. Én akkor már tizenkét órája nyeltem az út porát, tehát hálás szívvel elfogadtam jótévőm ajánlatát, és felszálltam a hintóba. Jótévőm egész úton rendkívül tapintatosan viselkedett, és nem háborgatott a kérdéseivel, mivel látta rajtam, hogy mennyire elcsigázott vagyok, hagyott pihenni. Aztán, mikor a házához értünk, a családja körében fogyaszthattam el a vacsorát, majd kinyitatta számomra az egyik vendégszobát, és elbocsátott pihenni, mivel mondtam neki, hogy fárasztó nap van mögöttem, hajnalban keltem, hogy a mai napon minél közelebb kerüljek Toledóhoz, mert a városba émi reményem se volt, míg csak jótévőm szíve meg nem esett rajtam. Édesdeden aludtam éjszaka közepéig, akkor azonban felriadtam. Nem tudtam, hogy miért nyugtalan a lelkem, és elmélkedni kezdtem, hátha ettől megnyugszik. Hirtelen eszembe jutott a főtisztelendő kolostorfőnök, Marcius testvér intése, amikor elmondtam neki fogadalmamat, hogy hároméves missziós útra indulok. Ő kötötte a lelkemre, hogy minden este, mielőtt nyugalomra hajtom a fejem, győződjek meg róla, vajon jó keresztény-e az a család, ahol szállást kapok, netán eretnek, vagy ne adj isten, pogány. Az ilyen helyeken mindig ott ólálkodik a Gonosz a jó keresztények lelkére vadászva, és könnyen zsákmányul eshet neki, aki nem elég óvatos. Legjobb tehát az ilyen helyekről gyorsan továbbállni.

Felkeltem hát, mert a lelkem nyugtalanul hajtott, mintha valamely veszély fenyegetne, és csakugyan, még most is hálát rebegek mennyei pártfogóimnak – itt a szerzetes keresztet vetett, és látszott rajta az őszinte rémület, hogy Sarmiento csak nagy erőfeszítéssel tudta visszafojtani a mosolyt, ami az arcára kívánczolt – Rövid keresgélés után rá is találtam azokra a holmikra, amiket a zsidók gyalázatos rítusaikhoz használnak.

Fényes nappal, amikor mindenki látja őket, akkor a templomokban mutogatják magukat, és a feszület előtt hajlonganak, de otthon, családjuk körében továbbra is őseik hitének hódolnak, és megszenteltségtelenítik a mi egyedül üdvözítő, szent vallásunkat... Megértheti, kegyelmes uram, hogy ezek után egy percig se maradhattam tovább ennek a gyalázatos háznak a falai között, és szinte elmenekültem. Szerencsére éppen a szobám ablaka alatt egy fa volt, amin leereszkedhettem a földre, és mire megvirradt, már a ház porát is leráztam a sarumról.

A szerzetes elhallgatott. Felindultságát hangjának a remegésén is érezni lehetett. Sarmiento tudta, hogy most kell neki ügyesen feltenni a kérdéseit, hogy felhasználhassa őt a céljaira.

– Megértem atyám felháborodását, és jó keresztény lévén magam is alig türtőztetem magamat. Ezért is volna jó, ha elárulná a nevét ennek a férfinak, hogy a világi hatóságok is felléphessenek ellene.

A szerzetes lehunyta a szemét, mielőtt válaszolt volna a kérdésére, mint akit már fáraszt ez a hosszúra nyúlt beszélgetés.

– Mint már mondtam, fáradt voltam, nem éreztem magamban elég erőt, hogy beszélgessek vele, és ezt ő se erőltette, amit utólagosan meg tudok érteni. A Gonosz ugyanis fél a Szentlélektől, mert az az ékesszólásával még a legmegátalkodottabb lelkeket is képes megtéríteni. Bizonyíték erre az evangéliumok számos fejezete, amely mind arról szól, hogy az apostolok szavára számtalan pogány tért meg, ami bizonyára nem az apostolok érdeme volt, hanem a Szentléleké.

Sarmiento bólogatott, mint aki teljes mértékben igazat ad a másiknak.

– És nem volt a hintón valamiféle címer, amit atyám fel tudna idézni, aminek az alapján kideríthetnénk a férfi kilétét?

A férfi felsóhajtott, és most már nem is titkolt ingerültséggel csegett.

– Nem!

Beszélgetésüket a szolgáló zavarta meg, aki jelentette urának, hogy a darabontok vezetője keresi, a piacon történt késelés ügyében akar jelentést tenni. Sarmiento szabadkozott, hogy kénytelen vendégét magára hagyni, aki ezt nemhogy nehezményezte volna, hanem láthatóan megkönnyebbült, hogy megszabadult vendéglátójának az alkalmatlankodó kérdéseitől. Sarmiento kilépett a szobából, és követte a szolgálót az előcsarnokban várakozó tiszthez.

Mikor a tiszt meglátta a lépcső tetején, lekapta fejéről a kalpagot, és nyomban vigyázzba merevedett. Mindaddig így is maradt, míg Sarmiento nem intett neki, hogy nem a tiszteletnek eme jelére vágyik. Mint vérbeli kereskedő-polgár, nem szerette a katonákat, akik mindazt jelentették a számára, amitől rettegett, rossz üzletmenetet és káoszt, ami az ő polgári életét is felbolygatná.

– Azért merészelem zavarni kegyelmes uramat, mert a lelkemre kötötte, hogy a nyomozás minden részéről tudni akar...

Sarmiento türelmetlenül intett, hogy hagyja a mentegetőzést, és térjen a lényegre.

– A katona, aki a késelő után szaladt, jóllehet nem érte utol a tettest, de az egyik közeli sikátorban, ahova beszaladt, ezt a tört találta.

Kinyitotta tenyerét, amiben egy finom megmunkálású tör volt. Első pillantásra látszott, hogy arab munka, a markolata elefántcsontból készült. Sarmiento a kezébe vette a tört. Inkább női fegyver volt, védekezésre alkalmas, mintsem komolyabb seb ejtésére. A pengén rászáradt vér volt, vélhetően az áldozaté.

– Jól tette, hogy elhozta ezt a bizonyítékot, amit engedelmeivel most magamnál tartok.

A katona meghajolt, ami éppúgy volt az engedelmesség jele, mint a búcsúzásé, és követte a szolgálót a kapuhoz. Sarmiento készült vissza a vendégéhez, amikor a szolgáló visszatért, de nem egyedül.

Egy sötét bőrű férfi volt vele, tengervízkék szemű. Akik ismerték a szemek tulajdonosát, csak ők mondhatták meg igazán, hogy a férfi is olyan büszke és szenvedélyes, mint amilyenek a szemek mutatják.

Választékos eleganciával öltözött, szinte már tejföldrészájú ficsúrra vallóan, Toledóban azonban mindenki tudta, hogy ő a város egyik legtekintélyesebb polgára, tisztos családapa, s példás életet él.

Mindemellett azonban a legvagyonosabb kereskedő is ő volt, akinek az üzleti érdekei gyakran keresztezték Sarmiento üzleti érdekeit, és így nem volt köztük felhőtlen a viszony. Úgyhogy Sarmiento alaposan meglepődött, amikor pont őt látta feltűnni a szolgáló nyomában.

A helyzet fonákságát a másik is érezhette, mert gálánsan meghajolt, ajkán azzal a gunyoros mosollyal, ami ellenségeivel mindig érezte a fölényét.

– Gondolom, nem szükséges bemutatkoznom.

Sarmiento rögtön felöltötte legnyájasabb kifejezését, amit csak az ellenségeinek tartogatott.

– A meglepetés annál kellemesebb, minél váratlanabb. Megtudhatnám az okát annak a szerencsének, hogy szerény házában üdvözölhetem?

– Bizonyára magam is lemondtam volna erről az örömről, de megtudtam, hogy a házvezetőnőmet, akit reggel a piacon megtámadtak, az ön házában ápolják.

Sarmiento meglepetten vonta fel a szemöldökét.

– Ezt nem tudtam, mert ellenkező esetben magam felügyeltem volna szegény teremtés ápolását, így a feleségem gondjaira bíztam, de azóta talán már Julian doktor is ott van az ágyánál. Még egyszer mondom azonban, hogy ha tudtam volna, hogy a nevezetes del Orno ház egyik tagjáról van szó, kétszeres gondossággal jártam volna el.

– Most már nem lesz rá szükség, ugyanis azért jöttem, hogy hazavigyem, a házában a leggondosabb ápolásban lesz része.

Sarmiento vállat vont, és elindult vendége előtt, hogy a beteg szobájához vezesse őt. A szobába lépve Julian doktort találta ott a beteg fölé hajolva, fülét a keblére tapasztotta, és a beteg szívverését számolta. Aggodalmas pillantással tekintett barátjára, majd meglátta a mögötte belépő férfit is.

– Innacio del Orno – mutatta be társát Sarmiento a doktornak, gondolva, hogy az nem ismeri, mivel Julian doktor az elmúlt pár évet a salamancai egyetemen töltötte, ahonnan csak néhány hónapja tért vissza a városba.

– Szegénykének úgy ver a szíve, mint egy madárnak – válaszolta a doktor.

– Azért jöttem az embereimmel, hogy hazaszállítsam őt az én házába, ahol a leggondosabb ápolásban lesz része.

A doktor meglepetten nézett, először Sarmientóra, majd pedig del Ornóra.

– Úgy gondolom, a beteg még nincs olyan állapotban, hogy biztonságosan szállítható lenne.

Sarmiento vállat vont.

– Úgy tűnik, señor del Orno nem bízik meg bennünk eléggé ahhoz, hogy a házából való cselédet a gondjainkra bízza.

Del Orno arcán egy ideg megrándult, ami a legbiztosabb jele volt, hogy a találat érzékeny ponton érte.

– A viláért sem! Egyszerűen arról van szó, nem szeretném, ha a költségek önt terhelnék, azonkívül pedig ismerős környezetben a beteg is jobban gyógyulna.

– Ez bizony igaz. – adott neki igazat Julian doktor, majd a fiatal nőre pillantott: feküdt sápadtan, mint a halál.

– Mégis, azt mondanám, hogy a beteget a jelenlegi állapotában veszélyes lenne szállítani.

– A gyaloghintó kint vár az utcán, és biztosíthatom, hogy erre a feladatra a legügyesebb embereimet választottam ki, akik úgy fognak a betegre vigyázni, mint a szemük fényére.

– Nem is aggódnék én a beteg állapota miatt, hiszen a sérülés se komoly, de tapasztalatom szerint a női test az ő állapotában kiszámíthatatlanul viselkedik.

Sarmiento és del Orno egyszerre kapták fel a fejüket, és értetlenül néztek a doktorra.

– Maga nem tudja? A házvezetőnője áldott állapotban van.

Del Orno az ajkába harapott, hogy leplezze meglepetését, és Sarmiento nem tudta eldönteni, hogy bosszankodik-e a hír hallatán, mert olyan volt, akár a jó színész, akit ugyan egy pillanatra meg lehet zavarni a szerepében, de aztán újra visszatalál ahhoz a hangulatához, amely mindenféle szerep hiteles alakításához feltétlenül szükséges.

Del Orno is egy pillanat alatt váltott taktikát, és nyájas arccal fordult Julian doktorhoz.

– Ebben az esetben megkérem a doktort, hogy kísérje el a szegény sérültet a házáig, hogy se neki, se a méhében hordott gyermeknek ne essen semmi baja.

– Szolgálatára. – mondta Julian doktor, és meghajolt del Orno felé.

– Akkor én megyek is, hívom az embereimet, akik kint várnak.

Del Orno kiment a szobából, Sarmiento pedig kérdő pillantást vetett a barátjára, aki válaszként csak a vállát húzta fel tanácstalanul.

– A sérülés nem komoly, hiszen semmi létfontosságú szervet nem érintett, mintha a támadó nem is a nőt akarta volna megölni, hanem csak a magzatot akarta belőle kivágni.

Sarmiento az ágyban fekvő nőt nézte – aki annak ellenére is vacogott, hogy a füléig volt felhúzva a takarója –, és barátja szavain gondolkodott...

Háta mögött nyílt az ajtó. Del Orno tért vissza az embereivel, akik hozták magukkal az üres gyaloghintót.

Az irányítást Julian doktor vette át. A szolgálkkal a legkényelmesebb fekhelyet készítette a sérültnek a gyaloghintóban.

Sarmiento ezt kihasználva félrevonta del Ornót, és az orra alá dugta a támadásnál használt tör.

– Ezzel fegyverrel próbálták megölni a házvezetőnőt. Nem ismerős önnek véletlenül ez a tör?

Del Orno futó pillantást vetett a törre.

– Nem. Most pedig engedelmével, az embereimmel kell foglalkoznom.

A gyaloghintó menetre készen állt, a két szolga felemelte a hintót, Julian doktor a hintó mellett ment, felsőteste eltűnt a hintó belsejében, hogy állandóan ellenőrizhesse a beteg állapotát.

A menetet del Orno vezette, Sarmiento pedig hátvédként ment a menet végén. Fellélegzett, mikor végül az utcai ajtó bezárult, és ő egyedül maradhatott. Épp elég kellemetlen volt neki, hogy valakivel a legnagyobb üzleti vetélytársa házából történik ilyesmi, és azt pont az ő házában ápolják. Ha tudta volna, hogy kiről van szó, nem ilyen készséges, mert tisztában volt vele, hogy ez csak pletykáknak adhat tápot, amikből már úgyszólván volt elég. A pletykázkodás az utóbbi időben annyira elterjedt, hogy a városi tanács kénytelen volt ellene határozatot hozni.

Minden asszonyt, akit pletykálkodáson kapnak, két órára kalodába zárnak a piactéren, így téve ki őket nyilvános megszégyenítésnek...

Hirtelen az a kellemetlen érzése támadt, hogy valaki áll mögötte. Villámgyorsan megpördült. A szerzetes volt az, az arca olyan fehér volt, mint a frissen meszelt fal, az ajka remegett a felindultságtól, mint aki épp az imént volt tanúja valami szentségtörő bűnnek.

– Ki volt az a nemes úr, aki az előbb lépett ki az utcára?

– Innacio del Orno, a város egyik legtekintélyesebb polgára.

– Ő volt az én éjszakai vendéglátóm.

Sarmiento megfogta a kopogtatót a del Orno palota utcai kapuján, és kétszer erélyesen kopogtatott. Egyedül volt és ideges, mint mindig, ha hivatali kötelessége terhes feladatot rótt rá.

Két hét telt el az előző fejezetekben leírt események óta, és Sarmiento ez idő alatt nem tétlenkedett, hanem magánnyomozásba kezdett. Tudta, hogy most kétszeres óvatossággal kell eljárnia, hiszen nem akárkiről van szó, hanem a város egyik tekintélyes polgáráról, aki ráadásul az ő üzleti riválisa is, és így könnyen annak a gyanújába keveredhet, hogy csakis a személyes bosszú vezérli. Ezért aztán szilárd és megdönthetetlen bizonyítékokra van szüksége. Természetesen a nyomozást szigorúan titokban kellett lefolytatnia, így bizony gyakran fordult elő, hogy az egész város az igazak álmát aludta, már a kocsmák is rég bezártak, de az ő szobájában még mindig égett a mécs, és ő az íróasztala fölé görnyedve tanulmányozott egy újonnan előkerült iratot. Merthogy a nyomozást úgy kezdte, hogy először is feltúrta a városi levéltárat, és a del Orno családra vonatkozó iratokat keresett. Fáradozását hamarosan siker is koronázta, mert rátalált egy iratra, mely szerint a del Orno család ősei még a múlt század kilencvenes éveiben konvertáltak az izraelita vallásról a kereszténységre, de egyes jelentések szerint ez a megkeresztelkedés csak szemfényvesztés volt, és titokban még mindig őseik hitét tartották meg. A család neve is akkor változott meg del Ornóra.

Innacio nagypapa még Abraham Hanuchként látta meg a napvilágot, és egyszerű kézműves volt. A család vagyonát az ő fia, Carlos del Orno alapozta meg, aki a mór területek és a keresztény területek közti közvetítő kereskedelemről gazdagodott meg. Bár a gyanú alapos volt, hogy titokban továbbra is az izraelita vallást gyakorolja, de hát a kereskedelem hasznából, amit a pogányokkal folytatott, a város is bőven részesült, így hát békén hagyták. Az ő fia, Innacio már nem elégedett meg azzal, hogy egyszerű kereskedő legyen, hanem szerződést kötött Toledo városával, hogy az adókat is ő fogja beszedni, ami ugyan nem tette őt népszerűvé a város lakosainak a körében, de hatalmas támogatói is akadtak.

Innacióról az volt az általános vélemény, hogy rendkívül becsvágyó, és mindent megtesz azért, hogy elnyerje a hatalmasok barátságát, a nálánál alacsonyabb rangúak véleményével ellenben nem sokat törődik, ezért aztán sok ellensége is van.

A bizonyítékok szépen összegyűltek, és Sarmiento most már úgy látta jónak, ha belekezd a nyomozás második szakaszába, a tanúk kihallgatásába. Erre a célra a háza alatt lévő pincében egy helyiséget alakított ki, mivelhogy a városi börtönt nem használhatta. Itt azokat hallgatta ki, akik bejáratosak voltak a del Orno palotába, és arról faggatta őket, hogy nem vettek-e észre valami eretnekségre utaló jelet a palotában járva.

Sokan önként is beszéltek, merő rosszindulatból, mert az emberek szeretnek a másokra rosszat mondani, kiváltképp az olyanra, akit maguk felett állónak tartanak, és ha még hallgatóságuk is akad, hát sokszorosára növelik a vétket, és a bolhából is elefántot csinálnak. Úgyhogy Sarmientónak nemegyszer kellett megfenyegetnie a tanúkat, amikor azok olyan nyilvánvaló képtelenségekkel rágalmazták del Ornót, hogy azt egyetlen bíróság se vette volna komolyan. . .

Mások azonban korántsem voltak ennyire készségesek, nekik azonban elég volt annyi, hogy megmutatták nekik azokat a szerszámokat, amiket a toledói hóhér használ azoknak a megátalkodottnak a megtörésére, akik nem hajlandók beszélni, hogy arról is beszéljenek, amiről nem tudnak. Csak néhány kivételes esetben volt szükség arra, hogy ezeket a szerszámokat használják is, mert a többség már a gondolatra is összezsínálta magát, hogy ezekkel a szerszámokkal fogják a testét sanyargatni.

A leghasznosabb információkat egy volt szolgálo adta, akit fél évvel azelőtt bocsátottak el a del Orno házból, mert meglopta az úrnőjét. Ő örömmel tett terhelő vallomást Innacio del Ornóra, aki fél évvel ezelőtt törbe csalta, és így leplezte le. Elmondta, hogy többször kileste, amikor Innacio héberül imádkozott, karjára imaszíj volt tekerve, és inkognitóban még a zsinagógába is eljárt.

Miközben beszélt, olyan volt, mint a tûzokádó sárkány, szavai izzottak a rosszindulattól, és olyannyira erőt vett rajta a beszélhetnék, hogy nem akarta abbahagyni, mikor jelezte neki, hogy a kihallgatás véget ért.

Elmondta, hogy az a múltkori késelés, ott a piacon, amikor a házából egy szolgálot megkéselt egy katona, az is miatta

történt. Az a fiatal katona a szolgáló jegyese volt, aki megtudta, hogy a mátkája del Ornótól van másállapotban, és elkeseredésében támadt rá a lányra, de a valódi bűnös del Orno... Ez volt az a pillanat, amikor Sarmientónak erélyesen kellett fellépnie, hogy az asszony hagyja abba a pletykálgatást, különben nemcsak két órára, hanem egy egész napra fogja őt kalodába csukatni.

Az asszony rémülten elhallgatott, de hogy akart ő szégyenszemre kalodában csücsülni, hogy aztán az utcagyerekek kedvükre csúfolják, mindenféle ocsmánysággal dobálják meg, arcát pedig ürülékkel kenjék be, és így üljön ott a világ csúfságára. Sarmiento figyelmét azonban nem kerülte el az asszony morgolódása, hogy a nagyurak bezzeg mindig összefognak a szegény nép ellen, és olyankor még az se számít, hogy melyikük zsidó, keresztény, ne adj isten, pogány...

Sarmiento már épp arra készült, hogy újra kopogtasson, amikor az ajtó feltárult, és ott állt a szolga szabadkozva.

– Elnézést, kegyelmes uram, épp a szükségemet végeztem. Jöttem, amint tudtam.

Sarmiento a szolga nadrágjára pillantott, és rögtön látta, hogy a másik igazat beszél. Félretolta őt az útból, és belépett az udvarra.

– Del Orno úr itthon van?

A szolga láthatóan zavarban volt, nem tudta eldönteni, hogy udvarias legyen-e ezzel az ismeretlen úrral, vagy egyszerűen dobja ki. Az ajtót mindenestre becsukta, amitől Sarmiento lett ideges. Bár hozott magával katonákat, de a közelben hagyta őket, hogy csak adott jelre lépjenek közbe. Innen, a zárt udvarról, nem tudott volna jelt adni a lesben álló katonáknak, és ha tudott is volna, amíg a katonák betörnék a vaspántokkal megerősített tölgyfa ajtót, ez a mór óriás könnyedén összeroppanthatná a gigáját. Arra is számítnia kellett volna, hogy del Orno esetleg magánhadsereget tart családjának, házának és vagyonának a védelmére, ami a jelen helyzetben érthető is lenne, hiszen a csöcselék már napok óta gyűjtögette az újkeresztények házait és fosztogatta boltjait. Bizony, Francisco atya utóbbi hetekben tartott prédikációi, amelyekben a marranókat ostorozta, akiknek a bűnös praktikái miatt, lám, a Mindenható most a szegény népet sújtja, szóval ezek a prédikációk a szó szoros értelmében gyűjtő hatásúnak bizonyultak. Az emberek úgy gondolták, hogy ideje a saját kezükbe venni az isteni igazságszolgáltatást, ha már a hatóságok nem képesek rá, tűzzel kell kiirtani Toledo városából az újkeresztényeket! A városi tanács se nagyon igyekezett, hogy gátat vessen a zavargásoknak, hiszen így neki is egy gonddal kevesebb volt, a nincstelenség most már nem tőle követeltek kenyeret, hanem haragjuk az újkeresztények ellen fordult, és az ő boltjaikat fosztogatták.

A zavargások egy hete folytak, és immáron két halálos áldozatuk volt, mindketten benn égtek a házukban, amit a megvadult tömeg gyűjtött rájuk.

Ám egyéb atrocitások is napirenden voltak. Egy öregembert kirángattak az utcára, csak azért, mert ősz szakálla volt, és a szakállánál fogva vonszolták végig a városon, miközben záporoztak rá az ökölcsapások. Ezért lett volna érthető, ha del Orno is magánhadsereget tart, hogy megvédje

magát és a családját a csöcselék támadásától. Sarmientónak tudomása volt róla, hogy több tehetős polgár is katonákat toborzott, hogy megvédje a családját a zavargásokban.

Töprengéséből a mór hangja rántotta vissza a valóságba.

– Kit jelenthetek be az uramnak?

Sarmiento előhalászott egy arany dukátot az övéből, és megcsillogtatta a Nap fényében, mielőtt a mórnak nyújtotta.

– Vezess az uradhoz!

A mór egy percig habozott, majd elvette az érmét, elindult, Sarmiento pedig követte. Az udvarból a félhomályos előcsarnokba jutottak, ahonnan két folyosó vezetett tovább, és ők elindultak a baloldali folyosón. Sarmiento igazán kíváncsi lett volna rá, hogy a másik folyosó vajon hova vezet. Mert ennek a folyosónak a végén az emeletre vezetett a lépcső, útközben azonban két ajtó mellett is elmentek. Úgyhogy Sarmientónak megvolt az a kísérteties érzése, hogy tulajdonképpen egy labirintusban mennek, és ha elvesztené a vezetőjét szem elől, hát ugyancsak sokáig bolyonghatna itt a kijáratot keresve.

Fent az emeleten ugyanez volt a beosztás, csak itt a jobboldali folyosóra tértek, és egyszer el is fordultak. Sarmiento útközben a fülét hegyezte, nem hall-e valami zajt, ami elárulná, hogy a házban fegyveresek is vannak, mert a mór oldalán csak egy rövidke kardot látott, alig nagyobb egy törnél, olyat, amelyet a szolgák hordhattak. Ez kissé megnyugtatta.

A mór eltűnt az ajtó mögött, majd kisvártatva újra megjelent, és intett neki, hogy lépjen be a szobába. Del Orno a korai óra ellenére már utazáshoz volt öltözve, és mikor meglátta, mintha apró árnyék suhant volna el az arca előtt.

– Bizonyára csodálkozik, hogy ilyen korai órán a házában lát – kezdett el rögtön mentegődni –, de a magunkfajta elfoglalt embereknek nemigen jut a napnak más órája, amikor lebonyolíthatnánk baráti látogatásainkat.

Del Orno bólintott, amit akár úgy is érthetett, hogy elfogadta a magyarázatot.

– Nos, kíváncsi lennék, hogy minek köszönhetem a barátságunk ezt a váratlan megnyilvánulását.

– Pontosan két hete, hogy az a szerencsétlen támadás történt az ön szolgálója ellen, akit az én házámban is ápolt Julian doktor. Így kötelességemnek éreztem, hogy az áldozat hogyléte felől érdeklődjem.

Del Orno meglepetten húzta fel a szemöldökét.

– Az istenért, hiszen csak egy SZOLGÁRÓL van szó, ha pedig annyira érdekelte a sorsa, hát miért nem szalasztotta el az egyik fiút, hogy hírt vigyen a lány állapotáról?

Sarmiento zavartan köhécselt, mint akit rajtakaptak.

– Csakhogy engem nem pusztán a lány állapota érdekel, hanem szeretném kihallgatni. Bizonyára tudja, hogy bűncselekmény történt, és a nyomozást én vezetem.

– Úgy vélem, a városi tanácsnak ezekben a napokban más dolga is volna, mint holmi szerelmi perpatvarban nyomozni – del Orno hangja szándékosan volt gúnyos. – Tisztos polgárokat zaklat otthonukban a fellázított csürhe, akik pedig nem kevés adóval gazdagítják a várost, és arról igazán nem ők tehetnek, hogy a városnak olyan vezetősége van, akik tehetetlenek, ha a polgárokat kell megvédeni.

Sarmiento tudta, hogy a másíknak igaza van, mégsem szabad belemennie ebbe a vitába, mert akkor könnyen felcserélődhetnek a szerepek, és del Orno kerülhet a vádló szerepébe, s ő kényszerülhet védekezni. Igaz, a másik még nem tudja, hogy ő most a vádló szerepében van itt, gondolta cinikusan Sarmiento.

– Az embereknek igazuk van, ha azt gondolják, hogy a gazdasági nehézségekkel, a rossz természettel az Isten sújtja őket az újkeresztények bűneiért, amiért színleg megtértek, de titokban még mindig atyáik hite szerint élnek.

Del Orno keserűen legyintett, mint aki mélységesen csalódott a másíknak, hogy az hitelt ad az ilyen képtelenségeknek.

– Ez csak a tanács koholmánya, hogy leplezze a tehetetlenségét. Még hogy gazdasági nehézségek, rossz termés... Annyi adóból, amennyit én egyedül fizetek, legalább száz nincstelent lehetne egy éven át jóllakítani. És én még tíz másik polgárt tudok, beleértve kegyelmedet is, akik ugyanannyi adót fizetnek, mint én.

Sarmiento elérkezettnek látta az időt, hogy megkeményítse a hangját, és ne hagyja magát kizökkenteni del Orno vádaskodásaitól. Felöltötte tehát hivatali álarcát.

– Sajnos, tudomásunk van róla, hogy ez az eretnokség városunkban már a legfelsőbb köröket is elérte.

Del Orno megzavarodva nézett rá, mint aki belátta, hogy a játszmát elvesztette, hiába alakoskodott mindeddig. Sarmiento kihasználva a másik zavarodottságát, az ablakhoz lépett és jelzett a katonáknak, akik biztos helyről figyelték az ablakokat, hogy amikor jelez, nyomban közbelépjenek.

Sarmiento megbeszélte a parancsnokkal, hogy rejtőzzenek el, de a jelre rohanják le a házat, mielőtt még a bent lévő fegyveresek, akik vélhetően védekezni fognak, észbe kaphatnának.

– Mi ez? – kérdezte del Orno, megrökönyödve hallva az utcai ajtóra zúduló fejszecsapásokat.

– Aggodalomra semmi ok, ezek csak az én embereim.

– És miért nem tudják az emberei megvédeni, amíg beengedik őket? Mért kell nekik rablók módjára idegen házakba betörniük?

Sarmiento megvonta a vállát.

– A katonák már csak ilyenek. Nem szeretnek engedélyt kérni, hogy bemenjenek oda, ahova be is törhetnek.

– Úgy, szóval ön katonai kísérettel tesz baráti látogatásokat?

Mielőtt Sarmiento válaszolhatott volna, az ajtó kivágódott, és a mór jelent meg rémült képpel.

– Uram, katonák döngöttek az ajtót, és félok, hogy nem sokáig bírja.

Del Orno nem válaszolt, hanem egy intéssel elbocsájtotta a mórt, majd mikor kettesben maradtak, Sarmiento felé fordult, mint aki magyarázatot vár.

– Nem lehettem benne biztos, hogy szívesen fogadnak-e ebben a házában, vagy pedig elkergetnek, hiszen ne feledje, hogy én nyomozást folytatok. Ezért hoztam hát magammal a katonákat.

Del Orno kétségbeesetten kapott a fejéhez.

– És mindez egy szolgáló miatt!

– Tudtommal az a lány többet jelentett önnek egy egyszerű szolgálónál.

A másik most elvörösödött az indulattól, amiből Sarmiento tudta, hogy elevenére talált, ádámsutkája fel-alá mozgott idegességében.

– Az egész város tudja, hogy tisztességes családapá vagyok, öt gyermekem van a feleségemtől.

Sarmiento nagyvonalúan legyintett.

– Csak a papok a megmondhatóí, akiket viszont köt a gyónási titok, hogy hány tisztos családapá tart a felesége mellett ágyasokat... én azonban nem azért jöttem, hogy a magánéletében kutakodjak. Vezessen a lányhoz, ki akarom őt hallgatni! Del Orno széttárta a kezét, ami lehetett akár gúnyos mozdulat is, hogy lám, túljártam az eszeden.

– Nincs a házban. Elküldtem őt a feleségemmel a vidéki birtokomra. Nem túl biztonságos ezekben a napokban a városban tartózkodni. Jőmagam is csak azért maradtam, mert üzleti ügyeim ide kötnek.

Sarmiento kénytelen volt belátni, hogy logikus, amit a másik mond, semmiféle rosszhiszeműséget se lehet benne felfedezni.

– Ezek szerint jelenleg egyedül tartózkodik a házban?

– Az apám van még rajtam kívül a házban, ő azonban öregember, és évhosszat nem mozdul ki a szobájából.

– Gondolom, a személyzet gondoskodik róla.

Del Orno láthatóan meg volt zavarodva, nem tudta a kérdést mire vélni. Végül azonban válaszolt.

– Igen.

– Akkor viszont megkérhetném, hogy jöjjön velem?

Del Orno megrökönyödve nézett Sarmientóra, először csak némán tátogott, anélkül, hogy hang jött volna ki a torkán.

– Ezt értsem úgy, hogy letartóztat?

– Mint mondtam, a nyomozás során az eretnokség gyanúja merült fel ön ellen.

Amíg a párbeszéd zajlott, felbukkant a katonák parancsnoka, és hatalmas termetével eltorlaszolta az ajtót, úgyhogy arra nem menekülhetett, ha netán ez lett volna del Orno terve, ő azonban láthatóan nem is gondolt erre a lehetőségre. Egész testében remegett az indulattól, és szinte sziszegte:

– Ez hatalmaskodás, amiért panaszt teszek a tanácsnál.

Sarmiento megvonta a vállát, majd intett a katonának, hogy kísérje el del Ornót.

Ezekben a napokban városszerte igencsak különös pletyka kezdett terjedni, amit még a tanács rendelete se volt képes megakadályozni. A piactéren már vagy tucatnyi kaloda volt felállítva, amikben a nap tizenkét órájában mindig ült valaki.

A tömeg hangulata is érezhetően megváltozott. Míg eddig jobbára a szégyenkalodában ülőket ócsárolta, gúnyolódott rajtuk, most rokonszenvük egyre inkább a kalodában ülők felé fordult, és már olyan hangok is hallatszottak, hogy a városi tanács csak a kritikát akarja így elhallgattatni, ahelyett, hogy a munkáját végezné, s hogy a tanács egyes tagjai személyes bosszúra használják fel hivatali pozíciójukat.

Ez az aggasztó szóbeszéd Sarmiento fülébe is eljutott, aki olyannyira rabjává vált már a nyomozásnak, hogy minden más kötelességét elhanyagolta, és bizony, ha nem lettek volna olyan előkelő támogatói az udvarnál, már régen bajba kerülhetett volna. Ehelyett azonban egy ügyes húzással az egész ügyet a politika síkjára terelte, azzal nyert támogatókat. Azóta, hogy a pénzt feltalálták, a leghalálosabb fegyvernek bizonyult.

Támogatóinak a mohóságára számított, amikor azzal kecsegtette őket, hogy az újkeresztények elkobzott vagyonából majd ők is részesülnek. Tanácsbeli ellenfeleinek pedig, akik azzal vádolták, hogy hivatali hatalmát az ellenségeivel való leszámolásra használja fel, azzal vágott vissza, hogy titokban szimpatizálnak a szentséggyalázó újkeresztényekkel.

Ettől kezdve pedig gyűjteni kezdte róluk is az adatokat, hogyha majd nyílt összecsapásra kerül a sor, ne legyen védtelen. Kutakodásai során érdekes tényekre bukkant, olyanokra, amelyek nélküle a feledés homályába vesztek volna, de ő leporolta róluk az évtizedes porréteget.

Olyan helyeket kutatott fel, amelyeket régesrég birtokba vettek a pókok, lába alól visítva futottak szét a patkányok. Ezeknek a helyeknek a létezéséről már csak egy aggastyán tudott, aki valamikor a város iratairól gondoskodott. Ő most napokat töltött itt, szinte olvashatatlan írásokat böngészett szemfájdulásig, aminek végül meg is lett az eredménye.

Kiderült, hogy Alonso Cota, a város egyik leggazdagabb polgára, adóbérlő, a városi tanács tagja, aki a leginkább támadta Sarmientót, maga is újkeresztény, az apja még zsidóként látta meg a napvilágot, és csak gyerekeit keresztelte meg.

Most az ő családjának a tagjai töltöttek be befolyásos pozíciókat. Egy újkeresztényé, akinek a felmenői még a zsinagógában hajlongtak és imaszíjat viseltek, amikor imádkoztak.

Sarmiento roppant büszke volt arra a tényre, hogy ősi keresztény család tagja, egyik őst a hetedik században ölték meg a pogányok, amiért elnyerte a mártíromság glóriáját, így aztán roppant megalázónak tartotta, hogy újkeresztények döntsenek a sorsáról, ha netán hivatalos helyre fordulna.

Méltánytalanak és igazságtalanak találta ezt, egyszersmind pedig elhatározta,

hogy küzdeni fog a helyzet megváltoztatásáért. Azonban nem volt naiv, és azt is tudta, hogy ellenségeinek az oldalán hatalmas és befolyásos szövetségesek sorakoznak fel, tehát neki is hasonlóan hatalmas és befolyásos szövetségesekre van szüksége.

Hamarosan rá is talált erre a szövetségesre, mégpedig anélkül, hogy túl sokáig keresgélt volna, mert mint kiderült, nem ő volt az egyedüli, akit aggasztott az újkeresztények ügye. Csak hát, ameddig a világi hatóság érdektelennek mutatkozott, az ő keze meg volt kötve, merthogy nem rendelkezett a szükséges katonai erővel.

Másfajta erővel azonban annál inkább rendelkezett. Például a lelkek feletti hatalom erejével. Így talált rá Sarmiento hatalmas szövetségesére, az Egyházra.

A városi tanács kihirdette, hogy megszigorítja a pletykálkodók elleni rendeletét, mégpedig úgy, hogy azt, akit ezentúl pletykálkodáson kapnak, nem zárják két órára kalodába, hanem huszonöt botütésre ítélik.

Ezzel egy időben a templomokban a papok elkezdtek az újkeresztények ellen prédikálni. Isten mindent látó szeme látja bűnös üzelmeiket, és az igaz keresztényeket bünteti meg, amiért nem tisztítják meg Egyházát ezektől a szentséggyalázóktól. Ilyen és hasonló gyújtó hangú prédikációk hangzottak el ezekben a napokban Toledó templomaiban, amelyeknek a hatása nem is maradt el. A templomokból kitóduló tömeg a Magdelena negyed felé vette az irányt, ahol a gazdag újkeresztények palotái voltak, és gyújtogatni, fosztogatni kezdett, hogy a dühét kitöltse azokon, akik a papok szerint minden bajuknak az okozói. A városi milícia pedig, amelynek eredetileg az lett volna a feladata, hogy az ehhez hasonló zavargásokat elfojtsa, most csak tétlenül nézte az eseményeket, mert egy titokzatos parancs gúzsba kötötte a kezüket.

Ez a mindedig hamu alatt parázsló üszök pedig egy titkos találkozó után lobbant lángra, ami az éj leple alatt esett meg Sarmiento és a toledói érsek őminenciája között, s a kora hajnali órákig elhúzódott. Úgyhogy azok, akik a legkorábban keltek, leszámítva azokat a kétes elemeket, akik számára tulajdonképpen a sötétség leszálltával kezdődik az élet, szóval a korán kelők, akik a piac felé tartottak a várost környező birtokokon megtermelt árujukon akarván túladni vagy a legfrissebb termékek közt válogatni, és uraik asztalára az ezekből készült étkeket adni, ezek az emberek egy gyanús alakra lettek figyelmesek, aki őminenciája palotájának a bejáratán surrant ki. Az alak a feje búbjáig be volt köpenyébe bugyolálva, hogy a szembejövők nehogy meglássák az arcát.

Egyesek tehát rögvest riadóztatták is a palota őrségét, hogy tolvaj járt a palotában, aki most próbál kereket oldani. Kevés híja volt, hogy Sarmiento nem állt ezen az éjszakán másodszor is őminenciája, a toledói érsek előtt, ezúttal azonban mint besurranó tolvaj, ami felettébb kínos lett volna közös konspirációjukra tekintettel...

Az istenfélő toledóiak ezekben a hetekben éjszakánként messze elkerülték Pedro Sarmiento palotájának a környékét, de még azok is keresztet vetettek, akik napközben mentek el a palota előtt, mint az olyan helyek előtt szokás, ahova bevette magát a GONOSZ. Merthogy Sarmiento házába befészkelte magát a GONOSZ, az senkinek se lehetett kérdés, aki beszélt már a Sarmiento-ház szomszédságában lakókkal. Azok arra panaszkodtak, hogy éjszakai nyugalmukat kiáltások zavarják meg. Ez pedig kétségkívül azt jelenti, hogy a GONOSZ gyötri Sarmientót a bűnei miatt, merthogy a szomszédok az ő hangját vélték felfedezni a kiáltásokban... arról, hogy miféle bűnök miatt gyötrődik Sarmiento, aki mégis a város legtisztelendőbb polgára volt, tisztos családapa, sőt még a szegények számára is rendszeresen juttat adományokat, már nem szólt a fáma.

Ámde kitudódott, hogy Sarmiento szigorúan megtiltotta a személyzetnek, hogy bármiről is beszéljenek, ami a házban történik, és ez természetesen csak olaj volt a tűzre. Elvégre minek titkolózik annyira, ha egyszer semmi rejtegetnivalója nincs? A legvadabb szóbeszédok terjengtek tehát, hogy milyen titkot rejteget a Sarmiento-ház.

Egyesek már arról is beszéltek, hogy a Sarmiento-ház pincéjében egy titokzatos foglyot őriznek, és nem is Sarmiento, hanem az ő jajkiáltásai zavarják a szomszédok éjszakai nyugalmát...

Sarmiento apró kortyokban itta a tüzes bort. Lassan szétáradt a testében, és felkorbácsolta a vérét, úgy hatott rá, mintha valami izgatószeret vett volna magához. Ismerős volt ez az érzés. Először felizgatja a nedű, aztán pont az ellenkezője, isteni nyugalom szállja meg, majd végül kábulatba esik. Most azonban nem akarta, hogy eljőjön a nyugalom, mert szüksége volt rá, hogy bizseregjen a vére. Ezért aztán eldobta a kupát, amikor az kiürült. A kupa koppanva esett a pince padlójára. Kinyitotta a szemét. Egy férfi állt vele szemben, aki deréktól felfelé meztelen volt, nem lehetett tudni, hogy arcvonásait a gyűlölet és a megvetés, vagy pedig a fájdalom torzította-e el jobban. Haja két héttel ezelőtt még hollófekete volt, most fehér, akár a hó. Szemeiben, ami azelőtt a szenvedély tüzével perzselte meg a női szíveket, most nem volt semmi szenvedély, legfeljebb halálvágy, hogy minél előbb legyen vége ennek a szenvedésnek. Általánosságban is megállapítható volt, hogy ezalatt a két hét alatt évtizedeket öregedett ez a valamikor délceg tartású, büszke férfi, és mára már nem volt más, mint egy

szánszámra méltó emberi roncs.

Hosszú percekig néztek farkasszemet. Az egyik tekintetből sugárzott a gyűlölet, amely ölni tudott volna, a másik viszont fölényes magabiztossággal állta ezt a gyűlölködő pillantást.

Végül azonban mégis Sarmiento volt az, akinek megrebbent a szeme, s ettől annyira dühbe gurult, hogy odament a másikhoz, és öklével az arcába sújtott. Kezén a gyűrű fölsértette az arcbőrt, nyomban kiserkent a vére, vékony csíkban indult meg lefelé.

Sarmiento örületét azonban ez se tudta csillapítani, mert kikapta a tűzből az izzó vasat, és a másik oldalához nyomta.

– A hatalmamban vagy, nyomorult – sziszegte.

Del Orno nem tudott védekezni, mivel karjai egy csörlő segítségével a pince mennyezetéhez voltak kötözve, így minden erőfeszítése arra irányult, nehogy felordítson. Végül aztán az ájulás sietett a segítségére.

Alig karnyújtásnyira tőlük egy vödörben víz volt, direkt arra a célra szolgált, hogy del Orno ne tudjon az ájulásba menekülni a gyötrelmek elől. Sarmiento felkapta a vizet, és a másik arcába zúdította. Csak most kezdett el igazából tombolni. Két hét óta kínozza del Ornót, minden lehető tortúrának alávetette, a legrafináltabb kínzásokkal gyötörte, mégse tudta megtörni.

A másik szemében még mindig ugyanazt a gögőt és megvetést látta megcsillanni, mint amivel mindig föléje kerekedett, hogy a jelenlétében még most is annak a tizenkét éves kisfiúnak érezte magát, akinek a tudásáról kell számot adnia a felnőttek, nevelői előtt, és ha ez nem sikerült, az apja ott, mindenki előtt fenekelte el, hogy megszégyenítse, és semmirekellőnek nevezte... ó, mennyire gyűlölte őt ezért, hányszor kívánta a halálát, de amikor végül meghalt, évekig képtelen volt a halálát kiheverni, mert az egyetlen biztos pont tűnt el az életéből. És amikor végül sikerült megszabadulnia apja árnyékától, akkor meg jött ez a... ez a zsidó!

Egész testében remegett az indulattól, mert érezte, hogy még mindig nem győzte le a másikat. Ha majd nyüszíteni fog félelmében és kegyelemért rimánkodik, akkor fogja legyőzni, csak hogy ezt sose fogja kínzással elérni.

Del Orno kezei láncsal egy csigához voltak kötve, amely a pince mennyezetéhez volt rögzítve, úgy hogy a lánc hosszúságát szabályozni lehetett, hogy a szerencsétlen a levegőben lógjon, így is növelve kínjait.

Sarmiento most odalépett a csörlőhöz, és addig tekerte, amíg del Orno nem lógott a levegőben, körülbelül fél méterre a talaj felett. Ekkor alája tolt a parázstartót, és egy fújtató segítségével felélesztette a tüzet. Most fadarabokat dobált a tűzre, amíg a lángok nem nőttek meg annyira, hogy már del Orno talpát nyaldosták. Ekkor elégedett vigyorba torzult az arca. Egy zsámolyt keresett, amire felállhatott, hogy a feje egy szinten legyen del Orno fejével.

Egész közel hajolt hozzá, úgy sziszegte az arcába:

– Érzed a tüzet? Szokd meg, mert a máglya is ilyen, ha ugyan eljutsz addig, s nem tépnek szét elevenen a megvadult némberek, akik már alig várják, hogy valakin kiélhessék a bosszújukat...

Kéjesen tovább folytatta volna még a del Ornóra váró kínhalál ecsetelését, de ekkor megszólalt a kakas, és Sarmiento számára ez volt a jel, hogy a rejtett átjárón keresztül ideje visszatérnie a szobájába, mert a házban ilyentájt kezdtek mozogni a szolgák.

A házban pár bizalmasán kívül senki tudta, hogy foglyot őriz a pincében, és éjszakánként...

A kéziratnak itt váratlanul vége szakadt, valaki kitépte a következő lapokat a füzetből. Elég gondatlanul bánt a füzetrel, hiszen néhol még látszottak a papírszélek, itt-ott a betűk maradványai is. Kint ekkor megcsikordult a lépcső, kinyílt az ajtó, és megjelent benne Yehuda alakja.

– Biztos voltam benne, hogy itt vagy.

Kérdő pillantására csak megvonta a vállát.

– Amikor felébredtem, és nem voltál a szobában, tudtam, hogy csak itt lehetsz. Erre a szobára valahogy mindenki rátalál, de csak kevesen mernek ide belépni, és még kevesebben merik elolvasni azt – a kezében levő füzetre bökkött.

– Tudod, ez a szoba Alec bácsié volt, itt élte le az utolsó harminc évét, ki se mozdult innen. Voltak, akik szerint Alec bácsi szent ember volt, mások szerint egyszerűen örült. Én még ismertem. Mi, gyerekek mindig megborzongtunk, ha ez előtt a szoba előtt haladtunk el. A gyerekek megörülnek a rejtélyekért, és hát Alec bácsi maga volt a titokzatosság. A nevének kívül nem nagyon tudtunk róla bármit is... 1946 egyik tavaszi napján megjelent a városban, és olyan elesettnek tűnt, hogy apám rögtön pártfogásába vette, és elhozta ide a házukba. A háború után voltunk, és akkor sok zsidó érkezett Európából, és apám úgy gondolta, hogy kötelessége nekik segíteni, hiszen olyan szörnyűségek mentek keresztül, amikről ő nem is álmodott. Alec bácsit mi, gyerekek csak Alec bácsiként ismertük, mert csak ennyit volt hajlandó elárulni magáról. Azt is csak a karjára tetovált kódról tudtuk megállapítani, hogy a koncentrációs táborokat is megjárta.

Egy madzaggal átkötött bőröndön kívül semmi se volt nála, amikor a városban megjelent. Egyébként nem kért semmit, csak egy szobát, lehetőleg egy félreesőt, hogy a családot a legkevésbé zavarja az ő jelenléte, ahol dolgozhat, és megvárhatja, amíg eljön érte a halál. Úgy is volt, mert a család tagjai azután már sose találkoztak vele a házban, még étkezni is a szobájában étkezett naponta egyszer. Az anyám szolgálta ki, és rajta keresztül tartotta a kapcsolatot a külvilággal. Apám talán kétszer járt itt lent a harminc év alatt, bennünk, gyerekekben pedig fel sem merült a gondolat, hogy lemerészkedjünk ide. Ha pedig valamelyikünkben mégis összegyűlt a kellő bátorság, hogy most aztán meglessük, ki lakik abban a titokzatos szobában, akkor a felnőttek kergettek el minket. Ők már azt se nézték jó szemmel, ha a szobának a közelében játszottunk, és különféle rémtörténeteket eszeltek ki az elijesztésünkre. Ki tudja, talán ők se voltak vele tisztában, kicsoda is az, aki itt él egy fedél alatt velük furcsa remeteségben, és talán tényleg féltettek minket.

Én épp azon a napon töltöttem be a tizenötöt, amikor ő meghalt. Emlékszem, milyen nagy volt az izgalom akkor a házban, a szüleim már napok óta ki sem mozdultak Alec bácsi szobájából, még a születésnapomról is megfeledkeztek. Zokon is vettem. A városban is elterjedt a híre, hogy Alec bácsi haldoklik. Az emberek a házunk előtt gyülekeztek, és valamire vártak. Talán ők se tudták, mire. Mindenesetre amikor meghalt, követelni kezdték, hogy ők is láthassák a holttestet. Aztán valakinek az is az eszébe jutott, hogy ki fog örökölni Alec bácsi után. Ugyanis Alec bácsi nem volt az az ágrólszakadt zsidó, akinek mindenki gondolta, hanem igenis volt vagyona, amit most illő, hogy az egész közösség örököljön, ne csak egy valaki, hiszen mégiscsak ők fogadták be maguk közé. Apám érezte, hogy mennyi ezekben a szavakban a bántó igazságtalanság, és már éppen magyarázni kezdte, hogy Alec bácsi nincstelen volt, semmije se volt azon a bőröndön kívül, mikor megjelent az anyám, aki korántsem volt olyan békülékeny, mint az apám. Kezében ott volt a bőrönd, amit csak az isteni kegyelem tartott egybe, és a bőröndöt a tömegbe dobta, mondván, itt az örökségetek, örököljetek.

A tömeg zúgolódva oszlott fel, és mikor az utolsó ember is távozott, csak a bőrönd maradványai maradtak ott, és ez a füzet, amiből azonban kitéptek pár lapot. Így teltek a napok, ugyanolyan fásult egyhangúságban, mint bármely más kisvárosban, és lassanként megfeledkeztünk Alec bácsiról. A szobáját, ahol harminc évig élt, elkezdtük lomtárnak használni, ahol az évek alatt mindenféle kacat összegyűlt, és nem vettük észre, hogy a szoba a sok ráakódott ócskaság alatt is megőrizte régi arcát, ugyanazt, ami akkor volt, mint mikor Alec bácsi itt haldoklott.

Anyám volt az, aki ezt először észrevette, és még valamit, ezt az íróasztalt, rajta a füzetrel. Bár az íróasztal ugyanúgy el volt hanyagolva, mint a szoba többi része, mégis kirítt a környezetéből, mert rendben volt tartva. Bár hosszú évek óta nem nyúltak hozzá, mégsem rakódott le rá a por, ami pedig a szoba többi részét ellepte, mintha gondos kezek naponta letörölték volna. Minden úgy volt, mint azon a napon, mikor Alec bácsi meghalt. Ezenkívül azonban semmi különös nem történt, ám a városból egyre többen jöttek és hozták vissza azokat a tárgyakat, amiket Alec bácsi halálának a napján örökségük részeként vittek magukkal. Mérgesek voltak, és azt kiabálták, hogy Alec bácsi vén bolond volt, varázsló, akinek a holmijai szerencsétlenséget hoznak mindenkire, aki birtokolja azokat.

Így aztán szép lassan visszakerült minden, azon a néhány lapon kívül, ami a füzetből hiányzik, mert azoknak a tulajdonosai elköltöztek a városból.

Az én kamasz fantáziámat nagyon felcsigázta az, amit az emberek Alec bácsiról beszéltek, és elkezdtem kutatni, ki is lehetett ez az ember, akiről senki nem tudott semmit, holott harminc évig élt velünk egy fedél alatt. Elkezdtem kérdezősködni, hátha találok valakit, aki nálam többet tud róla. Először az apámat kérdeztem, de ő se tudott róla sokkal többet, vagy pedig nem akart beszélni. Ezután anyámat kezdtem faggatni, aki egyedülként volt vele napi kapcsolatban. Az én anyám nagyon temperamentumos asszony volt, míg az apám inkább béketűrő, aki a nyugalmat mindennél többre értékelte, így aztán nagyon jó házasságuk volt, mert remekül kiegészítették egymást. Most is határozottan rázott le, hogy ne érdekeljen az engem, az ilyen felnőtt dolgokkal ráérek még foglalkozni, inkább menjek focizni a velem egykorú fiúkkal. Nekem azonban ezek után persze eszem ágában se volt focizni menni „a velem egykorú fiúkkal”, mert valami titkot szimatoltam, aminek szerettem volna a végére járni, csak hogy a felnőttek nem akartak a kérdéseimre válaszolni, sőt mi több, titkolóztak. Ez pedig a legbiztosabb módszer egy kamasz fiú érdeklődésének a felkeltésére. Én is magánnyomozásba kezdtem, és első utam ide vezetett, ebbe a szobába. Mondtam már, hogy Alec bácsi életében a felnőttek mennyire vigyáztak rá, nehogy mi, gyerekek bejussunk a szobájába, és hát Alec bácsi halála után se sokat változott a helyzet, most se nézték jó szemmel, ha a szoba körül ólálkodtunk.

Mintha féltettek volna minket valamitől, amit még ők se tudtak pontosan meghatározni, mert évtizedek után se tudták pontosan, hogy ki is az az ember, aki ott élt köztük. Szóbeszéd persze volt, és mindig anyámra hivatkoztak mint legfőbb tekintélyre, hogy ő a forrás, de ő ezeket a pletykákat rögtön megcáfolta, ahogy tudomást szerzett róluk.

Az emberek tartottak anyámtól, mert ritka erélyes asszony volt, és ha kellett, egy seprűnyéllel még a legerősebb férfiaknak is ellátta a baját. Így aztán hamarosan meg is szűntek a pletykák, mikor az emberek látták, hogy anyám úgy hallgat Alec bácsiról, akár egy szfinx, és akármit is mondanak róla, ő azonnal megcáfolja, amint a fülébe jut. Sőt, a legmegátalkodottabb pletykafészek még rosszabbul is járhatnak, mert az anyám kerek perec kiutasítja őket a boltunkból, márpedig azt mindenki tudta, hogy messze környéken a mi boltunkban voltak a legkedvezőbb árak, így aztán a család miatt is féket raktak a emberek a nyelvükre. Ilyen előzmények után egy éjszaka erőt vettem magamon, legyűrtem félelmemet. Köztünk, gyerekek közt is gyakran volt téma a rejtélyes Alec bácsi, és hát a végső konklúzió mindig az volt, hogy Alec bácsi túlvilági démonokkal állt kapcsolatban, akik még mindig ott kísértének a szobájában, és keresik őt. Mindez a gyermeki fecsegés most egyszeriben az irrealitásában is olyan reálisnak tűnt, hogy nekem ugyancsak erőt kellett magamon vennem, ha félelmeimet le akartam küzdeni, és egyfolytában ismételtetni kellett, magamat biztatva, hogy akkori locsogásunkból egy szó sem igaz, hiszen akkor arra ment ki a játék, hogy minél rémületesebb törtérikat agyaljunk ki, és a kicsik sírva menjenek haza, és fúrják fejüket anyjuk ölébe. Szóval, így biztattam magam, de hazudnék, ha azt mondanám, hogy nem dobogott a szívem a torkomban. Visszagondoltam azokra a szóbeszédre, amelyek szerint Alec bácsi a világháborúban megjárta Auschwitzot, ahol az egész családját elvesztette, és a háború után ezért vándorolt ki Palesztinába. Sőt, beszéltek még azt is, hogy Alec bácsi is ott volt abban a gázkamrában, ahol a családja elpusztult, csak ő valami isteni csoda folytán megmenekült. Az emberek úgy hullottak körülötte, mint a legyek, amikor beengedték a gázt. Az emberkupac alá került, ahol megrekedt egy kis levegő, úgyhogy ő csak elájult. A munkások már őt is a kemencébe akarták dobni, ahol a holttesteket égették el, amikor magához tért. Ezután már a táborlakók rejtegették, egészen addig, amíg az oroszok pár hónap múlva fel nem szabadították őket... Szóval, ilyen történetek terjengtek Alec bácsiról, habár mondtam már, hogy senki semmi biztosat nem tudott. De hát nem jellemeznék-e egy embert már a róla szóló pletykák is? Senki se fogja magát nyilvánvaló képtelenségekkel nevetségessé tenni, amit senki se fog neki elhinni, mert annyira ellentmond mindannak, ahogy az emberek a pletyka tárgyát megismerték.

Mindez a szóbeszéd megelevenedett bennem, ahogy a lépcsőn jöttem lefelé, ami már akkor is nyikorgott, és én attól féltem, hogy a nyikorgás az egész házat felveri. Aztán egy mély lélegzet, mielőtt lenyomtam a kilincset, és feltárult a titkok birodalma, amelynek gyermeki beszélgetéseinkkor anynyiféle rémképét festettük le, egymásra licitálva a borzalmak ecsetelésében. Máig se tudom eldönteni, hogy csalódott voltam-e vagy inkább megkönnyebbültem attól, amit végül találtam. Az ember igenis kicsit becsapottnak érzi magát, amikor hosszú tusakodás után végül összeszedi magát, hogy most pedig szemébe néz a rettenetes hétfejű sárkánynak, és a végén nem is a rettenetes, hétfejű sárkányt találja, hanem egy édesen gögicsélő csecsemőt vagy egy pápaszemes anyókat, amint békésen olvasgat. Ugyanakkor meg is könnyebbül, hogy mégse kell szembenéznie a halálos veszedelemmel, hiszen ki az közülünk, aki szereti az életét fenyegető veszedelmet?

Bennem is hasonló érzések viaskodtak. Akkor még egy közönséges szoba képét mutatta. Még lomtárnak se használták, mint most, és a bútorokat se lepte be a por. Minden úgy volt, ahogy még Alec bácsi életében lehetett, az asztalon virág és mellette ez a füzet, ami kamasz kíváncsiságomat egyből felkeltette, úgyhogy belelapoztam, és észre se vettem, de belefeledkeztem az olvasásba. Érdekes, azelőtt nem voltam otthonülő könyvmoly, sőt, a könyveket hülyeségnek tartottam, amit az emberek pótcselekvésként írnak és olvasnak, mert a való élet valami egész más. Most azonban megfogott a szavak varázsa, hogy része lehettem egy másik életnek, amit sok száz évvel az én születésem előtt éltek. Abban a pillanatban én valóban elhittem, hogy egy varázslatnak lettem az áldozata. Órák estek ki az életemből, és arra riadtam, hogy a házban mozgás támadt, megkezdődtek a reggeli előkészületek. Pánikba estem, vissza kellett jutnom a szobámba, mielőtt még felfedezik, hogy az éjszakát nem az ágyamban töltöttem. A füzetet a pólóm alá dugtam, és mint a betörő osontam vissza a szobámba. Az öcsém, akivel megosztottuk a szobát, még javában húzta a lóbört, én pedig bebújtam az ágyamba, a füzetet párnám alá rejtettem.

Ezután kezdtek a bajok csöstül jönni. Kezdődött azzal, hogy leégett a boltunk, kis híján koldusbotra jutott a család, aztán apám törte el a lábát, majd végül az öcsém betegedett meg súlyosan. Ráadásul mindez annyira lehetetlenül rövid idő alatt történt, hogy a szomszédok már azt suttozták, hogy meg vagyunk átkozva.

Anyám kétségbeesett arccal járkált, ami minket, gyerekeket halálra rémített, hiszen a mi energikus anyánktól semmi sem állt távolabb, mint a kétségbeesés és a tanácstalanság. Ez inkább apánkra volt jellemző, rajta azonban most valami beletörődő nyugalom látszott. Az öcsém állapota súlyosbodott, és mindenki azt mondta, hogy meg fog halni. Ekkor találta meg anyám a füzetet. Ágyat húzott, amikor a párna alatt ráakadt. Sose fogom elfeledni az akkori felindultságát. Akkor egyszer még kezdet is emelt rám, pedig azelőtt még a leggonoszabb csínytevéseimkor se naspángolt el.

Most remegett az indulattól, úgy nyomta a kezembe a füzetet, hogy vigyem vissza oda, ahonnan elhoztam, Alec bácsi szobájába. Azt mondta, hogy sose nyúljak más holmijához, mert nem tudhatom, milyen bajt idézek a fejemre.

Az idő állt meg, vagy csak ők kerültek a tér-idő egy olyan pontjára, ahol az idő nem a mi földi ritmusunk szerint telt? Nem tudni, mindenesetre alig telt el valami idő aközött, hogy sziesztájából felriadt és ráakadt a szobára, s aközött, hogy Yehudával kiléptek onnan. Pedig megesküdtött volna rá, hogy legalább fél napot tartózkodott a szobában, és most az éjszakában kellene járniuk, ehelyett fényes nappal van, és kint a hőség is még csak épphogy enyhült.

A házban még nyoma se volt semmiféle emberi mozgásnak, Yehuda mégis a fejébe vette, hogy azonnal induljanak. A házhoz ragasztott boltból egy kanna benzint hozott, a tankba töltötte „Ez már kibírja hazáig!” felkiáltással.



ZSITVAINÉ BORSOS IRÉN

A virágkosár.

Szinte megálmodtam ezt a gyönyörű költeményt, selyemszalagokkal felruházva, finom papírba csomagolva... A virágüzletben senki sem volt. Ráérősen beszélgettünk az eladóval, válogattuk, gondolkoztunk, díszítettük, melyik virághoz milyen masni illik... A legfontosabb, mondhatnám a lényeg egy pehelykönnyű virágkosár volt, mely az eladónő büszkesége. A kezembe adta; lássam én is, alig két deka! Képzeljünk bele csodás virágokat!

Nézzek körül, a virágok hét nyelven beszélnek! – mondja. Meg az árak is! - gondolom én...

- Ilyen ajándékot még nem kapott az ünnepelt, az biztos! - mondja a hölgy.

Belepróbált... fehér piros, sárga színű virágokat. Végül a rózsaszínt választottuk, mert ahhoz találtunk sötétebb színű masnit. A kosár aljára helyezett valamibe szurkálta az eladó a virágok kihegyezett szárait, hogy megfelelően szétálljanak, mert úgy jobban mutat! - mondta.

A legvégén pedig jöhetett a csomagolás... a leheletnyi vékony, igen finom zörgő papír... Szóval... beleizzadtunk, mire elkészült a „költemény”, mely végül mindkettőnk büszkesége lett... Istenem, csak nehogy hasra essek, miközben viszem hazafelé.. - fohászkoztam.

Imáim meghallgattattak.

A kosár már itt állt az előszoba kövén, amikor azt mondja a férjem; tegyem az asztalra inkább, nehogy a kutya kárt tegyen benne...!

-Ugyan már a mi kisvacak öreg kutyánk még soha nem nyúlt semmihez, kizárt dolog, hogy a virágot bántaná...! – mondom. Kávéztunk, beszélgettünk egy ideig, aztán gondoltam, mégis csak felteszem én a virágot...

Kilépek az előszobába. Látom ám, hogy dől a virágkosár... ebben a pillanatban a kutya a kosárba veti magát... a kosár néhányszor körbefordul tetejétől az aljáig... közben iszonyú hadakozás; ütés, rugás, vicsorgás és fogcsikorgatás... Két három nagy ugrással a kosárnál termek, hogy elkapjam... abban a pillanatban kirohant a kosárból valami, a kutya meg utána, a nyitott ajtón... Csak egy pillanatra láttam a mókusokéra emlékeztető, szörmés fark; nem tudom milyen állat... Nézek a kosárba... mintha szecskavágó gép pusztította volna el az egészet, a szalagokra ráismerni nem lehet... siralmas látvány...

A férjem előkerült... látom, hogy néz;

- Agyonütöm ezt a kutyát!

Döbbenet látja; hogy ahányszor csak belenézek a kosárba, újra és újra kitör belőlem a nevetés...

Miért is érdemes élni?

Egy ismerősöm mondta; „csak azért!” - „ha valaki ennél jobb választ ad, az ossza meg velem!” Én vállalkozom rá. Kezdhajjuk is mindjárt a közepén;

Egyáltalán... mi az élet, miért élünk, és mi a célunk itt a Földön? „A feltétel nélküli szeretet továbbadása”, - mondta nagyszerű mesterem. Ha ezen a bolygón küldetésünk a szeretet terjesztése, akkor azt saját környezetünkben, saját kapcsolatainkban kezdjük el megvalósítani. Ott van mindjárt családunk, lakóhelyünk, hazánk, az emberiség, a bolygó és Isten.

Az élet tanulási folyamat, nem pedig büntetés! Csak rajtunk múlik, hogy emberi kapcsolataink örömteliek és gazdagítók legyenek. Ezért már érdemes! Igen!

Azt gondoltam nyugdíjas éveim rengeteg lehetőséget kínálnak számomra. S mivel pozitív gondolatok töltöttek el, elképzeléseim meg is valósultak! Szabadidőmben azt teszem, amit szeretek, írok és jót cselekszem lehetőségeim szerint. Úgy élek, hogy mások hasznára legyek, hogy segíthessek a magam szerény lehetőségéig.

Nyugdíjasan nem jártam be dolgozni, nem akaszkodtam gyermekeimre, nem jártam a szomszédba, sem a rokonok nyakára, és nem segítettem senkinek sem másokat utálni. Bölcsességet kértem az Úrtól, hogy a kedvesség, a jóság, a megértés, együttérzés és elfogadás köntösét magamra ölthessem. Így még a nehéz helyzetek is áthidalhatók. A szívből jövő ima mindig segített! Inkább arra koncentráltam, ami elégedettséggel tölt el, nem arra, ami még hiányzik... Beértem a nyugdíjam adta lehetőségekkel, s azon voltam, hitelre semmiképpen ne legyen szükségem.

Igen, érdemes élnem, - mindazért, amit eddig már felsoroltam, érdemes volt, de még nincs vége! Felneveltem három gyermekem, miközben saját kezünkkel felépítettük családi házunkat... Hálával tölt el, hogy testileg, szellemileg egészségesek a gyermekeim. Ezt sokan nem értékelik, pedig nagyon nagy dolog!

A tanítómester azt is mondta: Húsz éves kor után békén kell hagyni gyermekeinket, és meg kell találni saját feladatunkat; amiért a földre születtünk!

Nyugdíjazásom után rátaláltam erre a feladatra. Ami nem más, mint az írás. Nem a házimunka, nem a kertészkedés, még csak nem is az unokanevelés, hanem az írás!

Nyugdíjba vonulásom után kötöttem új házasságot, s költöztünk egy vidéki édenbe; Pestről egy pásztói tanyára. Ezután kezdtem írni, többféle műfajban, újságokban, antológiákban. Önálló regényem címe; Tavasz tüzek. Biztos vagyok benne, hogy imáimon keresztül Isten vezetett; mindig a megfelelő időben a megfelelő helyre...

Karma-hátizsákunkból minden újabb életben csak egy kicsit veszünk ki, s azt megpróbáljuk jól megoldani. Ha jól oldottuk meg a dolgot, apad a zsákunk. Ezek folyamán rengeteget tanulhatunk! Újra és újra leszületünk a Földre, amíg a csomagunk el nem fogy. Ha pedig mindent megoldottunk, már nem kell visszajönnünk.

Folyamatos tanulásunk által minden étellel magasabb szintre emelkedünk. A végén pedig visszajöhetünk szellemi segítőnek mások mellé, amíg minden kapcabetyár meg nem tanulja, amit kell! Aki nem, azt leállítják, visszahívják... ilyenek az alkoholisták, a drogosok, és azok, akik semmiből sem hajlandók tanulni. Aki állandóan depresszív gondolatokkal foglalkozik, reggeltől estig csak panaszkodik mindenre és mindenkire, ami körülöttük van, hogy az egész földgolyón minden, minden rossz; ilyen szemlélettel valóban nem érdemes élni!

Szóval, nekünk miért is érdemes? Hogy mindennek és mindenkinek hasznára legyünk, hogy ha majd visszatérünk az örökkévalóságba; Zene maradjon utánunk! - akkor valóban érdemes volt... A tanítómester azt is mondta nekem; minden ébredéskor találjunk legalább három olyan dolgot, amiért érdemes élni, ami örömmel tölt el!

A világmindenség, Isten bennünk van, és mi benne vagyunk. Mindnyájan végtelen erőt, és határtalan lehetőséget hordozunk magunkban...

Az élet nyújtotta örömeikért, szeretetért, elfogadásért, megbecsülésért érdemes élni. Azt hiszem, minden korban azoknak volt igazán érdemes, akik adni tudtak; jóságot, szeretet, magukat; Isten szolgálatért, vagy a saját jó érzésük, örömük miatt. Csak ezért...

Fontosságom tudata életörömmel tölt el;

Nemcsak a családomnak és barátaimnak vagyok fontos, hanem a segélyszerveknek, akiknek adni tudok, fontos vagyok a szegényeknek, akiknek képes vagyok csomagot küldeni, fontos vagyok az állataimnak és az udvari madárseregnek, akikről gondoskodom, fontos vagyok azoknak is, akik jó szívvel gondolnak rám, és szeretettel üdvözölnek naponta.

Fontos vagyok az Amatőr Művészek Fórumán is, ahol csetlés-botlásomért nem néznek le, nem nevetnek ki, ahol sokat fejlődhettem és tanultam, ugyanúgy, mint a pásztói Athéné Alkotókörben, ahol alkotótársként vagyok becsülve, és még meg is hallgatnak. Nekem mindezekért érdemes élni!

Kinek, kinek a saját életében kell megtalálni, hogy neki magának miért is érdemes élni, mi az, ami boldog örömet ad...

VÉGH TAMÁS

Szabadság

Az angyalok előtt, a kertek alatt,
Tigrisek, szelíd őzek térdre hullanak.
Eljött végre a szabadság, de a rend,
Mint kóborkutya-szél huzatos házon,
Hatályos hiányainkon átszalad.

Mai favágók

„tövit töröm, s a gallya jut”

/J.A./

A Költészet Napjára

Mások aratják le mindig a babért,
Akik sehol sem voltak, mikor megfeszültél,
És tiéd lett minden fagyosan bíborló pirkadat,
Madarak röpte az alkonyi égen,
És angyalok tánca Isten előtt.

Három napig nem ettél.
Mit tudják *ezek*, hogy ez mennyit ér,
Hisz kétsaroknyira már autóval járnak,
S a kopogó gond rájuk még nem talál.
Ilyenné lett a te néped most.
Fagyott lelkesedés zihál terített asztalainál.

Vissza hasztalan sietnél.
Körbenézve hinnéd: rossz helyen jársz.
Mégis otthon éreznéd magad e szélhordta
Díszletek között, mert a hold,
A gyártelep öre, megőrizte arcod.

A templom harangja simogatva kondul.
Odafenn az Isten is megjegyzett magának,
Mert olyan voltál, *idele*nn,
Mint aki nemcsak kenyéren él.
/Bár néha jó lett volna, ha marad elég.../

Attila!

Százhárom év bennünk torlódik.
Azóta minden töredék,
Te vagy csak egész.
Lángoló arcod nem hűti lavór víz,
Nem temet hamuba a feledés.

Nem fedí el reszkető kezében
A kést, mert az már költemény,
Egyetlen remény, ihletett menedék,
Mert mi még itt vagyunk
E befejezetlen, félkész világban,
Hogy felmutatva méltóságunk
Hihessük-, nem volt hiábavaló
A megváltásunk.

Segíts, hogy merjünk magunk lenni,
Külön is egymást szeretni,
Soha többé nem feledni Istent,
Ha már örök életet
Szánt nekünk odafent.

MÓRITZ MÁTYÁS

A nyitott sírgödörből

Háy Jánosnak

Hé haver, most elmondom neked lazán,
hogyan önti el a szar, édes hazám
az utcákat: a vidékit, -a pestit,
miként játszunk mi templomegeresdít.
Előbb találnál tût szénakazalban,
mint biztató jelet ebben a dalban,
hisz nem borul virágba itt a jobb rend
kis hazánkba, hol rugalmas a jogrend.
Az ember szeme sok hírtől kopog csak,
hogyan sikkasztottak, hazudtak, loptak
a szittyák közül a még nagyobb szittyák,
kik saját anyjuk is megcsupasztják.
Hogy a szegény gyilkosok hogyan félnek,
és láttatják maguk nyírfalevélnék,

miként ködösít, kinek bőre cserzett,
és hazudik az istenátka írószerzet.
Az ember hordja kölcsönből vett cuccát,
és ismeri meg az összes zsákos utcát,
a vízagyút, a kordont, az őrséget,
az „előkelő” későnkelőséget.
Hisz dologtalanságában nem dolgozik,
csak a ledöntött szobrán gondolkozik,
a lassan utcán töltött éjszakáin
szegény Ábelként, míg röhög ezer Káin.
Akiknek jó ez a szanaszerteség,
hogy azt ne mondjam: aszimptotális ferdeség,
le sem mondanak a magyarkodásról:
ha nem tetszik itt, telepedj le máshol.

Hiszen itt nem lesz vége az ösködnek,
míg a búsbarmok rajtunk élőködnek,
míg a hiszékenyeket átejtik,
s a saját múltjukat elfelejtik.
Mindehhez a válság is hozzájárul,
bár szar itt minden szemből, -visszajárul

avathatnak itt utat, hidat, -diszkót,
a korpa közül megesznek a disznók.
A bűntársakat nem veti ki a kasztja,
de azt, aki szegény, jól megkopasztja,
szebb jövő ki itt már nem gondolódik,
aki tud, minden hullámhosszon lódít.
Bődülő szájuk jó nagyra hasítva,
nem hiányzik már, csak a bohóc-sipka,
azzal ugathatják a demokráciát,
és védhetik meg a múlt sok náciját.
Van elnök és száz program-koholmánya,
rajta kevés, ki magát el nem hányja,
mert ami itt van, az kurta ráadás csak,
holtában ordít szent fia az ácsnak.
Operál itt hit és jelképvilággal,
ki bitang bölényként látni nem átal,
mi meg újra cseréljük a hócipőt,
lessük az országos lázat, -a hajcihőt.
Akad gondolat nem egy, -mind magasztos,
hogy mennyit érnek, -ne firtassuk azt most,
mert ezer jelzőm akadna most helyből,
s hol van még az utolsó csepp a kínkehelyből.
De még mielőtt véres kardot fennél:
édes hazám jobb sorsra szánták ennél,
de hogy mikor láthatjuk gyönyörűnek,
csodásnak, és jobbik magához hűnek?...
Előbb bukkansz nyomára ama tűnek!...

*

Hé haver, Tiborc vagyok, aki szót kér:
tényleg nincsen tágabb és lakhatóbb tér,
mint ez a szarral teli kicsiny ketrec,
hol velem együtt Te is meggebedhetsz?...
Hé haver mit fűznél a szavaimhoz,
faggatnád a jövőt, hogy ugyan mit hoz?...
Jó így neked, és kitepnéd a nyelvem,
s kezem, hogy ne kelljen szót emelnem?...
Hé haver, nem unod a vakvágányokat,
a gyilkosokat, -a szökött vagányokat?...
Meddig akarsz még töretlen és épen
így élni, a hazugság szellemében?...
Hé haver, jó így neked „nyomorékon”,
mert ha égsz is, csupán csak takarékon,
amíg szorul nyakad körül a hurok,
nem érdekel a sok elvetett súlyok?...
Hé haver, nem ejtesz magadon erőszakot,
nem érzed a mindent betöltő szagot?...
Nem unod a hazugság kötelékét?...
Tépd le, és lelj a cselekvésben békét!...

A tücsök és a hangya

Az alapeset.

Élt egyszer egy hangya és egy tücsök. A kis hangya sokszor megfordult a réten. Kora tavasztól késő őszig csak szorgoskodott. Hordta, csak hordta a sok harapnivalót a bolyba, hogy télire bőségesen élhessen belőle a társaival. Nehéz munkával töltötte minden idejét, hogy a telet túlélhesse.

Csodálkozott is, hogy a tücsök csak muzsikál, nem törődik a holnappal.

-Mondd csak! – szólította meg a nagyhangú zenészt. -Hogy lehet, hogy csak lopod itt a napot? Jó lenne, ha te is valami hasznosat kezdenél magaddal! Még akár nekem is segíthetnél, mert akkora hernyót találtam, hogy beleszakadok a cipelésébe! – közben nagy keservesen keresztültaszította a zsákmányát egy fücsomón.

-Szerinted, nekem is így kellene gürcölnöm, mint neked? Én csak a zenémhez értek! Ki tudja, mit hoz a holnap, addig is jól érzem magam! – válaszolta a tücsök a felkérésre, majd hátat is fordított a hangyának, s újra cirpelni kezdett.

Még néhányszor találkoztak egymással, a tücsök boldog együgyűségében figyelembe sem vette a kis hangya intelmeit.

Ám ez a hangya, mégis csak elültette a fejében a vezérhangyát. Ahogy hosszabbodtak az éjszakák, egyre erősebb tudatalatti nyugtalanság vett rajta erőt. Nótái elmaradtak, kedvetlen lett, haszontalan embernek érezte magát.

Ám a tél ez évben sem váratott soká magára. Még a fák lombkoronája itt-ott izzó vörös, meleg barnás volt, de már hópihéket kergetett a jeges északi szél.

A kis hangya jól elzárta a bejáratot, majd a hatalmasan megtöltött éléskamra mellett elszundított. Azaz, csak szundított volna. A bejárat felől erőteljes kaparászás hallatszott.

-Hangya, hangyóca, engedj bee! Hahóóó! – ordította túl a szelet a tücsök. – Fáz- zz-zom és éhes vagyok! Eng- gg-gedj beee! – kiáltotta ismét az ajtó nyílásánál a hivatlan vendég. -Tud-dd-dom, ho-hogy sok kkajá-dd van! – vacogta ismét.

-Hát már az embert pihenni sem hagyják? – zsörtölődött a hangya.

Majd lassan odacsoszogott a bejáróhoz. Mikor az egyik kicsiny résen kikandikált, a vihar egy hópihét kavart a szemébe. Az ajtó előtt a nyár dicső muzsikusa reszketett.

Kettejük mozaikszeme a nyiladéknál csaknem összeért.

-Kérr-rlek, eng-gedj be! – ismételte a tücsök.

-Nem ettem meszet! A belem kidolgoztam a nyáron, te meg a feneketlen potrohod tömnéd az én kajámmal? A „Művészúr” ugyebár. A munka az bezzeg büdös! Most meg én zabáltassalak? Hát ezt neked! – kiáltotta ki a hangya, közben első lábának középső, hajlékony ízét kidugta a lyukon, majd fel-le mozgatta a tücsök képe előtt.

Miután így - nem túl illedelmesen - a váratlan látogatónak bemutatott, elégedetten visszabújt vackába, fél szemét a nagy halom csemegén tartva.

-Az eszem megáll! Hogy mik vannak? Hiába téptem a pofámat nyáron, az a henye dög, csak kiröhögött. Hát itt gebedjen meg! – mondta a hangya csak úgy magának, s izgalmasan elmajszolt egy félig szikkadt pókcombot.

A tücsök egy darabig még kóricált, kéregetett, mind halkabban és halkabban, majd az utolsó sóhaját elvitte a süvöltő, jeges szél.

Az első változat

Élt egyszer egy hangya és egy tücsök. A kis hangya sokszor megfordult a réten. Kora tavasztól késő őszig csak szorgoskodott. Hordta, csak hordta a sok harapnivalót a bolyba, hogy télire bőségesen élhessen belőle a társaival. Nehéz munkával töltötte minden idejét, hogy a telet túlélhesse.

Csodálkozott is, hogy a tücsök csak muzsikál, nem törődik a holnappal.

Látta is, tisztelte is szorgalmáért a hangyát ez a tücsök. Mikor arra járt a kis jövevény, mindig a legvidámabb dalocskáját húzta neki. Ám amaz csak tüsténkedett, hogy szakadt róla az izzadság.

-Már ne haragudj, hogy megszólítalak, de nem kéne néha lazítanod egy kicsit? – kérdezé a tücsök a hangyától.

-Hogy tehetném, hisz vár a munka? Zenélni meg nem tudok! – válaszolta a hangya.

-Gyere, ülj ide mellém egy kicsit! Nézd, így a legjobb sütkérezni a napon. Meg így ni! – mutatott egy-két relaxációs figurát a tücsök a hangyának. -Mondd csak! Mi a kedvenc nótád? – próbált szóba elegyedni a hangyával.

-Hogy a penész egye a csápodat! Van elég gondom nélküled is, nem látod, hogy a járatomat benövi a fű? Bármit cipelek a hátamon, minden vacakba beleakad! – dühöngött a hangya. Azzal faképnél hagyta a megszeppent muzsikust.

A tücsöknek rosszul esett az elutasítás. Azon gondolkodott, hogy háromnegyed évig melőzik a kis szerencsétlen hangya, hogy télen bőségben élhessen. Pedig ilyenkor alig pislákol bennük az élet. – Akárhogy számolom, sokkal többet kaját hord be magának a hangya, mind amennyit el tudnának együtt pusztítani. – morfondírozott magában.

Valójában jól számolt, de nem sok fogalma volt arról, hogy a bolyban nem csak dolgozók élnek egy fedél alatt. A szaporulat pedig a táplálék bőség függvénye. Mert ott a királynő a boly feje és irányítója. Ő a jövő záloga. Na, és ott vannak a számtalan herék, kik nem tesznek semmit a jólétükért, egyedüli dolguk a széptevés a királynő számára.

Telt-múlt az idő. Alig haladt át a nap a nyári csúcspontján, mikor a tücsök ismét látta az ismerős hangyát. Az a rengeteg munkába valósággal beleroppant. Kicsiny morzsákat vitt csak rágóiban, de még így is állandóan zihált, gyakran megállt pihenni. Ízületei annyira kikoptak, hogy az érzékeny hallású tücsök már jó messziről hallotta a nyikorgást, pontosan tudva, melyik úton bandukol a kis nyomorult.

Egy árny villant a tücsök szeme előtt. Előbb menekült a biztonságos otthonába, majd hallgatózott. Egy madár - egy hosszúfarkú, falánk halálosztó - egy földiszarka keresgélt a gyepen. A hangya ízületeinek nyikorgása kissé felgyorsult egy rövidke ideig, de nem volt esélye. Azután csend lett. Majd a madár távolodó csicsergése hallatszott, egy kis kiugró magasságából.

-Látod komám, így járhatunk bármikor. Ezért volt érdemes annyira hajtani? Beleszakadni a melóba? Élvezet meg semmi? – vette tudomásul a hangya halálát kissé közönyösen a tücsök.

Mire eljött az ősz, előrelátóan kimélyítette az odúját. A szobájába belógó gyökerekből néhányat elrágicsált, majd a reggeli fagyok eljöttével, fejében a tavasz szerelmes melódiájával, téli álomra szenderült.

A modern változat

Élt egyszer egy hangya és egy tücsök. A kis hangya sokszor megfordult a réten. Kora tavasztól késő őszig csak szorgoskodott. Hordta, csak hordta a sok harapnivalót a bolyba, hogy télire bőségesen élhessen belőle a társaival. Nehéz munkával töltötte minden idejét, hogy a telet túlélhesse.

Gyakran hallotta a rét nagyhangú üdvöskéjét, a tücsköt. Éjjel-nappal hegedült. Csodálták, rajongtak is érte a kabócák, a szöcskék, nem kevésbé csípték a gólyák is a muzsikáját. Bár arról a hangya nem tudhatott, az utóbbiak rajongásának oka inkább a tücskök ízének volt betudható.

Nagy csajozós hírében állt a tücsökkoma. Addig-addig kedveskedett a „szíve hölgyének”, mígnem egy óvatlan pillanatban mögé került. Hopp, és megvolt. Már csapta is a szelet, a következő kiválasztottjának. Aki behódolt neki, az már tovább nem is érdekelte. A gyerekről pedig gondoskodik az asszony. Ha már ilyen vigyázatlan volt!

Rengeteg pletyka keringett a népszerű tücsökről. Állítólag „plébekel”. Többen mondták, nem lehet, hogy ilyen nyalka, kifent, meg zenei tehetség is legyen egyszerre!

Arról is suttognak, hogy füvezik. Ettől van olyan „nagy természete”. Ha meg valóban ő zenél, ilyen állapotban szerzi a slágereket.

Míg mások meg vannak győződve, hogy a sok nőügy csak álca. Kitaláció. Valójában ökelme „más”. Látni vélték többen, hogy reggelente egy szárnyatlan, árva lárva szokott kisurranni a lukjából. Éjjel meg milyen viháncolással vannak!

A „jólértesültek” pedig tudják, hogy számtalan odúja van a tücsök úrnak. Hogy elhitesse a nézőkkel, hogy ez az ő egyedüli otthona, az ajtóba teszi a kinőtt, levedlett páncélját.

Az pedig egészen bizonyos, hogy titkos szövetségre léptek vele minden mezei zenebogarak. Amikor vészhelyzet adódik, leadják egymásnak a drótot. Így kicsi a lebukás veszélye. A többit meg ott egye meg a fene! A sündisznó, vagy a gyalogbéka! A kis hangya pedig irigyen hallgatta a sok értelmetlen mendemondát. Mi tagadás, sokfelől hallotta, ő pedig „benyelt” valamennyi álhírt. Minden lépéssel egyre keserűbb, egyre elégedetlenebb lett.

-Elegem volt már úgys a sok hajtásból! Ahogy a nap kél, irány a rét! Csak dolgozz! Dolgozz! Mások pedig élnek a világukat! Egy kis etyepetye, táncolgatni kicsit a királynővel. Ebből elég! Az én kosztomból esznek! Herék! Hogyha hazaérek, úgy kivágom őket! Na, meg a bölcsődések. Egy kis pempőcske ide, oda, ki sem kell tenniük a lábukat a bolyon kívül! Állandóan én viszem a legnagyobb terheket. Ráadásul sokan vadásznak épp hangyákra! A vérnyomásom már úgys ezerrel ketyeg! Kimondottan sovány vagyok. Kellene egy kis „kocsz”, hogy látványosabb legyen a combizmom. Mint a tücsöknek! Potrohom sem ártana feltöltetni. – nézett vissza farára a hangya, miközben megemelte a nevezett testrészt.

Eközben végre hazaért. A boly ígéretesen domborodott, jelezve, hogy egészség és jólét uralja azt. Az itthoni dolgozók csinosították, kihozva minden haszontalant a fészekből, ügyesen befoltozva a két napja beomlott kamrákat, mikor egy őz lépett a vár szélére. A katonák járőröztek a bejáratok körül, hogy akár az életük árán is elűzzék az esetleges bábrablásra szakosodott hangyacsapatokat. A bölcsődések etetgették és tisztogatták a boly jövőjét adó lárvákat. A királynő illatüzenetét megértve, annyi és olyan nemű és feladatú lényt neveltek, amennyi éppen szükséges. Időnként, szaporodó egyedeket hoztak létre, hogy a rajzás, a faj terjedése létre jöhessen. Ezt mind a táp adagolásával érték el. E csodásan együttműködő közösségben mindenkinek meg volt a maga tökéletes helye, melyre teste tökéletesen alkalmas volt.

A kis dolgozó viszont most semmit sem érzékelt ebből a nagyszerűségből. Ledobta terhét, csak úgy, az útban. Az utána jövők azonnal keresztül is estek rajta. De pillanatok alatt már valaki felkapta azt s vitte be a friss élelmiszerek közé.

Dült-fült, mert élt benne a vágy, hogy megcsinálhassa a saját szerencséjét. Mint a tücsök, a réten.

Elsőként a nevelőkamarákkal találkozott. Rögtön az első ápolót kizavarta a helyéről, ő állt be helyette. Ciróka-maróka, simogatás, totojázás. Roppant könnyű – gondolta.

Amikor a lárvák enni kértek, nem értette az üzenetüket. - Ezek még beszélni sem tudnak! – állapította meg. Adott a saját falatjából, de a lárva nyugtalan lett. Nem akart enni. A nedves földön az élősködő gombák csak arra vártak, hogy a finom fehérjéhez hozzájussanak. Ehhez csak néhány órás forgatás nélküli fekvés kellett. A mondvacsinált ápoló erről nem tudott. A kamra valamennyi lakója máris haldoklott.

Mivel elég unalmas volt, gondolt egyet, bement a királynő termébe. Többen ápolgatták őt, hordták el alóla az újszülött petéket. Olykor megszakította az utódok tojását, hogy egy-két hímmel flörtöljön. A herék tánca pedig nászra ingerelte őt. Mikor véget ért a nász, a kis dolgozónk a sötét sarokban egyesével végzett a hímeikkel. Elégedettséget érzett. – Ezek sem habzsolják a kaját fölöslegesen! – gondolta. Na, a násztánc meg nem nagy ügy! Most én fogom a dolgozóktól az etetést elfogadni!

Így is tett. Kicsit noszogatni kellett az értetlen fajtájukat, de azért csak sikerült. És milyen minőségi kosztot adnak itt!

Am eljött ismét a nász ideje. A kis hangya járta a táncot, de a királynő értetlenül figyelte. Nem az az illat, nem az az érzés. A tánc csúcspontján a mögékerülés.

Csak ez ne lett volna! A kis dolgozó mégis úgy csinált, mint a „nagyok”.

-Bejössz nekem bébi! – kurjantotta, mint ahogy a herék tették. Rámászott a vezérre és ... és a saját homlokára csapott, s fennhangon elszólta magát:

-Atya ég! Most jövők rá, hogy ... hogy eredetileg NŐ vagyok! – kapcsolt a han-gyagya agya nagy keservesen.

Nem csak a szégyen űzte ki a bolyból. Riadóztatva lettek az örök, hogy dobják ki a betolakodót. A betegség jórészt elvitte a gondozásba vett lárvákat. Bomló szagukat a futás közben is érezte. Arról pedig fogalma sem volt, hogy meddő petéket rak a királynő mindaddig, míg ismét nem nevelnek hímeket.

A félelmének szaga, vele szemben ellenségessé tette a katonákat a bejáratnál.

-Ezek a senkiházi naplopók! – zsörtölődött. Nem én hordtam nektek a rét legfinomabb falatjait? Most már nem is ismertek?

-Bunkók! Talpnyalók! – méltatlankodott a hangya.

Bánatában világgá ment. Egyszer csak ott találta magát a tücsök odúja előtt.

-Te szemét, sehonnai muzsikus! Azt hiszed, hogy hagyom, hogy tönkre tedd mindenki életét? Léhaságra buzdítod a világot?

Ki foglak nyírni! – adta elő magát harcos hangyaként a kis dolgozó.

Furán nézett rá először a tücsök. Mivel sem mérete, sem erős rágói, sem sűrű hangyasava nem volt a támadónak. Vajon mi lelte szegényt? Mikor utoljára láttam, még tök normális volt! – morfondírozott, majd kissé felemelkedett, hogy a rohamozó hangya átcússzon a lábai alatt. Egy laza hátsó lábas rúgás, s a hangyánk már is mérhetetlen messzire repült tőle.

- Mitől lettem közellenség? – kérdezte magától a tücsök. – Talán megint valamit felfújta a média?

Az eszement hangya pedig épp az ellenséges törzs nyomvonalára zuhant. Csak rövid ideig gondolkodott, merre szaladjon. Vissza nem mehet. Míg tanakodott, az első pár rágók keményen rákulcsolódtak a hátsó lábára. Majd előlről is egy. Majd még egy. Már négy dolgozó szorította, mikor odaért az idegenek katonája. Az egy mozdulattal lefejezte, így befejezte a többiek dolgát.

A megtévedt hangya tetemét az idegen boly etetéséhez már szállította is az egyik szorgos dolgozó.

Az egyik a sok hasonlatos közül, aki tudja, hol van a rátermettségenek igazi helye.

A Valóság édes. Ezoterikus változat.

Élt egyszer egy hangya és egy tücsök. A kis hangya sokszor megfordult a réten. Kora tavasztól, késő őszig csak szorgoskodott. Hordta, csak hordta a sok harapnivalót a bolyba, hogy télire bőségesen élhessen belőle a társaival. Örömteli, felelőséggel teljes munkával töltötte minden idejét, hogy a telet a gondjaira bízott népesség túlélhesse. Mikor nagy terhet talált, elújságotla rögtön a társainak, majd közös erővel hordották el az otthonukba.

Időnként meg-megállt, hogy gyönyörködhesen abban az adományban, melyet zenének hívnak. Ha alkalmasint találkozott a muzsikussal, a tücsökkel, hálálkodott, és csodálatát fejezte ki. Így valójában emlékeztette a zenészt a tehetségére, a saját boldogságára.

Ám a tücsök nemkülönben. Ő meg mélységesen tisztelte a hangya szorgalmát, hogy milyen fáradhatatlanul és milyen örömben szolgál másokat. Mikor legelni támadt kedve, ott harapta elsőként a fűszálakat tövig, ahol „a kis hangya” gyakrabban eljár. Ha tudta volna a hangyácskáról, hogy „csak gyenge nő”, bizonyára elkeresztelte volna őt „Te Rézanyunak”, jóságáért. A hangya a dicsérettől és a neki ajánlott hegedűszótól csaknem szárnyakat kapott.

A hangya mindig hangya akart lenni.

A tücsök nemkülönben önmaga.

Tanácsot pedig végképp nem akartak adni egymásnak.

Így élték életüket boldogan, Isten békés ege alatt, mit sem tudva az emberekről és a mesemondókról.

POGÁNY ZOLTÁN VERSEI

Feszület

Vasderes sorsot nyergeltünk?
Úgy lehet, mert itt tipeg!
Mi csak nyargalni termettünk -
nem ugratni semminek.
Patát vesztők lennénk? Nyeglék,
kiket így ismerni meg:
szabadon, vakon sietnénk,
s hitetlen, mert hinni seb?

Lét-hevünk de büszke táltos!
Habzó szája mégse nincs.
Epekedő, kacagányos
vágatásunk? Vége sincs!
Becsületünk haza járó
jólélek, vagy cafrika kincs.
Keblünk mégis pajta-tár, ó,
te lovas, ránk tekints!

Világfürtök nyergünk fáján,
dongás szívvel ügetünk.
S pejünk? Pompásan riszál, ám
páncél-kocsi fut velünk!
Ablakunk rács, vagy hit-álca?
Botor hála, az legyünk,
alázattal, hogy cibálva
szemellenzőn nézhetünk?

Lám, a szerszám mit nem enyhít,
így, hogy ránk vetül a hám.
Megkopik dölyfünk bölcsnek hitt
feslett mének magzatán!
De lesz ostorunk - rézcsengős
nyaklón hős csikós-talány,
szárként ha feszülünk, fenn, ős
végzetünk domborzatán!

Szádalmás, 2008. október 23.

Csak szelíden

Csak két kezed fogni, ennyi,
s csókkal mosni leheletnyi,
fehér, páros tisztaságát;

vagy az arcod nézni, némán,
elolvadni némaságán
annak a sok asszonybájnak;

vagy nagy szemed látni, folyton,
s tükrében, ha halkan mondom,
meglátni, amint szeretlek;

vagy a hajad kérni, szálát,
simogathassak úgy hálát,
hogya velem nem is lennél;

vagy a neved súgni, tûrve,
betölthessen szíved ûrje,
ami nem tér, de mi ketten;

vagy a csended élni, hitben,
megfürödsz jó könnyeimben
mikor nem sír értünk semmi...

Csak két kezed fogni, fogni,
s fogásoddal túlragyogni
minden földi öröm fényét!

Szádalmás, 2009. február 13.

Jeltelenül

Rögekké tör fásult, mély gyökerek szövevénye,
kavargó takarónk a megkötő avar,
ezer nyár is ősz színt köp dolgaink közegébe;
feslik, mi zsengeség, oly igyekvőn, hamar...

romlásunk mégis űzi zsibongó, meghitt hálák
betévő falata, egy szeletke cipó,
míg kitartón zajongja enyészetünk trilláját
jeltelen bokrokon a feketerigó.

Szádalmás, 2008. június 25.



FORGÁCS MIKLÓS

Élvezzétek ezt a testet!

Tudtam, enyém az egész sötét világ. Kívül állok mindenben. Hajnali négykor baktatok az állomás felé. Nagyon szabad vagyok. Csípős szél fúj, fekete széldzsekim kapucniját a fejemre húzom. Nem változom meg, csak megérezem igazi énem. Dörzsölt pittbul-tenyésztő eleganciája uralkodik el rajtam. Fekete vagyok és „ájdinamikus”, szelem a levegőt, semmi sem áll az utamba, persze, háthízen én vagyok az út. A hajnal rap-je zakatol a fülemben, tagjaim lazán röpködnek mellettem, magabiztos és élvezetesen félmosoly az arcomon. Esetleg dealer is vagyok, kemény tárgyalások mögöttem, stílusom férfias, kezemben ropognak a seggek, adok-kapok, fontos vagyok. Lehet, hogy fiatal kan vagyok, éjszakai portya után, fejbekólintva még a kéjtől, dúdoló szeretőim minden porcikájának becenevét. Tele hólyagom figyelmeztet, előttem még három óra buszozás, testem visszapetyhüd hétköznapi kilencven kilómba, s meg is feszül azonnal. Pisílnem kell. Riadtan nézelődök valami félreeső zug után. Megindulok egy épület sarka felé, mikor egy autó reflektorai vetnek rám rossz fényt. S mellém kanyarodnak a járőröző rendőrök. Belémnyilall az a néhány illegális énem, akik virgoncan itt kergetőztek még körülöttem az előbb. Megvető vigyorok, férfias virtusuk buzdít valamire, de már nem értem őket. Tétován kapucnim felé nyúlok, de meggondolom magam, nem hívom fel a figyelmet támadási felületekre. „Mit csinál itt?” – förmed rám az egyik szerv. „Jöttem a hajnali buszhoz.” – reszelek kicsit a hangomon, miért érzem ilyenkor mindig azt, hogy titkolni valóm van? „De itt, mit csinál?” – mutat rá a beszédesebb szerv a tényre, hogy ez itt bizony távolabbi, eldugottabb hely, tartani is éppen a másik irányba tartottam. „Járkálók, amíg indul a busz.” – nagyon gyanús vagyok magamnak is. Érzem kapucnim pimaszságát a fejemben. Most kéri el a személyimet. Unottan rápillant a rendőr, majd nem adja vissza de kollégája elkezd adataimat kimásolni. Szólnom kéne, képviselni jogaimat, de hogyan? – buzdítom bágyadtan magam. „Mit dolgozik?” – lep meg egy újabb kérdéssel egyre kedvesebb szervem. Ez már azért tényleg intim, de magamban is csak dadogok. Mégis meglepődöm, amikor elárulom mi a foglalkozásom. „Munkáltató, város?” – itt már nincs megállás, hajnali kérdésszapor aláz egyre jobban, én pedig porig alázkodom. Mindent elmondok, kínozni tényleg nem kell. Az igazsághoz hozzátartozik, hogy saláta irataim miatt már többször állnom kellett sanda hivatalos tekinteteket és függtem már döntéseiktől. Engem vár otthon a családom – sajnáltam meg magam hirtelen. – Éppen azért keltem a hajnali járathoz, hogy csókolhassam kedvesemet, ölelhessem a gyerekeket. A bűnös szabadság buja sötétje, rideg zárka kilátástalan magányává változott. Nem döntöttem el, de tudtam, hogy amit nem kérdeznek, még azt is elmondok. Nem morgott már mellettem a pittbull, hájas háziállatként eszegette, a zsebemben, gyávaságomban porcukorrá változott heroint, a seggeknek is már rég más dolguk akadt. „Kihez jött ebbe a városba, hol lakott?” – folytatta alapos szervem. Itt egy pillanatra azért megakadtam, Mindent írtak, nyoma van mindennek. Elkéstem már minden aggálllyal, hol van már a civil kurázi. Bizony mondtam nekik barátom nevét is, címét is készségesen lediktáltam. Reméltem, nem keresik fel most azonnal, hogy megerősítse szavaimat. Neve még ismerős is lehetett nekik, kisváros ez, barátom pedig aktív polgára. A név tekintélye, vagy a tortúra természetes vége miatt-e, de visszakaptam a személyit. S elhajtottak a szervek. Én egyedül maradtam a kicsit gúnyosnak tűnő sötétben, és sietve hátrahajtottam kapucnimat. Végignéztam magamon. Konzolidált felnőtt ember. Semmi kirakatférfiasság, vagy tetszetős extravagancia, esetleg az élvezetek lezser bája. Én hétköznapi vagyok és unalmas - bizonygattam magamnak. Lassan összeszedtem magam. Hé, szervek! És ti világ provokáltjai! Igenis, élvezétek ezt a testet!

Egy régió kincsei

Szûz Mária közeledett az úton. Most is szoptatott. Kicsit zörgött a kereke. Arcán ebből nem látszott semmi. Csak a kicsit idült mosoly. Jézuskájának homlokán egy nagy lyuk éktelenkedett. Koszlott és kifakult volt a papír. Az aranyozott keret széleire egyenetlenül vörös körmökben végződő tömpe fekete ujjak kulcsolódtak. Kistérségi körmenet. Szûz Mária szelíden vállalta az ószeresek védőszentjének szerepét. Mûanyag- és fémtárgyak, könyvek és szerszámok, falvédők és konyhai eszközök, mind-mind sebesülten, halálos fáradtan, rettentő fölöslegesen, szolgálat után földönfutón lapultak egymáshoz bújva. Vándormúzeum, elveszett történetek tára. Egy fej bukkan elő Szûz Mária mögül, egyszálbél, csontos arcú, rosszfogú, mélán festett hajú, kedélyes asszonyé. „Vegyen valamit, maga aztán csak szereti a szépet, ezek itten szép dolgok, meg aztán hasznos holmik, vegyen már, igazán.” – zúdul elő a nõtől. Nem szólok, csak gyanakodva méregetem a kacat prunedzserét. Mintha a gondolataimat olvasná: „Itt nincs vacak, ezek jól jöhetnek még, és ilyen olcsón nem vesz sehol ilyen régi értékes dolgokat, máshol a múzeumok mindent megadnának ilyesmiért.” – tombolt benne a kereskedő ösztön. Egy nagyon randa csillárt ránt elő, rumbatök helyett az elhomályosult, megrepedezett, kicsorbult üvegek csilingelésével kíséerte szavait. „Azért ez már valami, nem? Ez azért komoly házban is mutatna. Nagy szerencse, megveheti. Potom pénzért csak magának.” – kínálja egyre jobban hadarva, s egyre hirtelenebb szünetekkel. Talán tényleg gúnyos fények gyúlhattak ki a szememben. „Maga itt csak ne nézze le a régiék munkáját, hol talál ilyen ügyes holmit, na most mondja meg, hol?” – erre se kap tőlem választ, fordulnék el tőle, szó nélkül. „Maga csak ne fordítson nekem hátat, még nem végeztünk. Tessék engem megbecsülni. Ez komoly munka. Én igyekszem.” – ébresztett volna bennem lelkiismeret-furdalást. „Én nem vagyok hülye, azt mondták ezelőtt, hogy a makró miatt nem jó a mikró, na hát az a gazdasági makró-mikró izé, most meg nagyon jó lesz a mikró, de gyengül ezért a makró, s akkor mégse lesz jó ez a mi mikrónk.” – nagyon sokat mondóan pillantott rám, még egy próbálkozás -, „Na, ugye megveszi a csillárt? Ez egy tanú!” Már elsasszéztam egy lépéssel arrébb. „Tudja mit, megyek a zaciba, becsapom a csiklómat, az aranypiercingemmel együtt, mert nekem olyan is van. Senki sem segít az emberen, én itt igyekszem, aztán semmi. Én vállalkozom, akarok! Na, a csiklómat se veszi meg?” – már kiabál, de talán nem vár választ.



Álmodik a magyar

(Szórványmagyar peremről álmodik)

Összejöttek a fiatalok. A hiányzó láncszemek. Akik nincsenek fölkészülve a hatalomátvételre. Úgy tûnik, mégis van egy generáció, amely képes együtt gondolkodni, egyeztetni, felvázolni a szórvány-magyar-lét valós és virtuális problémáit. Találkoztak a fiatalok. Derék legények, remek leányok. Tisztos foglalkozások és titkos álmok már talán felnött képviselői. Akik soha nem elégedettek, de valahogy nem is ők azok „a mások”, akik változtatnak a dolgokon. A peremmagyarság színes szélesvásznú filmjében nem ők a főszereplők. Ebben a filmben szimpatikus, időnként ellenszenves emberek nézik szép, helyi magyar köldöküket és nagyon elégedettek, hogy szép, helyi és magyar. A magyarokat perememberekké tevő város még színesebb és még szélesvásznúbb filmjében vannak rockerek és melósok, kispolgárok és intellektüellek és más szellemi, társadalmi rétegek, s vannak a magyarok. Mondani sem kell a rockerek, melósok, kispolgárok és intellektüellek között is vannak magyarok, de szlovákok is, de a magyarok között nincsenek szlovákok, bár talán ez se biztos. Ahá gettó! – csap homlokára a higgadt külső szemlélő. Valamelyest igen, hiszen a főállású magyar, magyar rendezvényekre jár, de csak akkor, ha a főállású magyar szervezetek rendezik. Ha szlovák csoportosulás hoz el kitûnő magyarországi produkciót, akkor azt ignorálni illik. Egyáltalán a szlovák kultúra rendezvényei nem tartoznak az igazán látogatandó események közé. A tömegkultúra persze kivétel, de az ízlésficam büszke kozmopolitizmusa semmilyen nem hiú reményekre nem ad okot. Bizony Léva magyarsága vagy szlovák, vagy magyar rendezvényekre jár, vagy sehová, de nagyon. Nincsen szimbiózis, a vagy-vagy kemény parancsa érvényesül. Nem ismerjük egymást, nincsenek átjárások, pedig a helyi magyar kultúra legjobb pillanataiban is csak ismétli évtizedekkel ezelőtti önmagát. Alig látni szemléletbeli változást, nyitást. De most itt vannak a fiatalok, együtt vannak. Egy születésnap az ürügy, de egészen biztosan koncepciókkal jöttek. Mindenki ért valamihez, beavatja a többit, ha kell, még szervezkedni is fognak, leváltják a haladás kerékkötőit és az europér kultúrpuccs fõszabadította területeken, valóban egymás mellett élhet majd elődeink emléke előtt tisztelettel adózó helyi érték és a lelkesítően, tapinthatóan provokáló valóban kortárs művészet. Ezek a fiatalok majd megmutatják. Lehet, hogy az öregek már várják is az épkézláb ötleteket és az azokat megvalósítani képes ötletes épkézlábakat is. A bezárkózásnak vége, a fiatal először fiatal lesz, aztán valamihez értő személy, valamit tudó szakember, s csak azután magyar vagy szlovák. Peremhelyzet helyett központi szerepe lesz a magyarul tudóknak, akik ismerik a helytörténetet, a szlovák-magyar évszázadokat és a magyar és világtörténelmet és olvasnak, kommunikálnak mindkét nyelven, sőt alkotni is képesek, de nem kell hûségnyilatkozatot tenni egyik oldalnak sem, sőt az oldalakat egy ilyen valahai peremmagyar teszi majd termékeny, féktelen gazdagságú televénnyé. A fiatalok terveket szőnek, változtatnak, szövetkeznek. A lévai fiatalok. Találkoztak. Itt. Selmezbányán. Egy születésnap ürügyén. Mindent megbeszéltek. Sokan voltak. Majd hazamentek. Léva városába. Ahol ennyien még soha nem jöttek össze. Ennyien, együtt, még soha nem álmodoztak. Tenni sem tettek együtt semmi nagyot. Együtt még kicsit sem. Még Selmezbányára is külön-külön utaztak. (Léva város helyére tetszés szerint behelyettesíthető bármely kedves olvasó lakhelyének a neve).



HOHOL BARNABÁSNÉ

Családragény I. rész

Hetvenkét évesen jutottam el odáig, hogy lett időm írásra. Mindig vágytam arra, hogy azt a sok rosszat, jót és szépet, amit az élet a nyakamba zúdított, tele érdekes mondanivalóval, leírjam, teljes hiteles történetekkel. Úgy érzem, írásom szórakoztató lesz, mert őszinte konkrétumok tarkítják. Mivel őseim mondanivalóit is sorakoztatom, egyszerű palóc stílusban, úgy gondolom, sokakat fog érdekelni.

Kezdem a dédipapával. Paraszt, jó módú család, három fiú, három menyecske. Úgy ülték körül az asztalt, hogy egy hatalmas tál az asztal közepére volt helyezve. A szülőkkel egyetemben egy tálból evett a nyolc ember. Először jöttek a férfiak. Mikor ők jóllaktak, jöhettek a menyecskék. Sokszor éhesen keltek föl, mert a férfiak olyan jó étvágygal bírtak, hogy nekik már csak kevés jutott. Pláne az én dédipapám, neki már külön tálaltak, mert felfalta volna majdnem az egészet. Rendszeresítettek neki egy nagy tálalt, amiben úgynevezett hétszer vetett sztrapacska fért. Gyakorlatilag ez azt jelentette, hogy ilyen faszerkentyű féléről hétszer hányták vízbe a tésztát. Száz szónak is egy a vége, a dédi olyan erőre tett szert, hogy senki nem győzte le verekedésnél. Ha ez kocsmában történt, és igazságot akart szolgáltatni, az asztal lábát kitorste, azzal teremtett rendet. Nem is mert senki szembeszállni vele, mert legyőzhetetlen volt. Egy esetben megtörtént, hogy egy körmönfont valaki taktikázott nála, és le tudta szerelni. Kiokumlálta, hogy hátulról elvágta gatyamadzagját, és otmaradt pucéran. Muris helyzetét menteni kellett, így volt legyőzött is. Mérhetetlen erejét nem csak jó célra használta föl. Szegény édesanyám, gyönyörű 17 éves szőke lányka, az ő unokája volt. Összeszerelmesedett egy tisztviselővel. Abban az időben még csak ő járt zakóba és félcipőbe. Sétáltak a falu főutcáján kézenfogva. Meglátta a dédi, a dühe határtalan lett. Mit keres az unokája mellett ez a ficsúr? Csak nem gondolja, hogy befurakodik a családba, aki lovat sem tud hajtani, sem szántani? Majd ő ad neki! Az út kellős közepén nekirontott mint egy dúvad, kitépte egy rántással a zakója ujját, és megmondta neki. Ha még egyszer az unokája után jár, nem a kabát ujját tépi ki, hanem a karját. Szegények soha többet nem mertek találkozni. Nagy ereje volt, de őt is érték sorscsapások. Fiatalon meghalt a felesége. Kénytelen volt megnősülni. Nem a faluból nősült. Nem informálódott kellőképpen a leendő feleségről, így melléfogott a házassággal. Hiába volt a lány mutatós, földig érő hajjal (mi mint gyerekek csodaként bámultuk a hajzuhatagát). Volt egy óriási hibája: nagyon szeretett inni. Ez abban az időben olyan bűn volt, hogy ezért kemény büntetést rótt rá. Építettett a nagy ház mellé a dédi egy kisházat, és oda száműzte őt. Ott kellett laknia, és mindezt azért tette, hogy a falubéliek ne sejtsek mi célt szolgál a kisház. Elválni nem akart, hisz az nagy szegény, hogy aztán a szex terén milyen mosolyszűnet volt, nem tudni, a lényeg az, hogy életüket leélték együtt. Bennünket, mint mostoha-dédunokáit, rajongásig szeretett. Leírom, milyen módon szerezte a pénzt az italtra. Egyedül volt otthon édesanyámmal, megfejtte a teheneket és a tejet elvitte eladni a zsidó üzleteshöz. Lelkére kötötte édesanyámnak: Etus el ne mondd, hogy eladtuk a tejet. Jön haza este a dédipapa. Édesanyám mint kislány elétipeg, és nagy komolyan mondja: Papa nem vittük el a tejet a zsidónak. Hát a kutya fáját, már újra elvittétek. Nem született gyerek a második feleségtől, az életet leélték úgy ahogy, de mivel neki nem volt gyerek, minket úgy imádott, mindig beédesgetett a kisházba magához. Édesanyánk mikor már idős volt, megtiltotta, hogy bejárjunk a kisházba. Félt, hogy dagadt kezeivel adott nekünk mindent, hogy megfertőz. Mi azért csak mentünk, mert a kisházban minden szabad volt, és ezt mi élveztük. Amit ő adott, az nagyon finom volt. Fényt vittünk szürke életébe. Itt halt meg a kisházba, kilencven évesen. Utána nemsokára dédipapa is, és ezzel lezárult egy korszak, ami bizony szebb is lehetett volna, de csak ennyi adatott.

Kezdődött a nagypapa korszak. A nagypapánál is gikszer volt a házasságnál, ő is egy szegény, gyönyörű, égszínkékszemű, barna hajú leánykába szeretett. Kezdődött volna a dédi részéről a „nem veheted el, mert szegény”, de már a nagypapa nem volt megalkuvó. Kerek-perec kijelentette: elveszi, ha kitagadják is. Ő nem lesz paraszt, cipész lesz, és eltartja a gyönyörű, fiatal feleségét. Tizenhat évesen feleségül vette a szegénylányt. Olyan cipésmester lett, aki nem csak toldozott, foltozott.

Csinálta a falu parasztjainak a csizmát, később a cipőt a hölgyeknek. Pestre járt vásárolni a finom zsebróbbőröket, és ebből fényesen megélt a kiscsalád. Született egy kislányuk, ez volt az anyukám, akit a kicsi lányától szétmártak. A boldogságuk olyan határtalan volt, hogy a nagypapa akárhányszor Budapestre ment vásárolni, kicsi lányát mindig vitte magával. Pesten mindent megmutatott neki. A Dunára rácsodálkozott az anyukám: Apa, de nagy patak. Egy pesti férfi mosolyogva leguggolt mellé, és ezt mondta: Hát kislány, ez aztán nagy patak, még neve is van, úgy hívják, Duna. Egy másik út alkalmával a tömeg úgy elsodorta édesanyámat, hogy a nagypapa ellenkező irányban kereste kétségbeesve. Anyukámra felfigyelt egy rendőr. Felkapta ölébe, és kérdezte: Hogy hívnak kicsikém? Azt én nem tudom mondani, Etus vagyok, de az apukám Cinege Miskának csúfolják a faluban. Egyébként Koronczai volt a rendes neve. A rendőr torka szakadtából kiabált: Cinege Miska ide jöjjön, itt a kislánya. Éltek úri módon abban az időben, a hordós ruszli, a csirkepaprikák nem minden helyen találtak. Náluk igen. Mire képes az igaz szerelem! Nagypapám műhelye mindig tele volt barátokkal. Énekelték a szebbnél szebb magyar nótákat. Édesanyám velünk, gyerekekkel is megtanította. Részemről olyan jó érzés, amikor a Kívánságkosár műsorban visszahallom ezeket a szép dalokat, amiből sokat ismerek. Istenem, de kegyetlen az élet! Miért legyen valaki hosszú távon boldog? Szegény nagypapám 29 évesen bélcsavarodásban meghalt. A nagymama kétségbeesve tanácstalan lett. Itt maradt kislányával, anyukámmal. Végzetes balsors. Szegény nagypapám megérezte a halál közeledtét. Mindig ezt a nótát énekelte: Nótás kedvű volt az apám. A vége pedig az, kivitték a temetőbe. Szegény nagymama, hogyan tovább? – gondolta. Akkor még nem volt olyan, hogy nő dolgozhat. Mi lesz velünk? – kérdezte magától. Feleségül kérték, de ő nem volt hajlandó kislányának mostohát adni. Kínlódott, keservesen nevelve. Kitanítottatta varrónőnek. Ez már a későbbiekben szép megélhetést biztosított mindkettőjüknek, mert gyönyörűen tudott varrni.

Abban az időben az a terület, ahol élünk, szlovák volt, mint jelenleg is. Ide települt sok szlovák az északi részről. Édesanyám kivetkőztette őket a millió szoknyából, a modernebb, praktikusabb öltözékeket csinálta nekik. A szlovákok értékelték, hogy ők is úgy öltözködnek, mint a magyarok. Nem volt ám olyan hogy szlovák-magyar gyűlölet. Mérnök úr a bányással sörözgetett, szlovák pedig a magyarral. Itt is vége egy korszaknak, huszonkilenc évesen felvette a nagymama a fekete ruhát, amit haláláig viselt. Azért ez nem volt semmi, egy életen át fekete ruha. Viszont meghagyta, nekünk unokáknak: Ezt senki ne csinálja, fekete varjúként leélni egy életet. Mi gyerekek olyat is játszottunk, hogy gondolatban világoskékbe öltöztettük őt. A fejére komaasszonya cseresznyés kalapját is rátettük, hogy milyen gyönyörű lenne ő is így.

Itt kezdődik a harmadik generáció. Édesanyám férjhez ment olyanhoz, aki tudott gazdálkodni, és elhitette velünk, gyerekekkel, hogy imádja apukánkat. Éltek látszólag egy szép életet. Senki sem kérdezte meg boldog-e. Látszatra nagyon szépen éltek az életüket. Apukámmal tudott kaszálni, aratni, gazdálkodni. Édesapám kizárólagosan a családjának élt. Itt még meg kell említenem, hogy az édesapjával nem tartotta a kapcsolatot, mivel egész vagyonát elitta, és ezt soha nem tudta megbocsátani neki. Szegény, próbálta visszaszerezni a vagyont. Tepert, két munkakört töltött be. Bányában is dolgozott, hogy minél több földet vissza tudjon vásárolni. Értéktelen földekből, ami gazt és tövist termelt, paradicsomot létesített. A keze után minden kivirágzott. Tisztelte a falu, mert látta, mit teremt a semmiből. Biztosított a családjának olyan életet, amire hetvenhat évesen is szívesen gondolok vissza. Azok a felejthetetlen május 1-jei kirándulások, az a sok-sok szeretet, amit kaptunk tőlük, azok a gyönyörű karácsonyok, azok a finom ételek, amiket együtt fogyasztottunk. Édesanyám születésekor rettenetes vihart élt át. A víz a küszöbön keresztül eljutott a lakásig. A lényeg az, mire megszülettem, kisütött a nap, ragyogott az égbolt, mint édesanyám arca. Szegénykének addig, amíg a bába néni azt nem mondta, hogy lyukas az arca a kislánynak. Szegény anyukám kétségbeesett, mert ezt szó szerint értette. Kitűnt, hogy a szülésznő azt a kis gödröcskét nevezte lyuknak az arcomon. Én még azt remélem, hogy hetvenkét év után lesz egy napsütötte szakasz életemben, amivel nekem tartozik az élet. Nagy szeretetben, boldogságban növekedtem. Mikor nagybácska lettem, barátnőt választottam a szomszédból. Sárának hívták. Állandóan mentem hozzá a szomszédba. Nagyon rossz kislány volt, úgy karmolt véresre, hogy még nagy koromban is látszott a helye. De akkor is szerettem. Baj csak télen volt, amikor hó esett, akkoriban még igen nagy mennyiségben. Én rákezdtem a mondókámra: Adna vóna már a Jóistenke nekem egy kiscsimmát gumiból, hogy télen is látogathatnám a Sárát. Mikor ilyen furákat mondtam, csöppként, felkapott az édesanyám és millió puszit adott oda, ahol ért. A kiscsimmát, mert úgy mondtam, meghozta a Jézuska, ott volt a karácsonyfa alatt. Volt nagy boldogság, túrta a havat a csepp lábam, mentem Sárához. A szomszédaink nagyon szűkösen éltek. Kenyérsütésnél még a teknő oldalán maradt kovászt is levakarták. Zsirt és erőspaprikát tettek bele, kisütötték és ez volt az úgynevezett bodak. Ebből kaptam náluk, mint piciny leányka. Jaj hát amit más ad, az csudajó. Persze az erőspaprika égette a gyomrom. Panaszkodtam az anyukámnak imígyen: Én nem tudom, mi a kórság égeti a hurkám, de nagyon fáj. A mindenségit, már megint bodakot kaptál Erzsi nénitől, ugye? Igen. – mondtam én. Mikor már nagybácska lettem, elég szertelen kezdtem lenni.

A lakásunk egyik oldaláról fűszerbolt volt a szomszédunkban. A boltban levő segéd úr úgy szeretett, hogy mindent megengedett nekem. Ehettem kókuszlisztet, cukorkát, mazsolát, minden ami jó. Akkor még nem voltak előre csomagolások, abból ettem, ami jól esett. Jót szórakoztam az üzletben. Egy hatalmas vaskályha tele volt papírral rakva. Ezt mind kiszedtem az üzlet közepébe, és ugyancsak visszaraktam. Ezután odamentem a segéd úrhoz, és nagy komolyan mondtam: Mostmár igazán elfáradtam, annyit dolgoztam. A segéd úr is felkapott, és jól megpuszilgatott. Nagyon szeretett. Ha rossz fát tettem a tűzre, és látta hogy verés jár érte? Akkor felkapott és elszaladt velem, nehogy meg is kapjam. Már ebben a piciban kialakult nálam a vízimádat. Ahol vizet láttam, én abban fürdeni, mosakodni akartam. Még ha kevés volt, akkor is. Volt egy hatalmas fahordó az udvarunkban, esővíz gyűjtésre szolgált. Sehogy sem sikerült hozzáférnem a vízhez. Volt a közelben téglák, azt raktam egymásra annyit, hogy sikerült beleszédülnöm a hordóba. Édesanyám keresett, hol vagyok. Látta, hogy a nagy hordóból csak a két kiscipő látszik. Eldobta a kezében lévő tányért, rohant eszeveszetten. Még időben, (akkor történhetett) fejjel voltam lefelé, kikapott a hordóból, kizuhant a sok víz belőlem és megmaradt az életem. Ez volt az első eset, hogy mellettem állt a kaszás, és sikerült elküldenem. Utána még hat esetben volt, hogy sikerült elküldenem a halált. A víz szeretete továbbra is megmaradt. Még ma is imádom. Hogy el ne veszítsem a fonalat, folytatom kislánykoromnál. Zivatar volt, utána kisütött a nap. Édesanyám szépen fölöltöztetett, kis fehér batiszt ruhába, kinézett nincs-e valahol víz. Sok gyerek kint hancúrozott, én azonban felfedeztem egy tócsát. Hát ez fürdésre kevés, de én megoldom. Beálltam a közepébe, a fejem jól beledugtam, és a sáros víz csorgott végig a tiszta ruhámon. A gyereksereg hahotázott, anyukám kinézett, mi a zsvivaj oka. Látja a kislányát, végigcsorogva a sáros víztől a tiszta ruha. Szegény anyukám rohant felém, hogy megkapja a fenekem, amit érdemel. A segéd úr ügyesebb volt. Felkapott, megúsztam a verést. Ugyan csak ebben a korban történt. Volt egy homokozóm. Ettől függetlenül én az út kellős közepén játszottam a porban. Jött egy lovaskocsi, ami nem vett észre, rámhajtott. A két ló amikor észrevett, megállt és nem húzta át rajtam a kocsit. A bácsi akkor nézett egy nagyot, amikor rohanó édesanyám kivett a két ló közül. Istenem, milyen okos állat a ló. Másodszor is el lett küldve a kaszás. Utána már az udvari homokozóban játszottunk egy vak kislánnyal. Édesanyám szeme mindig rajtunk volt. Észrevette, hogy a vak kislány talált egy felismerhetetlenségig szétaposított dobozt. A vak kislány elkezdte tapogatni. Édesanyám figyelemmel kísérte, hogy abból a felismerhetetlen papírból összehajtogatta úgy a dobozt, mint új korában volt. Milyen kifinomult érzékszervvel bírnak a vakok. Kicsit nagyobbacska lettem, kaptam az édesapámtól gyakorlatból hazajövet egy gyönyörű szőke hajszabót. Akkoriban volt olyan, hogy a kiszolgált katonát utólag gyakorlatra behívták. Onnan hozta. Micsoda boldogság volt az nekem. Akkor még minden gyerek rongyabdával játszott. Sajnos annyit játszottam vele, hogy a haja levált. Hej, lett az öröm helyén üröm és ijedelem. Most kaptam és máris kivégeztem. Mit szól majd az apukám. Búnak érezve fejem, gondolkodtam. Végül beugrott valami. Apukámmal voltam a cipésznél, ott láttam, hogy valami van, amivel ragassza a cipőket. Ez adta az ötletet, ha a cipőt megragassza, a haját is biztos, ha szerencsém lesz. Beállítottam a cipész bácsihoz. Egyik kezemben a baba, a másikban a haja. Jaj aranyos cipész bácsi, ez a baba új, most hozta apukám a gyakorlatból és én máris kivégeztem, tessék megragasztani. Frecco nyelvű kislány, persze hogy megragasztom. Nem is derült volna ki a turpisság, ha cipész bácsi azt nem mondja apukámnak: Hát Tóni, van lányotok, majd megzabáltam, amikor idejött. Itt megállt, nem mondta tovább, nem akart elárulni. Végül is én bevallottam mi történt. Mint ahogy az előbbieknél is mondtam, nem tartoztam a legjobbak közé. Hiába mondták a szüleim, hogy korai még testvért kérni a gólyától. Ha gólyát láttam, kiabáltam: Hozzál nekünk kisbabát! El is hozta négy évre az öcsémet. Boldog voltam addig, míg egy vicces szomszéd néni el nem vette öcsémtől a kedvem. Behívott, és a náluk született kislányt kibontotta: Nézd csak nekünk milyen szép született, nincs a lába között hurka. Na figyeltem én, amikor anyukám pelenkázta az öcsémet. Tényleg, de csúnya, hurka lóg a lába között. Na nem is fogom szeretni. Úgy is lett, nem szerettem. Elkezdtem újra kiabálni a gólyának, de már imígyen: Édes nagy madár, hozzál kisbabát, de most olyat, aminek nem lóg hurka a lába között. Kérésem meghallgattatott, másfél évre megszületett a kishúgom. Nagy volt a boldogság, nem volt hurka. Ekkor aztán megmondta nagymamám. Na idefigyelj, ha még merészelsz kiabálni a gólyának, úgy elverlek, hogy a segéd úr sem tud megmenteni. Kérdezte a szomszéd néni: Kiabálsz még a gólyának? Nem. –feleltem. Mi már vagyunk elegenden. Így is maradtunk a nagymamával hatan. Hiába nem szerettem elején az öcsémet, ő is a szívemhez nőtt. Volt még egy rossz tulajdonságom, hiú is voltam, szinte kényeskedő. A következő momentum akkor történt, amikor a húgomat elvitték keresztelni. December 6-án a Mikulás hozta. Nemsokára keresztelő volt, télvíz idején. Kaptam egy gyönyörű bársony ruhát a keresztelőre én is. Hú de boldog voltam, gondoltam megmutatom a templomban. A hintóhoz osontam, hogy ne lássanak, és mikor a hintó elhajtott, én uzsgyi utána a templomba, előre az oltárhoz, hogy mindenki lásson. Boldogan álltam, hogy mindenki engem néz, hogy milyen szép lehetek. Arra már nem volt eszem, hogy kétségbeesve néztek, hogy megfázom.

Nem messze laktunk a templomhoz, egy fiatalember elugrott édesanyámért, jöjjön, mert egyszer ruhában állok az oltárnál. Erre a verésre emlékszem, mert ünnep lévén, az üzlet zárva volt, nem volt segéd úr, és megkaptam a magamét. Hasonló rossz cselekedet volt, amikor szentmisére vitt édesanyám. Úgy rugdaltam a padot, hogy rengett a templom. Anyukám mesélte nagymamának, hogy minél jobban csíptem a combját, annál nagyobbakat rúgott. Na itt is volt verés, amit megérdemeltem, de hosszúnak találtam a szentmisét.

A szüleim háza az iskolához harmadik volt. Szünidőben, mikor a gyerekek játszottak az iskolaudvaron, mi Sára barátnőmmel felkapaszkodtunk az iskola kerítésére. Néztük a diákokat. Ez nem lett volna baj, de támadt egy bizarr gondolatunk és megszólítottuk a tanítóbácsit. Tessék nekünk pénzt adni árpacukorkára. Az akkor 20 fillérbe került. Kaptunk is, és szaladtunk vásárolni. Szentelenségünk nem ismert határt, másnap újra kértünk. Édesanyám fölfigyelt arra, hogy pénzt nem adott, mi pedig árpacukorkát majszolunk. Kifigyelte, honnan a pénz (még szerencse, hogy cukrosbácsik nem léteztek akkor). Édesanyám aztán finoman megkérte a tanítóbácsit, ne adjon nekünk pénzt. Mikor olyan aranyosan kérték, ne tessék haragudni Fajd néni, nem tudtam nekik ellenállni. Ígérem, szót fogadok. Volt ugyancsak az iskolának egy idősebb tanítónénije. Akkor még nem voltak kozmetikai csodák és nagyon szeretett púderozkodni. A púder úgy beráncosította az arcát, hogy ezer ránc tarkította. Ettől függetlenül olyan aranyos volt, hogy meg mertem tőle 5 évesen kérdezni, nem mehetnék-e iskolába előbb. Nagyon szerettem volna. Nem bírt nekem ellenállni. Azt mondta, beülhetek az utolsó padsorba, és ha csendbe leszek, járhatok iskolába. Volt nagy boldogságom. Vittem a füzetem, csináltam, amit a többiek. Csak jobban. Úgy amire bekerültem az első osztályba hivatalosan, írni-olvasni tudtam. Nem volt ez jó dolog, mert nagyon unatkoztam. Jó tanuló voltam, szerettem volna felsőbb iskolába menni. Szüleim megígérték, ha kitűnő leszek, mehetnek.

Ekkor elkezdődött életem olyan szakasza, hogy nagyon boldognak mondható. Tanáraink imádtak. Megbízta olyan dologgal, hogy a tanárba figyelni kellett a rádiót, mikor mondja, hogy Richspiele, achtung, achtung. Mikor ez elhangzott, nekem ezt jelenteni kellett, mert az egész osztály rohant az óvóhelyre. Ekkor már háborúban éltünk. Emlékszem az első repülőgépek berepülésére. Jöttek kötegekben. Szinte fekete volt az égbolt tőlük, rettenetes volt. Féltünk nagyon, mert bombáztak is. Visszatérve iskolaévekre, huncutkodtam is, mert a tanárban az osztálykönyvből a jegyeket a diákoknak kiírtam. Nehéz dolgok voltak ezek, nem volt vonatkozlekedés és mindennap oda-vissza 14 kilométert legyalogoltunk. Télen lefagyott lábbal értünk be az iskolába. Úgy melengettük a lábainkat a kályha mellett. Utána a fagyott lábunk viszkedett, majd bele örültünk. Hol tartanak a mai diákok ehhez viszonyítva? Ki voltunk téve annak, hogy hazafelé menet útközben is dobálhatnak ránk bombát. Alig értünk haza, a kertünk végébe haladt a vasút, azt géppisztollyal lötték a repülőgépről, mert arra haladt egy katonai szerelvény. Bunkerbe kényszerültünk. A szüleim háza alatt bombázáskor a pincébe menekültünk. A Molnár lánya, az Edit minálunk volt, ő is lejött a pincébe. Minél nagyobbat löttek, annál hangosabban kacagott. Édesanyám szidta, te bolond vagy, Edit, ilyen helyzetbe hogy tudsz nevetni? Mikor elmúlt a veszély, bevallotta, hogy félelmében kacagott. Történt olyan is, hogy éjszaka bombáztak. Édesanyám dunyhával együtt cipelt mindhármunkat a pincébe. Az öcsém úgy félt, hogy kérte édesanyámat, őt a boroshordóba tegye (le volt véve a teteje). Ő addig abban volt, míg le nem fújták a bombariadót. Szólt a sziréna bombázás előtt is és után is. A front már közeledett, a németek ülték a karácsonyestet. Mi vagy 10 fiatal leány az ablak alatt elkezdünk énekelni nekik a Stielle Nacht-ot, magyarul a Csendes éjt. Mi számításból tettük, hátha abból a sok csokiból ami az asztalon van, mi is részesülünk. Számításunk bevált, mert úgy meghatotta őket az a gesztus, hogy kijöttek, beinvitáltak bennünket. Kaptunk fejenként két-két hatalmas mogyoróscsokit. A németek sok csokit fogyasztottak, és ami finomság volt az asztalukon, mindből kínáltak. Édesapám elvitték a háborúba. Édesanyám térdenállva imádkoztatott bennünket, hogy kérjük a Jóistent, segítse apukánkat haza. Haza is segítette, de hogyan. Illegálisan, egyszerűen elszökött. Már csak 20 kilométerre volt a front, ismerte az útvonalat, kerekperec lelépett. Egyszer csak hazaállít. Édesanyámnak földbe gyökerezett a lába. Mi lesz ebből, gondolta? Jaj Tóni, mit tettél, szemünk láttára lőnek agyon a németek. Hiszen úton-útfélen lógnak az akasztott emberek, hasukon a felirat: Így jár, aki szökik. Éjszaka becsempészte anyukám a hegy alatti pincesorba, aztán izgultunk, mi lesz vele. Ha razzia lesz a pincébe, lelövik. Mikor már közel voltak az oroszok, nagyon féltünk a puskaropogástól. Édesanyám ezt mondta: Ne féljete, nekünk az a jó, minél közelebb ropog, akkor már közel vannak az oroszok, és apukátok szabad lesz. Úgy is lett. Jöttek, boldogok voltunk, előjött az apukánk. Apukánk, hogy biztosítja részünkre az élelmet, ásott egy hatalmas gödröt az istállóba, és abba minden készletünket, élelmünket ami élelem volt, behelyezett. Ott hibázott, hogy mindent egy helyre tett. Gondosan befedte deszkával, de az már nem jutott eszébe, hogy a lovak patái alatt kongani fog. Észrevették az oroszok, hogy ott van valami van, kiszédték és elhurcolták az egészet. Ottmaradt a nagycsalád élelem nélkül. Üzletek kifosztva. Tengtünk-lengtünk éhesen. Aki ezt nem élte meg, fel sem bírta fogni, mit jelent ez. A mai gyerekekből egy se érje meg, adja a Jóisten.

Ez volt a rettenet világa, keserves élet, élni viszont kellett. A mi édesanyánk mindenre képest volt a családjáért. Hallotta, hogy Léván csereáruért (kapa, kasza stb.) lisztet adnak. Föltette batyuját a vállára, és nekivágott az ismeretlennek. Utazott a vagon tetején, sokszor gyalog. Hozott egy kevéske árpalisztet, ebből készült pogácsa. Nem valami jó volt, de nekünk mannaként hatott (a manna a Biblia szerint egy finom égi eledel). Kaptunk mi gyerekek kettőt-kettőt, de mi az egy éhes szájnak. Édesanyám szépen kért, nem jut több kicsikéim, ne haragudjatok. Megkért, hogy ne nyúljunk hozzá, a többi az apukátoké, hogy dolgozni tudjon. Jaj én igazán megfogadtam volna, de olyan éhség gyötört, hogy loptam egyet. Itt ismét megemlítem, milyen boldog gyerek lehet a mai, aki azt sem tudja, mit egyen. Ahogy múlt az idő, elvonult a front, egy fiatalember a közelünkben üzletet nyitott. Kapott kevés árut, amit jegyre, fejkvóta szerint kellett szétosztani. Bizony az nagyon kevés volt, de már enyhített a dolgok állásán. Ez a fiatal üzletes megkért engem, segítsék rendezni a jegyeket, ad nekünk egy kis plusz élelmet. Juj de örültem, segíthetek a családon. Iparkodtam is, még ki is szolgáltam. De itt is beütött a krach, megtetszettem az üzletesnek. Én még olyan fiatal voltam, hogy eszembe se ötlött ilyesmi. A lényeg az, hogy hátulról megpróbált megölelni. A kezembe egy borotvapenge volt, és ijedtemben akkorát ugrottam, hogy a penge úgy bevágta a mutatóujjamat csontig, hogy a helye ma is látszik. Lett ijedelem, kötözte, fertőtlenített, bocsánatot kért, csak ne hagyjam ott. Hogy hagytam volna, hisz akkor lőttek volna az adománynak. Ígéretét betartotta, de azért később még tett egy kísérletet, anyukáméktól megkérte a kezem. Anyukáék boldogan igent mondtak volna, sajnos én nem. Kár volt. Az oroszok ugyan jöttek, de nem csak boldogságot hoztak, hanem szörnyűséget is. Keresték a bárisnyákat, így hívták a lányokat oroszul, és szexuálisan zaklatták őket. Édesapám először bezárt engem, 13 éves voltam, az egyik szobánkba. Egy kést adott a kezembe, és azt mondta: Ha bántani mernek, szúrd le gondolkodás nélkül őt. Én az ajtó előtt állok baltával, amíg élek ne félj, nem megy be senki. Én fogvacogva éltem meg, hogy dörömbölnek az ajtón. Kétségbeesve kiabáltam: Apu kiugrom az ablakon. Meg ne tedd, kint is sokan vannak! Végülis elmentek, az egyik katona a másiknak ezt mondta: papa rossz. Végül édesapám kitalálta, fölpatrol hét lányt a padlásra. A följárót, ami a spejzből volt, ügyesen eltorlaszolta egy szekrényvel, hogy nem lehetett észrevenni. No de hogyan tovább, a hatalmas szekrényt nem lehetett tologatni mindennap. Hogyan eszünk, hogyan lesz a szükségleteink kielégítése? Szerencsére a spejzből vezetett egy lejárát a pincébe, és a pincének volt egy félméterszer félméteres ablaka. Onnan kaptunk enni, ott adtuk ki szükségleteink végtermékét. Ezeket a heteket életünk végéig emlegetjük. Olyan sápadtan jöttünk elő, amikor már elvonult a front, úgy néztünk ki mint a szegény aushwitz-i emberek. Mikor még itt voltak a katonák, köztük is voltak rendesek. Mikor az egyik látta, hogy egy szép lányt fegyverrel kényszerít a társa, hogy elvigye, bokán lőtte. Így ez a lány is megmenekült. Az egyik katona Sztálinra hasonlított. Idősebb volt, ő is rendes. Szajré sítalpakat hozott magával. Hogy hogyan gondolta, hogy oroszba eljut, nem tudtuk felfogni, de cipelte. Az öcsém 9 évesen elállt, mutatta a lábát és megértette vele, hogy kér egy sítalpat. Szó nélkül adott neki egyet. Haj, volt boldog öröm. Az öcsém 9 éves, és van sítalpa. Szóval közöttük is voltak rendes emberek is. Eljött az idő, hogy helyreállt a közrend. Újra iskola, immár vonaton, kezdődött a szünidő is, rokonoknál üdültem Kalondán. Volt egy másik barátnőm is, az Irma. Ez se volt túl jó kislány. Nem szerette édesanyám, ha átmentem hozzájuk, mert úttesten kellett keresztül menni. Történt, hogy édesanyám jött nézni, merre vagyok. Megláttam őt, se jobbra, se balra nézve rohantam felé az úttesten. Édesanyám kiabált: Maradj!!! Én csak futottam. Jött egy autó jó tempósan. A vezetője úgy fékezett, mind a négy kereke füstölt. Sikerült megállnia. A harmadik halálközelség is elkerült.

Kalondán az Ipolyba elengedtek fürödni, de a lelkemre kötötték, meg ne próbáljak bemenni, ha már térdemen felül ér a víz. Kaptam úszópárnát. Azt mindig tarts a kezében. –mondták. Azt, hogy a párna nálam legyen betartottam, de már a térdig érő vizet nem, csábított a víz. Egyszer csak azt vettem észre, hogy ragad az örvény, nem tudok visszafelé menni. Sodort úgy, hogy már csak a párna csücske volt ki a vízből. Szörnyen megijedtem, úszni nem tudok, itt fogok meghalni. Szerencsére a vízparton volt egy férfi, jól tudott úszni. Megragadva az úszópárna csücskét, kivitt a partra, megmentvén életemet. Volt aztán a háziak részéről áldás-zengés, eltiltottak az Ipolytól. Egy másik üdülés, egy szlovák üdülő lett volna, Stóc. Nagy boldogan készültem az utazásra. Reggel indulás előtt közölte a rádió, a Stócra induló gyerekeket nem vihetik, zavargások vannak. Így ez az üdülésem is fuccsba ment. Felnőtt koromban azonban bepótoltam, egyetlen lehetőséget ki nem hagyta. Volt olyan évem is, hogy háromszor üdültem. Bőrgyógyász-főorvos barátnőmmel egész Európát bejártuk, kivéve a Skandináv államokat. Ezekről az utazásokról nem írok most, mert két könyvet is kitennének az élmények. Talán ha a jelenleg írottat befejezem, és élek még, megpróbálok erről is írni. Ebben az időben már kezdtem nagyobb lánynak érezni magam, kirimánkodtam édesanyámtól a tánciskolát. Ott is baj volt velem, mert egy fiú tánc közben megszorította a kezem és én szó nélkül otthagytam a terem közepén. Na spuri haza, mondta édesanyám, ez nem volt szép tőled. Ez még kétszer megtörtént, mert az a fiú szorosán magához ölelt. Az is hasonló sorsra jutott.

A harmadik megcsókolta a hajam, azt is otthagytam. Szegény anyukámnak elege volt belőlem. De hát miért kellett olyan konzervatívan nevelni? Aztán jött egy fiú, kereskedelmibe járt és szünidőben végezte erdőtulajdonos nagybátyjának az adminisztrációs teendőket. Eljött a bálba, akkor volt a próbabál, gyönyörű rózsaszín ruhában voltam. Meglátott, szerelem első látásra. Nagyon tudta, hogyan kell megközelíteni. Finomsága, tapintata lenyűgözött. Úgy éreztem, ő jöhet. Nem volt ölelés, kézszorogatás, egy fél év elteltével csókolta meg először a kezem. Úgyhogy szép lassan beleszerettem, ahogy ő is belém. De miért legyen minden jó, lezárták a határt. Ő nem tágitott, jött feketén, térdig érő hóban. Volt egy szlovák financ barátja, az vezette állását reszkirozva át a határon. A határátlépő hivatalosan megszűnt, csak halálesetre lehetett jönni csendőri pecséttel ellátva. Így udvarolt feketén, jöttek-mentek a levelek. Nem sokat volt azonban a zöld övezeten határátlépés, így gyakran kerülgettek a fiúk ajánlataikkal. Iskolában már negyedikes voltam, amikor határátlépés után bevezették, hogy csak szlovákul mehet a tananyag. Megijedtem, hogy ne tudom befejezni a negyedik évet, hisz nem tudok szlovákul, hiába voltam kitűnő tanuló. Erős akaráttal megpróbáltam bemagolni a szöveget úgy, hogy nem értettem. Ebből aztán amikor a mondatokat össze-vissza cseréltem olyan sült ki, hogy a tanár térdeit verve kérte, hogy üljek le, mert nem bírta abbahagyni a kacagást. Az eredmény az lett, hogy értékelve a nagy akarást, jeles bizonyítványt ugyan nem kaptam, de lett bizonyítványom a negyedik évben is. Ebben az utolsó évadban történt, hogy egy fiatal végzős tanárt ide helyeztek tanítani. Korban szinte hozzám illő volt. Amikor föl szólított, úgy elpirult, hogy az osztály észrevette, hogy megtetszettem neki. Ezt komolyan gondolta, hogy megpróbál velem kialakítani kapcsolatot. Randevúra hívott a füleki nagyparkba és megmondta, szeretne elmenni a szüleimhez, hogy megismerje őket és megkérni, hadd udvaroljon nekem. Ő is elvisz a saját szüleihez bemutatni, egyszóval komolyan gondolta a dolgokat. Ekkor már én megijedtem, hogy hogyan mászok ki ebből a helyzetből, végül becsületesen megmondtam neki, nekem van egy fiúm magyarba, az udvarol nekem. Az nem baj, mondta, az még nem komoly kötelezettség. De bizony én nem tágitottam, maradtam az elsönél. Ha akkor valaki a fülemben súgja, hogy alakul az életem, bizonyára ezt a döntésem megváltoztatom. Itt pótlólag leírom édesapám legszomorúbb életszakaszát, az államosítás szomorú idejét. Olyannyira vissza próbálta szerezni az elpredált vagyont, hogy egy féldecit is sajnált magától. Édesanyám tartott neki otthon italt, de csak csipegette. A korcsma belsejét akkor ismerte meg, amikor a vők elcsábították. Felépített egy szép házat is, szóval megtalálta a gazdagsághoz vezető utat. Ha egy darab földet megvett, a boldogsága határtalan volt. Érezte a gyarapodást. Gyönyörű gyermekkorom volt, ezért Isten áldása legyen fent nekik a jutalom. Eljött az államosítás ideje. Édesanyám nem bírta az örökös agitációt hallgatni, hogy lépjenek be a téeszbe. Aláírta a belépést, nagy volt az ára. Édesapám csendes örült lett, ült a ház előtt maga elé nézve. Fölkérték a téesz vezetésére, de kerekperccel megtagadta. Dolgoztam én már eleget, dolgozzatok már most ti, rablóbanda! Füttyölök rátok. A semmittevés, a bánat, a töprengés még betegebbé tette. Bekerült a pszichiátriára. Az egyik cigis férfitől gyufát lopott, meggyújtott a párnáját, így a kórház egyik része leégett. Az éjszakai ügyelet észrevette, kimentették őket, senki nem sérült meg, de a kár tetemes lett. Váltig fogadta, nem ő volt, nekem azonban bevallotta: Igenis, én voltam. Adtam nekik, megérdemelték volna, hogy meghaljanak, hisz elvették mindenem. Szegény úgy gondolta, hogy azokat bünteti, akik vagyonát elvették. Tetemes kár volt, de fizetnünk nem kellett, mert beszámíthatatlan volt. Itt most a két testvéremről írok. Először az öcsémről. Aranyos kis komoly gyerek. Már picinek dolgozott állandóan. Szinte még beszélni sem tudott, amikor fölkiabált a cicának a háztetőre: Cica hopp! Hívta kis kezével. Apukám készített neki egy kisbaltát. Puha deszkát köré rakott, amiből jól tudott szeletelni, szó nélkül ült és csinálta a gyújtóst a tűzrakáshoz. Apukámnak sohase kellett gyújtóst készíteni. Ennivalóan édes kisfiú volt. Volt az udvaron egy hatalmas kerek kő, leül rá szőlőevés után. Jó sok szőlőt megevett, de azért nem tűnt föl, hogy valami bibi van. Csak ült-ült nagy csendben. Végül sok idő múlva odamegy anyukám, mondja neki: Kisfiam, már nagyon régen itt ülsz, kelj már fel, mi van veled? Felemeli, kiderült az ok, egy hatalmas lepény a nadrágban, dolgozott a szőlő. Vállaira sokat rakott a sors neki is felnőtt korában. Imádta a gyerekeket, és nem született 10 évig nekik. Már örökbe akartak fogadni, amikor terhes lett a felesége. Édesanyám mondta menyének, Zsozsikának: Fiam, próbáld meg lefogyni, hátha úgy terhes maradsz. A nyúl is ha sovány, akkor fogan. És valóban bejött, lefogyott 10 kilót. Lett határtalan boldogság, terhes lett. Eljött a szülés ideje, a választott orvos késve érkezett. Még Zsuzsika hallotta az orvosok hangját: Siessünk, mert a gyerek szívhangja gyengül. Császármetszéssel vették volna el, mire kivették egyet lélegzett, és azonnal meghalt. Egy 60 centiméter, 4 kilogrammos gyönyörű gyermeket egy lelkiismeretlen orvos tönkretett. Azt a fájdalmat, amit megélt az öcsém, még leírni sem tudom. Szinte örülteként viselkedett, a lakásban kivagdosta az ablakokat, kitörtek az üvegek és úgy kiabált: Nem kell itt már meleg a fiamnak, nincs már! Szörnyű volt még hallgatnom is, mert én ott voltam mellette. Még el sem múlt ez a rémtörténet, mikor észrevették, hogy nagy baj van a feleséggel is. Az orvosok nem tudták mire vélni, mi a nagy baj. Áttelefonáltak a veseorvosnak, hogy nézze meg már ő is.

Az állapította meg, hogy a vesék le vannak állva, ha azonnal nem viszik Kassára, meghal. Tele van a vére méreggel. Repülővel vitték, és egy hatalmas gépezettel, hatalmas lombikokban cserélték a véréét. Mesélte, hogy Kassán amikor a dómban a harangok szóltak, ő már a másvilágon képzelte magát. Az édesanyja is velem volt, végigizgultunk két napot. A félés annyira eluralkodott rajtam, hogy nem is mertem lefeküdni, mert az édesanyja azt mondta, ha Zsuzsika meghal, kinyitja a gázcsapot és megy utána. Hálisstennek a vércsere megtette hatását, de az orvosok megmondták, soha többé nem lehet gyereke. A Zsuzsika azt mondta, hogy akkor nekünk vége az életünknek. Mit ad az Isten, terhes lett, és csak akkor mondta meg a férjének, amikor már nem lehetett elvenni. Rögtön kórház, végig kellett fekéüdni és szerencsésen megszületett a kislányuk, Andrea. Kisfiú ugyan nem lett, de lett egy aranyos kislány, akibe örömet, boldogságot végülis megtaláltak. Ma ez a kislány 30 éves, két gyerek boldog anyja. Boldogok voltak, kislányuk megnőtt és apja foglalkozását választva építészmérnök diplomát szerzett. De már ennek nem örülhetett az én öcsém, mert ekkor már nagyon beteg volt. Rákos daganat képződött a hónaljba, mirigyák. A feleségének, Zsuzsikának megmondták, két hónapja van hátra. A felesége úgy megijedt, hogy agyvérzést kapott. Mire beértek vele a kórházba, meghalt. A beteg ember eltemette egészséges feleségét, a feleség meghalt szeptember 8-án, már az öcsém sem érte meg a két hónapot, október 8-án ő is meghalt. Így nem tudott a lányának a diplomaosztójára 100 szál piros rózsát venni, mert azt ígért neki. Itt maradt a végzős lányuk, fiatalon édesanya és édesapa nélkül egy idős nagymamával, aki ma 94 éves. A mérnöki diploma és gyerekek mellett még két diplomát szerzett, férje villamosmérnök. Itt egyelőre ők jól vannak, reméljük soká tart ez a szép élet.

Most pedig a húgomról, Marikáról írok. Aranyos, szép kislány volt ő is. Varrt neki anyukám egy gyönyörű dingli ruhát, szölöset, kis blúzocskával. Benne is volt hiúság. Mikor jöttek a szentmiséről, ő kiállt a házunk előtt lévő árokba, beszélni még alig tudott, kis kezével gesztikulálva intett a templomból hazatartóknak. Senki sem állta meg mosoly nélkül. Mikor nagyobbcska lett, volt egy tanítónéni, aki magához édesgette, céllal. Édesanyám ezt nem jó szemmel nézte, ugyanis a tanítónéni kikapós nemhez tartozott. Nem érdekelte a társadalmi konvenció, szeretője jócskán volt. A postásfiútól kezdve jöhetett mindenki. Szegény anyukám nem találta meg a módját, hogy ne engedje hozzá Marikát, hiszen ő volt a tanítónénije, megbuktathatja. Testvéreimet arra használta föl, hogy kiállította az ablakba, hogy figyelje a főjegyző urat mikor jön, és ő úgy intézte, mintha véletlen volna, találkozott vele. Ugyanez a jegyzőúr az édesanyámat úgy kérdezte: Fajd néni, ugyan ennek a nagy K-nak ki lesz a férje? Mit ad Isten, ő lett. Úgy be tudta hálózni a jegyző urat, hogy végül feleségül vette. Szüleim iskoláztatták, nagylány lett a Marika. Eljött látogatóba hozzám magyarba. Ebben az időben már jobban lehetett határátlépőt kapni.

Miután testvéreim történetét is leírtam, visszakanyarodom saját élettörténetem folytatásához. Száguldó fantáziám észrevette, hogy a történeteket nem megfelelő sorrendben írom, de hát író nem vagyok, csak a történetek leírója. Kicsit ide, kicsit oda kapva. Ezért elnézést kérek.

Még mindig erős volt a határzár, meghívtak Hoholék a nővére esküvőjére. Mivel határátlépőt nem adtak, feketén mentünk a lagziba, át a zöldhatáron. Egy jóakarónk elárult a csendőrségen, jött a csendőr értem. Vitt a börtönbe. Édesanyámmal együtt voltunk, de csak engem vitt. Nagyon helyes csendőr volt, én még életemben nem láttam ilyen helyes férfit. Szőke volt ugyan, ami nekem nem tetszik, de markáns arcával, gyönyörű kék szemével nagyon jól nézett ki. Észrevettem, hogy tetszem neki, mert ezt mondta: Ne menjünk együtt, ne lássák az emberek, hogy csendőr kísér. Még azt is mondta, hogy vegyem le a keresztet, ami a nyakamban medálként volt, és ő arra megesküszik, hogy engem holnap kivisz a börtönből. Beértünk a börtönbe, ő tiszta ágyneműt kért nekem és rázárta a nagy vasajtót. Akkor eszméltem föl, hogy mi is történt velem. A rabtársak kártyáztak, szórakoztak, hívtak engem is. De amikor a csendőr elment, én belekezdtem olyan eszméletlen ordítózásba a kétségbeesésben, hogy fölüzentek az igazgatónak, hogy vigyék a nőt valahova, mert ők nem tudnak az éjszaka tőle pihenni, mert egyfolytában ordít. A börtönigazgató azt mondta, hogyha nem hagyom abba az ordítást, magánzárka lesz. Így abbahagytam. Másnap jött a magyar udvarló, feketén. Hol vagytok? –kérdezi édesanyám. Ő mondta: a börtönbe. Másnap jöttek, együtt anyukámmal, hoztak pénzt. Én rácson belül, ők kívül. Ráztam a rácstot: Vigyetek ki innen azonnal, mert megőrülök! Egész éjszaka egy szemernyit nem aludtam, le sem feküdtem. Végül is az igazgató beváltotta a szavát, egy tetemes összeg lefizetése után elengedett. Be sem iktattak, így priuszom sem lett. Nagy boldogan mentünk karonfogva az udvarlómmal. A csendőrt szinte kifűjták az agyamból. Egyszer csak szembe találkoztunk vele az utcán, jött kiváltani. Istenem ahogy nézett rám, a tekintetét ma is látom. Rendes ember volt, nem volt bosszúálló, nem tartóztatta le a párom, pedig tudta hogy magyarból szökött. Lesütötte a szemét és elment. Nem láttam többé. A feszületet elfelejtette visszaadni, de örültem is hogy egy kis emlék nála maradt. Istenem, miért volt az a szigorú neveltetés, hogy merjem vállalni az érzéseimet? Mert bizony szebb volt, mint a fiúm, magasabb, jobban hozzám illő.

Szóval kicsit meginogtam, de ki sem merem ejteni, hogy a csendőr jobban tetszik. Ha akkor valaki a fülembé súgja, mi vár rám a házasságomban, bizony bevállaltam volna a változtatást. De végül is mégis nála, az elsőnél kötöttem ki. De hát tévedhet mindenki. Hét év után, húsz évesen feleségül vett. Belém sulykolták, hogy férjhez menni csak szûzen lehet, az az igazi boldogság. Én most átélve a sok viszontagságot, meghagyom az utókor lányainak, hogy egy sem menjen szûzen férjhez. Majd leírom a későbbiekben házasságom tragikus történetét. Nagy lakodalom volt, körülbelül 120 fős, folyt a sör, bor, pálinka. Magyarból csak anya, apa jöhetett. Pechemre beteg voltam, ő ugyan három napot kapott az esküvőre, és így szûzen hagyott itt. Három hónap után tudtam csak utána jönni. Esküvő után vihetett volna azonnal, de akkor semmi ingóságot nem vihettem volna. Meg kellett várni, míg minden engedély megjött, ami három hónapot jelentett. Nem is láttam ezen idő alatt. Egyszer csak föl vitt egy financ barátja a magyar határra, hogy beszéljünk. Sikertelen volt minden, a magyarok nem engedték. Jól megmondtam a határon a magyar határőröknek, hogy sajnálatos dolog, hogy a cseh financ felhoz ide, a magyarok pedig így viselkednek. Még azt is mondta a magyar határőr, ha próbálok egy szót szólni a férjemhez, letartóztat. Végre ott tartottunk, elérkezett a nagy a nap, a férjhez menés. A falu összes népe jött gratulálni, mindenki ivott egy kupicával. Étél, ital finomságok tömkelege, nagy dáridó volt. A nagybácsi úgy táncoltatott, hogy száz magyar csárdást táncolt úgy velem, két-három lépés egyből. Biztos a cigányok előre voltak szervezve, mert mind a száz dalt tudták. Volt még egy olyan szokás mifelénk, hogy nem az úgynevezett menyasszonytáncot járta a menyasszony, hanem volt egy elegánsabb változat, mégpedig úgy, hogy a menyasszonynak mindenkinek kezet kellett fogni, és akkor kapott pénzt a kezébe. Ez volt az ún. héréssz-pénz. Ez egyben tiszteletadás is volt a vendégek felé, de ez nem csekély összeg volt, amit ekkor kapott a menyasszony. Na az én drágalátos férjem megkérdezi: Hová megyek? Szerencsétlenségemre elmondtam, mi a szokás. Ő így: Szó sem lehet róla, nem koldulsz. –és nem engedett. Zúgott a nép: Mi van, a menyasszony nem tisztel meg minket? És bizony a hangulat alább hagyott, és így egy tetemes összegtől elestem. Édesanyám ugyancsak mérges volt, meg is mondta akkor már férjemnek, jól a magát. Ő már annyi pénzt adott így a lagziba, hogy most jött volna vissza, miért tette ezt így velem, ilyen módon. Már ekkor kezdődött a rossz világ, és folytatódott haláláig. Az a mérhetetlen sok rossz, amit majd sorban leírok, nehéz lenne tartani a földnek. Másnap, a lakodalom második napján engedték ki az ólból a sertéseket. Ahogy kijönnek, mind fölborul, égnek áll a lába. Kiabál az anyukám: Gyertek, az összes sertés megdöglik! Végül kislít, hogy csak részegek, mert az összes maradék italt összeöntözve odaadták a sertéseknek. Innen lehet az a mondás, hogy „részeg disznó” az ittas emberekre. Mikor a férjem elment, szerettem volna fényképet készíttetni, ugyanis Losoncon volt egy olyan fényképész, aki gyönyörű képeket készített. A fényképész kérdezte: És a férj? Magyarba. –mondtam. Hitte is, nem is. Gondolta, ha férj nincs, megteszi ő is. Elkezdett finoman udvarolni, végül erőszakoskodott is. Ellöktem őt, jól megmondtam a magamét. Mostmár nem kérek fényképet! Végül is csinált rólam egy igazán szép önálló képet. Mások mondták, nem lett volna szabad önálló képet csináltatni, mert szerencsétlenséget hoz. Így is lett. Én nem hittem ugyan a babonákban, de sajnos nálam igaz lett. Esküvőmön egy lány a fülembé duruzsolt, amikor látta, nevetve táncolok. Nevető menyasszony, síró asszony lesz. Ez is bejött.

Mikor átkerültem három hónap után Magyarországra, rögtön beteg lettem. Szervezetem nem bírta megszokni a nagy szintkülönbséget, ugyanis Somos olyan magasan fekszik Ragyolchoz viszonyítva, amilyen magas a ragyolci templom teteje. Engedtessek meg, hogy az éjszakai intimitásokról csak keveset írjak, ugyanis úgy tanította édesanyám, egy madár se rondít bele saját fészkebe. Berendezve gyönyörű otthonomba jól éreztem magam. Mikor a betegségemhez orvost hívtak, az orvos kimeredt szemmel nézte otthonunkat. Szomorúan mondta, hogy lehet az, hogy maguknak ilyen gyönyörű otthonuk van. Ő is fiatal házas, de még csak egy asztaluk és egy ágyuk van. Szlovákiából jöttem, és a szüleim gyönyörűen kiállítottak. –mondtam. Mindenem, még az utolsó fakanál is megvolt. Végre eljött az idő, hogy megtörtént az a bizonyos dolog. Igen ám, de boldogság helyett csalódást hozott. Bár illetlenség ezt is papírra vetni. A lényeg az, hogy a férjem így nyilatkozott: Bocsáss meg, gyakorlat teszi a mestert. Néha azért valami csak sikerült, de azért ez is hogy zajlott. Az önérzetem vérisértve, mert mikor megtörtént az eset, száját kezéhez szorítva szaladt hányni. Mikor visszajött, megpuszilt, megsimogatott, áttette kezét rajtam és elaludtunk mint két békés gyerek. Aztán már két-három hetenként csak összejött valami. Barátaink voltak a főkönyvelők, amolyan igaziak. Megkérdeztem barátnőmtől: Ti hányszor vagytok a férjeddal? Ugyanis ők is új házasok voltak. Mi az hogy hányszor? –kérdezte. Van olyan, hogy naponta többször is. Leesett az állam, majd sírva fakadtam. Miért? –kérde ő. Én szégyenkezve bevallottam: Nálunk egy hónap, van olyan, hogy három hónap elmúlik, sehol semmi. Ezt nem hiszem el, mondta ő. Sok kellemetlen szituációt kellett megélnem, vasárnap délutánoként le szoktunk pihenni. A sógoromé a feleségével sétálni mentek, és megjegyezte a sógor, bizony a fiatalok nappal is alszanak. Megértve a célzást, sűrűn hullottak a könnyeim az ablak alatt lévő virágokra. Továbbra is jöttek a bocsánatkérések.

Ne haragudj Szintyőkém. Így hívott, a nevem egy életen át nem ejtette ki. Viszont ha valami nem tetszett néki, akkor Szilvia voltam. Múlt az idő, már házasságunk ötödik évében tartottunk, gyermek sehol. Férjemnek egy orvos barátja azt a javaslatot adta, hogy menjünk el Parád környékére, mert ott minden azt szolgálja, hogy talán sikerül egy gyerek. Egy alkalommal anyósom hűgát mentem meglátogatni. Sétáltam az erdőben és észrevettem, hogy méhészek vannak az erdő szélén. Jött egy olyan érzés, hogy juj de jó volna lépes mézet enni. Odamentem az egyik méhészhez, és mondtam neki: Kérek szépen lépes mézet, holnap hozom az árát. Mondta a méhész, hogy nincsen drága, az csak akkor van, ha pergetünk. Mentem a másik sátorhoz, de lépes mézet sehol nem kaptam. Már csak egy sátor volt hátra, azelőtt egy hölgy volt. A hölgy rám nézett, és kérdezte: Mit szeretne? Lépes mézet szeretnék, holnap hozom az árát. Alig mondtam ki, a nő azt mondja: Várjon kedves, hozok magának annyit, amennyit meg bír enni. Egy mélytányért telerakott lépes mézzel, letette elém. Minden egy cseppig megettem, és amikor megkérdeztem tőle, hogy mennyi pénzt hozzak érte, ezt felelte: Péterkének adtam, maga terhes. Volt aztán határtalan boldogság, amikor beállítást nyert, hogy valóban terhes vagyok. Kérve a nénihez, elmeséltem neki, hogy milyen élményem volt. Ő viszont elmesélte nekem, hogy az övé még érdekesebb volt amikor terhes volt, ugyanis egy bácsi a küszöbön tejfölös bablevest evett, és a nagy bajszáról a tányérba visszacsorgott a bableves. Én néztem a bácsit, néztem és kértem: Tessék nekem adni abból a bablevesből, amiből a bácsi eszik! Jólvan fiam! –a bácsi odaadta, és én azt mondtam: Ilyen finomat még nem ettem. Azóta is undorral gondolok vissza terhességem eme szakaszára. És igaza lett. Recskre helyezték a férjem, a recski fogolytábor felszámolására. Ott lettem terhes. Ott valóban én is megéreztem, az életben egyszer, amit mások naponként. Ugyanis mikor az orvos megkérdezte az utolsó menzeszem, én pontosan megmondtam neki, hogy ezen a napon történt. Értetlenül nézett rám. Én csak ennyit mondtam neki, higgyen nekem doktor úr, ez így igaz. Kiszámította pontosan, hogy karácsonyra itt lesz a kis jövevény. Még sehol semmi, még két hónapos terhes se voltam, már mindenki tudta, Hoholék babát várnak. Elmondta a férjem fűnek-fának. Üzemi konyhán étkeztünk, jól megrakott tányért raktam elém, hadd nőljön a kis Hohol. A férjem ezért a felszámolási tevékenységéért különélési pénzt is kapott, pedig lényegében én vele éltem ott is. Ezt elnézték. Egyszer a vállalati kocsi Pestre ment, és a férjem kért, én is menjek velük. Mentem, Pesten azt mondta a férjem, szörmeüzletbe megyünk. Kérdezem én: Mi a csodának? Ő válaszolt: Van egy kis spórolt pénzem összegyűjtve, és válassz magadnak egy szép bundát. Választottam is egy igazi tetszetőset. Boldog voltam rendkívül. A recski gyógyszerész nő megjegyezte rólam, ő már látott terhes nőket, de olyan szépet, mint a Hoholné, nem. A boldogság rá volt írva arcomra, aztán még tettem is azért, hogy jól nézzek ki. Minden hónapban új ruha, és már tudtam örülni. A férjem ekkor is kikötötte, amíg a fiam meg nem születik, hozzám sem nyúl. Ez be is lett tartva, de akkor már nem különösebben fájt. Boldogított, hogy a szívem alatt hordok valakit, aki majd megédesíti életem.

Folytatás a következő számunkban A Szerk.



BÍRÓ PÁL TIBOR

A túlélés mérlegén

Harmadik fejezet

A békés pihenő nem hagyott széles teret Palinak, mert hirtelen mint amikor a nagy idő közeledik, megváltozott a hangulat. Tüske cigarettáját pittyegtette, amikor hűséges négy lábú barátai félelmetes csaholásba kezdtek, jelezve valami nem kívánt személyek érkezését. Nem bizonyult fejtörőnek a jelenet, hiszen tisztí egyenruhát viseltek az érkezők. Hárman voltak, nem igazán barátságos orcával. Pillanatok alatt Palihoz érkeve haptákba vágták magukat. Mogorva tekintetük feszes figyelmet követelt, melyet követett egy indulatos parancs, amely borotvapengeként hatott Tüskére. Mondhatni, abban a pillanatban érezte istenigazából az otthonától való elszakadást és szabadságának alámerülését egy idegen világba.

-Állj vigyázzba! – förmedt rá a tiszt, szúrós hangnemben.

Pali meglepődésében kérdő szemekkel bámult a tisztre, mintha igazolni akarta volna, hogy semmi badarságot nem követett el. Megfelelkezve magáról ülve maradt bőröndjén.

-Ismétem, állj vigyázzba! – üvöltötte Palinak a katonatiszt, miközben felrángatta a meglepődött fiút.

Aztán eleredt a szitkok zápora, kíméletlen hangerővel, amire Tüskének nem volt köpenye.

-Mit gondolsz, te taknyos, anyád szoknyája mellé jöttél? – folytatta a tiszt kimeredt szemekkel a meghunyászkodó Palinak, aki lesütött fejjel hallgatta az ócsárolást.

-Nem kérem! – bökte ki Tüske kínjában.

-Akkor vedd a koffered és hátraarc után indulás! – parancsolta a tiszt, miközben elkezdte lökdödni kifelé az állomásterről egy katonai terepjáró irányába.

A peronon várakozó utasok számára inkább egy letartóztatást idézett elő a jelenet, melyet egy páran nem hagytak szó nélkül. Mit sem törődve ezzel a tiszt, tovább folytatták a tuszkolást. Amikor a terepjáróhoz érkeztek, egy katona pattant ki belőle, aki feltételezés szerint a sofőr lehetett. Megnyitva a hátsó ajtót, rászólt Palira:

-Oda ülj fel bőröndöddel együtt.

Aztán háta mögött rácsapta az ajtót. A sofőr melletti ülésről hátraszólt a katonatiszt, folytatva kérdését:

-Honnan jöttél öcskös? – kérdezte a halk szavú jövevényt.

-Marosvásárhelyről, kérem. – hangzott el a válasz.

-Erdélyből származol? – folytatta kérdését csúfondáros hangnemben a katonatiszt.

-Igen, kérem. – válaszolta Pali, kissé rekedt hangon.

A tiszt összenéztek és egy pillanatig a terepjáró bőgő motorját lehetett csak hallani. Aztán a kérdezősködő tiszt bekapcsolta az autórádiót és egy helybeliek által imádott népzene tombolt benne éppen. Elkezdte lábán dobolni a népzene ritmusát és elszabaduló kultúrájának rabjaként már nem tudott uralkodni megjegyzésein. Társa felé fordulva kifutott a száján:

-Újabb bozgorral bővül alakulatunk. – mormolta kielégült pofával, aztán mint egy majom, tovább dobolta a népzene ritmusát.

Az út egy kaptatón folytatódott, aztán a lakónegyed végében balra kanyarodott, ahol elszűkült a két oldalát övező gyomok dzsungelében. A távolból valami épületek körvonalai rajzolódtak ki, melyek nemsokára óriásokká fejlődtek, jelezvén a célpontot. Ezek eltakarták a lassan nyugovóra készülődő napnak sugarait és árnyékukkal éreztették a csalóka hideg áramlásának lopakodását egy igazi őszi éjszakára.

Egy magára hagyott, rozsdásodó fémtábla jelezte a katonai alakulat területének kezdetét, melyen illusztrálva volt, hogy „tilos a fényképezés!”. Nemsokára egy hatalmas vaskapu előtt állt meg a terepjáró, mely a kaszárnya főbejáratának tűnt kivilágított kapusszobájával.

A sofőr kivételével mindnyájan leszálltak a terepjáróról. Egy diszkrétén pocakos tiszt lépet elő piros karszalaggal a karján és egyenesen a csoporthoz tartott.

-Kit hoztatok? – kérdezte hangosan társaitól, mire a Tüske háta mögött ácsorgó tisztjek majdnem egyszerre feleltek:

-Újoncot, kapitány elvtárs, egy csökönyös újoncot. – mondták kajánul, vigyorogva.

-Véleményeteket nem kérdeztem! – fojtotta beléjük a szót a kapitány – -Mutatkozzál be fiú! – szólta oda Palihoz, és ő maga is haptákba állva, fejéhez emelte jobbkezét.

Tüske nem teketóriázott és rögtön utánozta a kapitány mozdulatait, amely elég sikeresnek bizonyult, aztán kísérőlevelét adta át a kapitány elvtársnak, aki figyelmesen végigolvasta annak tartalmát. Eközben a Pali kísérői úgy eltűntek, mint a kámfor.

-Itt várjál meg, fiú! – mondta a kapitány és visszalépett a kapusszobához.

Tüske izgatottan ácsorgott koffere mellett és bámulta lopva a kaszárnya kivikszolt udvarát. A kapitány elvtárs telefont intézett az osztagparancsnoknak, hogy tüstént érkezzen a kapuhoz, egy újonc beiktatásának érdekében. Nemsokára futólépésben érkezett egy magas, barna arcú fiatalember, akinek sárga karszalag volt a bal karján. A kapusszobával egy irányban vigyázzállásba vágta magát és elkiáltotta:

-Igenis, kapitányelvtárs, jelentkeztem parancsára.

Tüske kissé meglepődve figyelte a betanult jelentéseket.

-Figyelj, Stroié! – mondta a kapitány – Fogd ezt a bibánt és kísérd hátra a B épület raktárához. Nemsokára én is ott leszek, megértted?

-Igenis, kapitány elvtárs! – válaszolta Stroié és intett Palinak, hogy indulhatnak.

Tüske megmarkolva kofferének kemény fülét, követte Stroiét, a háta mögött lépkedve szerényen. A szorgalmasan rendezett udvar egyre csak szélesebb lett. Megjelentek az épületeket elhatároló jegenye fasorok frissen meszelt törzseikkel, a gondozott bordurák gyomtalanított közei és a nyüzsgő katonák csoportjai, akik nem igazán barátságos tekintettel vizsgálták az új jövevényt. Pali összeszorult torokkal követte Stroié tizedest, feszesen álcázva nyugtalanságát.

-Megérkeztünk a nagy raktárhoz. – mondta Stroié megtörve a csendet, aztán így folytatta:

-Miután kiválasztottad a megfelelő méreteket egyenruháddal kapcsolatosan, nálam jelentkezz, hogy papírsákot kapjál tőlem. Abban fogod civil ruhádat megcímezni az otthon maradottaknak. Megértted, bibán? – kérdezte az elgondolkozó Tüskét.

-Igenis, tizedes elvtárs! – vágta rá Pali zavarában.

-Hányas cipőt viselsz öcskös? – folytatta Stroié.

-Negyvennégyes a lábam. – mondogatta Tüske.

-Na jó, itt van ez a pár bakancs. Próbáld fel! Nagyon remélem, hogy eltaláltam méretedet, mert ellenkező esetben sajnos nem tudok nagyobbval szolgálni.

Aztán Pali kezébe nyomott egy saját fűzőjével összekötött, félig viseltes bakancsot és tovább keresgélt zubbony után. Közben megérkezett a kapitányelvtárs, hogy felülvizsgálja az öltöztetést. Miután az üdvözlési ceremónia megtörtént, rákérdezett Palira:

-Te Tusko! - mondta ki nehezen Palinak a nevét – Birtokodban van a személyazonossági igazolványod?

-Igenis, kapitány elvtárs! – vágta rá Tüske habozás nélkül.

-Jelentkezz akkor az irodámban, hogy cseréljük ki katonai igazolványra.

-Értettem, kapitány elvtárs, ott leszek! – hadarta el Pali nagy furcsán.

-Jól van fiú, látom fogékony vagy. – tette hozzá a kapitány, aztán távozott.

Lassan megtörtént a Tüske Pali teljes puccba állítása. Mondhatni fékezhetetlenül nevetséges figurának tűnt az első látásra abban a szedett-vedett katonai uniformisban, hiszen egy adott pillanatban nem lehetett volna megkülönböztetni az elejét a hátuljától annak a nadrágnak, amely csak szárközépig ért Palinak. Nem beszélve arról, hogy zubbonya minden hajlata fényes volt a kosztól és szinte csípett a naftalin szagától.

-Nahát öcskös, te ezennel meglennél... – jegyezte meg Stroié, könnyeit törölgetve a nevetéstől. - Most elkísérlek a parancsnokságra, de addig is igazíts még egyet a bonetádon lévő Románia címerén, mert ferdén áll. A kofferedet egyelőre itt hagyhatod, mert ide térünk vissza. – mondta Palinak, aztán elindultak katonás léptekkel a parancsnokság irányába.

Az udvaron áthaladva mindenkinek tisztelegtek, akivel csak szembetalálkoztak. Palinak még szokatlan volt az egész és kissé unta is a dolgokat.

-Ne lepődj meg, mert a főparancsnok tatár nemzetiségű, és ebből kifolyólag furcsán beszél a román nyelvet. – figyelmeztette Palit a tizedes – Ibadula Kazimirnek hívják és komplexusa miatt általában mindig ideges. – árulkodott Stroié továbbra.

Közben egy magas épülethez értek, melyet nemrég festhettek át, hiszen friss festék illata még áradt a környéken. Széles ajtón keresztül, meredek lépcső várta a katonákat, amely egybetűnő apró fokaival végtelennek tűnt odabent a félhomályban. Mindketten gyors léptekkel kapaszkodtak felfele, mindaddig, amíg egy párnázott ajtóhoz nem értek. Előtte ismét megszólalt Stroié tizedes:

-Innen tovább csak te lépsz be, öcskös, aztán, ha végeztél, visszatálasz a raktárhoz, ahol majd várlak. Megértetted amit mondtam? – kérdezte a bágyadt képű Tüskétől.

-Igenis! – bökte ki Pali az unalomtól gyötörve.

Azzal Stroié hátat fordított Tüskének és lerohant a félelmetes lépcsőfokokon.

Pali egy pár másodpercig még tétovázott, miközben elfogta a remegés. Odabent hangosan zajlott egy telefonbeszélgetés. Az egyedüllett ismét alkalmat szült arra, hogy a fiú magába roskadjon és rossz emlékei előjöjjenek. Ösztönösen védekezve szerette volna valami formába elűzni őket, és hirtelen meggondolatlanul benyitott az ajtón, kopogtatás nélkül. Rögtön magához tért, aztán meglepődött, de már visszaút nem volt a neonok fényéből. Egy furcsa arcú ember leborotvált fejjel ott ült asztalánál, belebújva valami iratcsomóba. Hirtelen felkapta fejét és rábámult Palira, aki még jobban meglepődött a lapos homloka láttán. Mandula formájú szemei vérvörösen csillogtak, ahogy Palit fürkészte. Egyszer csak nagy hahotázás tört fel belőle. Felállt asztalától és karikás lábaival Pali felé közelített, mintha tekintetével a bemutatkozását várta volna. Tüske zavarában szinte ordítva tisztelgett, aztán halkabbra fogta mondókáját. Nagy meglepetésére kölcsönös volt a bemutatkozás. Aztán széssel kínálta Palit a parancsnok. Helyet foglaltak egymással szemben, aztán valamit hevesen elkezdett keresgélni Ibadula és rövid időn belül meg is találta. A Tüske Pali otthonról származó titkos referátját tartotta kezében. Lassan elkezdte olvasni nagy csend közepette és csak hümmögött egyik-másik mondat bekezdésénél, aztán elkezdődött az otthoni vattatásra emlékeztető sablonos kérdések zuhataga egy rosszízű megjegyzéssel, amely akarata ellenére csúszott ki a száján:

-Te fiú, a családod nem a legfényesebb múlttal rendelkezik a politikai nézetek terén.

-Nem értem parancsnok elvtárs! – szólalt meg Tüske, megfélemlítkezve a szabályokról.

-Milyen rokonaid vannak neked nyugaton? - buggyant elő a lényeg Kazimirtől.

-Hát a nagynéném tartózkodik ott a családjával. – felelt Pali a kényes kérdésre.

-Mi az oka, hogy ott tartózkodnak, egy számunkra ellenséges országban? – erőltette kérdéseit Ibadula.

-Őszintén, nem tudom parancsnok elvtárs, hiszen még azt sem tudtam, hogy ellenséges országnak számít, ha nyugati országról van szó.

-Hát azt te nem tudtad, hogy a mi ellenségeink a kapitalisták? – böszült fel Kazimir.

-Sajnos nem tudtam. – válaszolta Pali zavarában.

-Na látod, éppen ez a baj fiú. – jelentette ki Kazimir – Ebből ered az a tény, hogy a te családod nem igazán kommunista párti és nem megbízható.

Tüske lesütötte fejét és hallgatott, mert azt már megtanulta mint magántanuló, hogy hallgatni arany.

-Annyit még jól vess a fejedbe, – folytatta Ibadula – hogyha valaki országunkból nyugati államba menekül, automatikusan ellenségeinknek tituláljuk, vagy, ha úgy tetszik, hazaárulóknak. Ugye érthető fiú? – piszkálgatta Tüskét kérdésével.

-Igenis parancsnok elvtárs, érthető. – válaszolta halkán Pali – Hazámat szolgálni jöttem és úgy érzem, hogy nem vagyok ellenség. – erősítette meg Pali kínjában.

-Ha az ellenség rokonaként jöttél, akkor majd elválik, hogy mit bizonyítasz kötelességed alatt. Máskülönben végeztem mára veled és elmehetsz. Odalent majd Stroié eligazít a további teendők végett.

-Igenis parancsnok elvtárs. – szökött fel Pali a székről – Éljen a parancsnok elvtárs! – köszönt el Tüske a fagyos képű Kazimirtől és azzal szedte a lábát vissza a B épülethez, ahol már várt Stroié tizedes.

-Nahát átestél valahogy öcskös? – kérdezte kíváncsian a tizedes.

-Át én, de még mennyire. – válaszolta Tüske, titokban még mindig felháborodva.

-Ne vedd komolyan, hiszen rutin kérdése az egész. – akarta nyugtatni Palit a tizedes – És most kimenőt intézek a nyíratkozáshoz, aztán meg fényképet kell csináltatnod az igazolványodhoz.

Mindketten elindultak sietős léptekkel a főkapu irányába, ahol a kapitány elvtárs már várta őket. Már elő voltak készítve a névreszóló kimenők, amit a kapitány kezükbe nyomott és figyelmeztette őket, hogy visszajövet el ne késsenek. Ekkor megnyílt a kapu és a fiúk kiléptek rajta, aztán a lakónegyed felé vették útjukat. Nemsokára egy nyomornegyedre emlékeztető, szürke betonvilágban találták magukat, ahol leírhatatlannak tűnő mozgókép tárult eléjük. Az őszi melegben terjedő szennycsatornák bűze szinte csípte a szemüket, ahogy haladtak végig egy főtűcsanak nevezendő, hosszú síkatoron.

Éhesen kergetőző gyermekek zsvajva törte meg a csendet, ahogy a tömbházak előtt játszadoztak koszosan, kócos hajjal, futkosva az ösvények között, cibálva néhány kölykét egy ártatlan kóbor kutyának. Aztán az egyik gyerek a seregből elkiáltotta magát:

-Katonááák jönnek, fussatok!

Mire pillanatokon belül szétszóródott az egész gyereksereg. Tüskék végignevették a jelenetet, aztán Paliból előbújva a gyerekes irigység, megjegyezte magának:

-De jó nekik, amíg csak játék... – mormolta halkan orra alatt.

Aztán lépkedtek tovább egy kifakult élelmiszerüzlet előtt, amely kolostorként kongott az ürességtől, és mégis sort álltak előtte idősebb emberek, reménykedve, hogy hátha valamit aznap is osztanak. Mondhatni, csak a remény volt az, ami éltette őket, vagy talán a szükség ösztöne, unokáikért aggódva. Az időknek kényszerből megszoktatott taktikája volt ez, a mindenüktől megfosztott, életre ítélt emberek napi tehetetlen, kilátástalan élete, mégis gyönyörű színekbe öltöztetve az ellenségnek tűnő nyugat előtt.

Közben Tüskék megérkeztek a borbélyüzlethez, melynek ajtója tárva várta klienseit. Nagy tolongás nem volt odabent, hisz a kivitelüket elhanyagoló emberek nem csaptak nagy virsajtót belőle. A szegényes felszerelés messziről árulkodott az arra járó vendégnek. Két kopott borbélyszék várta klienseit, a falon megrepedezett tükrökkel, meg egy műanyag palack félig tele egészségügyi kékszesszel, amely egyben a kozmetikumok hiányát igazolta.

A sarokban két hölgy beszélgetett, valami furcsa akcentussal hadarták egymásnak mondanivalójukat. Fehér köpenyt viselve, rögtön kiderült róluk, hogy ők a helyiség alkalmazottjai. Kedvesen odaszóltak a fiúkhöz, érdeklődve, hogy ki szeretne nyiratkozni. Erre Pali válaszolt egyedül, hisz Stroié feje kopasz volt.

Rögtön helyet foglalt az egyik tükör előtti székben és átadta magát a nullás gépnek, mert újoncnak nem nyírtak frizurát. A nyírógép fülsiketítő zajjal kopasztotta Tüske fejét, csak úgy hullott le tincsekben a haja. Hamar kész lett a művelet, hiszen nem igényelt különösebb szaktudást, és csupán öt lejébe került Palinak. Miután kékszesszel jól bedörzsölte a fényes kobakját, szinte futólépésben tértek vissza a kaszárnyához. Szerencsájukra időben megérkeztek, így hát elkerülték a büntetést, aztán feljegyezték érkezésüket és Tüskét a gyűlésterembe irányították a hagyományos díszbeszédhez. Stroié hűségesen elkísérte Palit a gyűlésteremig, aztán átadta a szakaszának.

Egyben elérkezett a lehetőség az újonc társakat megismerni, akik egy nappal hamarabb érkeztek. Legtöbbjük Moldvából érkezett, de akadt közöttük szépszerével oltyán is, elvegyülve a tömegben. Tüske keresett egy üres széket, aztán helyet foglalt és mereven bámult előre a sok rámeredt szempár között. Nemsokára megérkezett egy tisztekből álló bizottság, akiket kukbaugrálva, hangosan üdvözöltek a katonák, olyannyira, hogy az ablakok dübörögtek. Aztán mindenki nevét felolvasták és rövid kérdezősködés után belekezdtek az ördögöt sem kímélő unalmas hazugságokba, melyek téveszthetetlenül a felbecsülhetetlen bölcsességgel rendelkező hűséges diktátorunk, Ceausescu szavai voltak, persze papírra vetve a fiatal generáció számára. Tekintetükből megítélve a dolgot, mintha a tisztek is unták volna a rigmusolást, de hát kötelességük által, elejétől a végéig felolvasták.

Tüske a fáradságtól már szaporán pislákolott, amikor hirtelen hatalmas vastaps tört ki a teremben, jelezve a végét a gyűlésnek. Talán mindenki számára egy megkönnyebbülésnek számított, és hogy miről volt szó a díszbeszédben, mondhatni, kevesen tudják. Palira annyiban hatott, hogy még közelebb érezte magához a pokol melegét és elismerte magában, hogy az ember ebből semmit sem tanul, esetleg csak butább lesz. A tisztek távozása után nagy nyüzsgés keletkezett, miközben tizedesek özönlöttek be a terembe, hogy csoportokat szervezzenek az újoncokból. Közben a figyelmetlenség miatt elharapózott fejtelenségért Ibadula Kazimir kellett közbelépjen egy nagy ordítással, mellyel nagy csendet parancsolt. Talán a légy zümmögését is lehetett hallani a teremben.

-Rendet kell teremteni az épületben és az udvaron! – mondta érces hangjával a parancsnok – Este ellenőrizni fogom. – jelentette ki Kazimir a tizedesek felé fordulva – Mindenki megértette a parancsot? – üvöltötte kérdően a seregnek.

-Igenis parancsnok elvtárs, megértettük! – ordították a kopasz fejű katonák, mint valami földöntúli lények, akik egyformán ragyogtak a fényességtől.

Aztán nekiláttak a tizedesek munkát osztogatni, Tüske az udvarseprő brigádba került, mint csoportvezető a magasságának köszönhetően. Egyszóval megkezdődött a kiképzés számukra. Pali elővette óvatosan zsebnaptárát és golyóstollával bekarikázta a dátumot. Aztán hűségesen nekiláttak sepregetni, nagy port kavarva az udvaron. Hamarosan a jegenyesorokat is elérték, ahonnan hangya módra, pokrócokkal egy nagy kupacba hordták a földre lehullt, megsárgult lapikat. Miután elvégezték munkájukat a nekik megszabott területen, Tüske jelenteni indult a tizedesnek.

Szerencsére útközben találkoztak és nem kellett Pali tûvé tegye az egész kaszányát. Sroié megelégedve, dicsérettel illetve a brigádod és befejezésül parancsot adott, hogy égessék el a lapikat. Tüske tudomásul vette a parancsot és visszatért brigádjához, hogy szigorú felügyelet alatt begyűjtsák a kupacot. Hatalmas lángnyelvek csaptak az ég felé, melyeket tikkasztó füstfelhők követtek, hömpölyögve, szép lassan az egész alakulat területét elárasztották. Megszületett egyben a botrány, amiért Stroié tizedes volt a felelős. Ezért a tettéért Ibadula parancsnok elvtárs egy teljes napi fogdára ítélte a szerencsétlent. Aztán elkezdődött az esti névsorolvasás és az azt követő vacsoraosztás, a hatalmas, fehérre meszelt kantinban. Az étkezés szakaszonként történt, mivel az étteremben nem fértek volna el egyszerre a katonák. Várakozás közben szájról-szájra új hírek terjengtek az újoncok sorai között, melyek Tüske fülét sem kerülték el, a menüvel kapcsolatosan. A konyhán változatlanul négy fajta ételt főztek, melyeknek csak a sorrendje változott, nap mint nap. Ha az esti menü krumpligulyás szerepelt, akkor reggelire várható volt az ízes makaróni, amit délben követett a paszulyfőzelék és rizsétellel zárták a napot. Így hát nem volt szükség étlapokra és a menüt könnyebb volt észben tartani.

Aztán a takarodó után megismerkedtek a kuliszák mögötti érdekességekkel, amiket a tizedesek biztosítottak az újoncok számára alvás helyett. Persze ezekről a dolgokról a tisztek nem hallottak, vagyis nem akartak tudomást szerezni az újoncok előtt. Ennek köszönhetően divatba jöttek a karikás szemek.

Egyre jobban elszaporodtak az éjszakai falcs riadók, és a viszonyok is kezdtek eldurvulni rangoktól függően. A rend és fegyelem botladozni kezdett, ami Tüskének óriási csalódást okozott. Teret nyertek a primitív érzelmek és a rendszer kezdte mutogatni kicsorbult fogsorát. A furcsa hangzású nevekkel rendelkező újoncok érthetetlen büntetések sorozataival ismerkedtek, amelyekből Pali is becsülettel kivette a részét. A parancsnokság szemet hunyt a viccesnek tűnő tortúráknak, mivel pontosan erről szólt az átnevelési program.

Tüske óriási csalódások közepette nem így képzelte el a katonai szolgálatot, de hát még nagyon az elején volt. Naponta ütköztek fejében a nagyapja szavai, melyek a miskolci csendőrségről szóltak, ami persze egy más világnak bizonyult.

Vasárnapra szólt az ébresztő, amely a megszokott reggeli program után lehetőséget kínált egy rövid szabadidőre. Ez a levélírástól az esetleg megrongálódott ruhák stoppolásáig terjedt. Pali nem fért a bőrében és feladva félelmét, a parancsnokság közelébe somfordált, persze bejelentés nélkül. Rövid időn belül egy feldühödött káplár rohant ki az épületből, egyenesen vele szembe.

-Neked nincs feladatod bibán? – ordította távolról Tüskének – Rögtön mutatkozzál be! – parancsolta Palinak, haptákba vágva magát előtte.

Tüske elmondta mondókáját, aztán rátért végül a lényegre. A csúszópénz mindig megtette hatását. Káplárunk, akit Susoinak hívtak, rögtön változtatott hangnemén, miután zsebrevágta a felkínált összeget. Aztán betessékelte Tüskét az épületbe. Rövid beszélgetésük során kiderült, hogy ő teljesít aznap telefonszolgálatot. Neve után megítélve lipován származású volt és enyhén oroszos akcentussal beszélt a román nyelvet. Társa, aki fején fülhallgatóval aktivált a fülkében, kiderült, hogy Nagyvárad környékéről származik és félig meddig tagolja a magyar nyelvet. Tasi Cornélnak hívták és mentségül kijelentette, hogy anyanyelve román. Pali ezzel sokat nem törődött, csak arra koncentrált, hogy sikerüljön kapcsolatot teremtenie az otthoniakkal. Közben Cornélt cigarettával kínálta, aki beengedte végre a fülkébe, és szabad vonalra kapcsolta a külvilággal. Tüske félve pötyögtette a Marosvásárhely hívószámát, aztán, amikor meghallotta az otthoni telefon csörgését, elszédült az izgalomtól. Nagyon drukkolt, hogy otthon találjon valakit.

Hirtelen édesanyja kapta fel a telefonkagylót és beleszólt.

-Igen, tessék! – mondta selymes hangjával, amire Pali, torkában a sírással, csak dadogni tudott hirtelen örömeiben.

-Isten áldjon, anyám! – üvöltötte végre, erőt véve magán, hogy észre ne vegyék állapotát.

-Mi van veled fiam? – kérdezte elcsukló hangon az édesanyja.

-Hát alkalmam született egyik társam jóvoltából, hogy felhívhassalak benneteket. Azt szeretném legfőképpen közölni veletek, hogy október tizedikén lesz eskütétel. Ahogy már sejtettük, egy légvédelmi alakulathoz kerültem és nagyjából minden rendben van az apróságokat persze leszámítva. Ezeket majd személyesen részletezni fogom, ha éppen lesz rá lehetőség.

-A kosztotok milyen, fiam? – érdeklődött aggodva az édesanyja.

-Hát mit mondjak anyám, csakis annyit, hogy a nagyapám hízóit ettől gömbölyödtek volna.

-Jól van fiam, te mindig meg tudsz engem nevetetni. – mondta az édesanyja, miközben sírva nevetett.

-Otthon minden rendben van? – kérdezte Pali, elhárítva édesanyja aggodalmát.

-Minden rendben van fiam, nagyon jól vagyunk. – válaszolta az édesanyja, a „nagyon” szóra nyomást gyakorolva.

Erre Susoi beszólt a fülkébe, hogy fogják rövidebbre a beszélgetést, amit valóban nem nyújtottak hosszúra.

Tüske zavarában elköszönt édesanyjától, aki még annyit tudott mondani, hogy mindent elkövetnek azért, hogy eskütelére ott lehessenek. Közben megszakadt a vonal, amely egy huszonötösért elég rövid ideig volt biztosítva. Pali megköszönte a szívességet és visszaiszkolt a hálósobák irányába böröndjét rendbe tenni.

Szerencsére senkit sem érdekelt a Tüske hiányzása. Útközben feljegyezte a beszélgetés dátumát zsebnoteszébe.

Estére nagy remezumi keletkezett, ahogy mondják, az ördög sosem alszik. Rohant a szolgálatos katona, Tüske nevét kiáltozva, majdnem, hogy leverje Palit a lábáról.

-Rögtön jelentkezz a parancsnok elvtársnál! – üvöltötte torkaszakadtából – Megértetted? – meredt rá Tüskére.

-Igenis, megértettem! – válaszolta Pali, mit sem sejtve a dolgokról.

Aztán szedte a lábát a parancsnokság irányába, és el nem tudta képzelni, hogy valójában miért is hívatják. Tudomása szerint rossz fát nem tett a tűzre és minden feladatát teljesítette. Futólépésben haladt a kaszárnya udvarán keresztül, zuhogó esőben. Amire beért az épületbe, elég jól elázott és a katonaberejtjét csurom vizesen szorongatta markában várakozás közben a folyosón. Hosszú várakozás után megnyílt Ibadula Kazimir ajtója és elöbukkant az írnok, aki betessékelte Tüskét az irodába, és ő a folyosón maradt.

-Éljen a parancsnok elvtárs! – üdvözölte Pali hangosan Ibadulát.

-Csukd be az ajtót és gyere közelebb! – mormolta Tüskének felbőszülve a parancsnok – Oda ülj le arra a székre! – parancsolta Kazimir, rámutatva egy kopott, öreg karosszékre.

Miután Pali helyet foglalt, tovább folytatta:

-Most meséld el nekem, hogy milyen kivetnivalód van a koszt minőségével kapcsolatosan.

Tüske nagyot nézett, mert nem igazán értette a parancsnok célzását. Meglepődve figyelte, ahogy Kazimir dühösen tesz-vesz az asztalánál.

-Na mondd végre, hogy mi bajod az élelem minőségével? – erőltette a kérdést Ibadula, kivörösödött szemekkel.

-Nekem semmi bajom nincs az élelemmel parancsnok elvtárs. – jelentette ki Pali a noszogatásra.

-A telefonba nem ezt mondtad anyádnak! – ugrott fel üvöltve a parancsnok – Na megállj, öcskös! – dűnyögte remegve Kazimir – A disznófarmon őrséget cserélek és te leszel ma estétől az éjjeliőr, hogy végignézhesd kedvenceidet. Majd reggelig összehasonlíthatod őket a nagyapád hízóival. – mondta dühétől üvöltve.

Aztán parancsot adott a szolgálatosnak, hogy Tüske Pál közkatonát kísérjék ki éjjeliőrnek a disznóhizlaldához. Susoi káplár és a szolgálatos tizedes, akit Silviunak hívtak, elindultak Palival a hizlalda irányába. Az őszi hideg eső végig zuhogott nyakukba, mintha égszakadás történt volna. Az őrszemek már távolról a jelszót kérték, amelyet Susoi hangosan kiáltozott. Iszonyatos bűz jelezte a disznófarm közeledtét. Közben kitört a négy lábú korcsok csaholása és pillanatok alatt már ott szökdöstek kölykeikkel együtt a jövevények lábainál. Tüskét figyelmesebben körülzseblázták, aztán a megszokott naftalinszagú uniformis lecsillapította őket.

Susoi rámutatott egy vidéki árnyékszéknek tűnő tákolmányra, amely szûrőszitaként működő tetővel rendelkezett, aztán felsorolta a további teendőket. Pali tudomásul vette és mire kérdeznivalója akadott volna, már egyedül ácsorgott a rőfögő disznósorda közelében.

Már majdnem besötétedett, amikor egy villanykörte megmutatta fényét, leheletként szórva azt az undorító környékre. Az eső sem tágitott, és valósággal, mintha dézsából öntötték volna, úgy zuhogott. Tüske szép lassan kezdte felmérni a kegyetlen igazságot, mivel a vacsoráról is lemaradt, nem beszélve zubbonyáról, amely kezdett egyre nehezebbé válni az esőtől. Reszketve topogott egy helyben és reménykedett abban, hogy nem lesz hosszú éjszaka. Mégis a rideg valóság a fordítottját mutatta. Hajnalra már nagyon átfázott és a hideg rázta egész testét. Cigaretája is elfogyott és dideregve jött-ment, kínjában tapicskált a sárban. Aztán elkezdődött a reggeli disznóricsaj, amely jelét adta gondozók érkezésének.

Nemsokára Tüskét is leváltották az éjjeli őrségből. Meggömbülve a fáradságtól, dideregve elindult a kaszárnya felé. Útközben találkozott Stroié tizedessel.

-Na mi a helyzet fiú, jelentkeztél a parancsnoknál? – kérdezte Palitól, aki alig figyelte hadarását.

-Még nem értem oda. – válaszolta Pali, halkán Stroiénak.

-Igyekezz, mert téged vár! – figyelmeztette Tüskét, aki tovább cammogott a parancsnokság felé, aztán utána nézett, kételkedve, mintha valami nem stimmelt volna Palival.

Amire beérkezett imbolyogva a parancsnokság épületéhez, mindenről lekéselt, úgy a névsorolvasásról, mint a reggelizésről, de már nem érdekelt semmi azon kívül, hogy elérjen a parancsnokig. Elég sokáig kopogtatott, amíg Kazimir hangja végre bentről megszólalt:

-Nyitva! Lépjen be! – kiáltotta összetéveszthetetlen, sercegő hangjával.

-Jó reggelt kívánok, parancsnok elvtárs! – köszöntötte ereje fogytán Tüske, remegő hangon a parancsnokot.

-Hát végre, hogy megkerültél, fiú, – jelentette ki Ibadula – mert már kezdtem azt hinni, hogy összevegyültél a disznókkal. – és cinikus hangjával jókorát kacagott.

Én már rég összevegyültem. – mondogatta Tüske magában, és összeszorított fogakkal, fejét lesütötte.

-Na, mi ez a letörés? – cukkolta kaján vigyorral Kazimir – Talán megáztál, vagy éppen fáradt vagy?

-Semmi bajom nincs parancsnok elvtárs, – vágott szavaiba Tüske a parancsnoknak – és ha mégis látna rajtam valamit, hát a bakancsnak köszönhető, mert éppen feltörte a lábamat.

Erre eltorzult Ibadula Kazimir, amúgy sem szimpatikus képe és Pali már látta maga előtt a fortyogó vulkánnak a látóját az irodában szétfroccsenni.

-Most takarodj és tedd rendbe magad, mert úgy nézel ki, mint egy disznó, – üvöltötte a parancsnok Palinak – aztán jelentkezz a konyhára mosogatni! Megértetted? – förmedt rá Tüskére.

-Igenis parancsnok elvtárs, odamegyek! – válaszolta Pali a felbőszült Kazimirnek, aztán egy szimbolikus tisztelgés után távozott.

A B. épület felé haladva még nem sejtette, hogy ezennel számára véget fog érni ez a „színvonalas” kiképzés.

Nagyon rosszul érezte magát a konyhán, aztán hirtelen belázasodott, és fojtogatta a köhögés. A katonatársai szép lassan megsokallták a dolgot és figyelmeztették, hogy forduljon az alakulat orvosához. Nem volt más kiút, hiszen egyre jobban súlyosbodott állapota, és a lázától már ajkai is kicserepesedtek. Végül engedélyt kért a szolgálatos tizedestől, hogy meglátogathassa az orvosi rendelőt. Habozás nélkül el is engedték, aztán nekivágott kissé szédülve a lépcsőknek, egyes egyedül.

A rendelőben egy nagyon kedves katonaeorvos fogadta, Radu Mihainak hívták, aki főhadnagyi rangot viselt. Miután betessékelt a rendelőbe, helyet kínálta, aztán meghallgatta panaszait. Végezetül a sztetoszkópjával kezdődő tüdőgyulladást állapított meg.

-Ez nagyon komoly gyulladás, – jelentette ki Tüskének – és mi sem szabad, hogy komolytalankodjunk vele. El sem hagyhatod a rendelőt, mert innen kísérnek át a kórterembe. – mondta Palinak, aki meglepődve nézett az orvosra.

Aztán megnyomott valami gombfélét az asztalán és máris jelentkezett asszisztense, egy veterán káplár, akit Henninger Johannak hívtak és Szeben környékéről származott. Magas, szikár fiú volt, vöröses túskefrizurát viselt és hangja inkább egy kántoréhoz hasonlított. Asztalhoz ült és kitöltötte a Pali fejlapját, aztán még beírt valamit latin nyelven, amit a katonaeorvos diktált neki. Amikor mindennel végeztek, Tüskét gyengéden nyakon ragadta és bekísérte a kórterembe egy szűk folyosón keresztül, ahol aztán ellátta tanácsaival. Összesen hat ágyas volt a kórterem, amely az egyke pácienset fogadta. Johann kórházi pizsamát hozott Palinak, mire a hidegrázta beteg rögtön át is öltözött és ágyba bújta láz miatt. Nemsokára meghozták a kezelésre szánt gyógyszereket, melyekből egy párat be kellett vegyen Tüske a kezelés azonnali elkezdésének érdekében. Aztán magára hagyták, hogy békében pihenjen, mire nem kellett neki ringatás, mert pillanatok alatt mély álomba merült, olyannyira, hogy horkolni kezdett.

Reggel Johann óvatosan költögette álmából, hogy reggelizzen és bevegye a kimért gyógyszeradagot, aztán hagyták, hogy tovább húzza a csendest az észrevétlen kimerültségtől.

Délben megismétlődött a procedúra, megbővülve a katonaeorvos látogatásától.

-A fiú hogy érzi magát? – kérdezte Johanntól, aki éppen a Pali gyógyszeradagját porciózta.

-Ahhoz képest, hogy az elején vagyunk a kezelésnek, mondhatni elég jól, a magas lázat leszámítva. – mondta Johann az orvosnak.

-A láz lejtőveteléről még nem beszélhetünk. – helyesbítette Mihai doktor.

Tüske mozdulatlanul csak hallgatózott a katonapokróc alatt, mint egy levelibéka.

-Az esti vizsgálatom eredményéből megítélve még két hét szigorú ágybanfekvést javasolok. – jelentette ki az orvos Johannak. Tüske ennek hallatára egyáltalán nem kesergett, mivel tisztában volt azzal, hogy egy darabig számára nem fájnak falcs riadót éjszaka és nem kell kirohanni trombitaszóra a reggeli tornához. Megnyugodva, ismét egy jó darabig álomba merült. Délutánra egy hírnök meglepetésszerűen érdeklődésével kecsegtette Tüskét, aki nem volt más, mint Stroié tizedes. Először csak a kopasz feje jelent meg a megpattintott ajtóban, aztán vigyorogva beosont a Pali ágyáig. Miután örömmel üdvözölték egymást, nekilátott az addig megtörtént események felsorolásához. Tüske már nagyjából előre tudta a sorrendet. Többek között beszámolt a parancsnok feltűnő érdeklődéséről.

-Hallottál-e arról, hogy minden reggel jelentést kell tegyünk az egészségi állapotodról? – súgta oda Stroié Palinak, árulkodva a parancsnokról – Talán egy kissé be lehet rezelve a törtétek miatt. – egészítette ki a betegágyon fekvő Tüskének.

-Nem hallottam és megvallva őszintén, nem is érdekel. – jelentette ki Pali a júdaskodó Stroiének – Saját döntése volt, amit szó nélkül teljesíttem. Elvégre katonák vagyunk, vagy nem? – kérdezett rá Stroiéra.

-Hát persze, tökéletesen igazad van. – helyeselt a tizedes – Még annyit elárulok, hogy Ibadula határozottan készül arra, hogy meglátogasson.

-Hát jöhet bármikor, mert innen én el nem megyek. – vágott közbe Tüske, aztán jót nevettek.

-Nekem most távoznom kell, – folytatta Stroié – aztán ha bárki megkérdezné, te nem tudsz erről a látogatásról.

-Ne aggódj, mert minden rendben lesz! – nyugtatta Pali a bátor tizedest.

Stroié ugyanúgy surrant ki a kórterem ajtaján, mint ahogy érkezett, aztán a magára hagyott Tüske elszenderedett gondolataiban.

Estére bekövetkezett az előre beharangozott történet. Johann káplár éppen kezelésben részesítette Tüskét, amikor hirtelen hátranyílt az ajtó, és Ibadula Kazimir elvtárs lépett be a kórterembe. A káplár tüstént kiegyenesedett és hangosan szalutálta a parancsnokot. Tüske, mivel elszokott ezektől a fanatikusnak tűnő szertartásoktól, kissé meglepődve vette tudomásul a ceremóniát, aztán üdvözlésképpen ő is motyogott valamit a parancsnoknak. Ibadula ágyához közelített, aztán fontoskodó kérdéssel illette áldozatát.

-Hogy érzed magad öcskös? – kedveskedett Palinak, miközben leült a szomszéd ágy szélére.

-Köszönöm kérdésed parancsnok elvtárs, egészségi állapotom javulása jó irányban halad. – jelentette Tüske az aggodástól távol álló parancsnoknak.

-Nagyon jó dolog ezt hallani. – mondogatta Ibadula – Aztán ha helyére billen egészséged, legalább egy éjjeli lövészetet részt kell vegyél, mivel mindenről jelentést kell majd írjak. – folytatta Kazimir a közömbös képével figyelő Tüskének.

-Megértettem parancsnok elvtárs. – dünnyögte ki Tüske megkésve.

-Rendben öcskös. – helyeselte Kazimir, aztán hirtelen témát változtatva, rákérdezett Palira – A szüleid eljönnek az eskütételre? – kíváncsiskodott kérdésével Kazimir, fürkészve Pali arcminimikáját.

-Pontosan én sem tudom parancsnok elvtárs, mivel mindig közbejöhét valami.

-Hát igazad van, öcskös. – helyeselte, ravasz békülést színlelve a parancsnok.

Azzal felállt helyéről, mintha villám ütött volna bele és gyógyulást kívánva távozott. Tüskét annyira meglepte e gyors jelenet, hogy ideje sem maradt megköszönni a látogatást. Erre visszalépett Johann káplár és tanácstalanul egymásnak némán vállalt vontak.

Teltek, múltak a napok és Tüskének az egészségi állapota fokozatosan kezdett felépülni, ami annyit jelentett, hogy nemsokára bekövetkezik a megígért éjjeli céllövészet. A nagy eseményt megelőző este Johann káplár figyelmeztette Tüskét, hogy másnap reggel az orvos tüdőszűrő vizsgálatra küldi be a városba. Palit feldobta lelkileg a hír, mivel számított arra, hogy közben lehetősége születik hazatelefonálni a szülőknek. Mondhatni a fennvaló meghallgatta, mert minden a legnagyobb rendben történt, Tüske tervei szerint. A városi postába beszabadulva, ismét fel tudta tárcsázni családját. Isten akaratából beleszólalt édesanyja a telefonba.

-Milliószor csókolom a családot. – kiabált bele Pali is a telefonkagylóba.

-Örülök, hogy hallom hangodat, fiam, az esketésen feltétlenül ott leszünk apáddal, aztán egy meglepetést is tartogatunk számodra.

-Körülbelül mivel kapcsolatos? – kíváncsiskodott Pali gyerekes hangnemben.

-Majd meglátod fiam, hiszen megmondtam, hogy meglepetés. – aztán elterelve a buzgó fia figyelmét, így folytatta: - Visszük a kedvenc zserbótésztádat és szereztünk kalap alól egy kis szalámit is az üzletes Péter segítségével, tudod fiam az az úriember a főtéri üzletből.

-Jól van, anyám, nagyon köszönöm, de szépen kérlek a részleteket majd csak személyesen, – vágott közbe Tüske – mert nem szeretném, hogy a beszélgetésünk sok pénzbe kerüljön.

Rögtön értett a szóból édesanyja is, amire így folytatta:

-Addig is sokszor csókolunk apáddal!

-Én is benneteket. – kiáltotta Pali, aztán megszakadt a beszélgetés.

Tüske kifizette az összeköttetés árát, aztán iszkolt vissza, tüdőszűrés eredményével a kezében az alakulathoz. A dombon fölfelé érezte, hogy nagyon fárad gyengesége miatt, de hát a boldogságtól ez őt nem érdekelte.

A kapunál már várták az eredménnyel. Stroié és Johann káplár fogadták nagy izgalomba, amitől szinte egyszerre szólaltak meg:

-Hát ugyan biza, miért ültél olyan sokáig? – szegezték neki Palinak a kérdésüket.

-Két dolog miatt késtem. – vágta ki magát Tüske a bamba kérdezősködőknek – Elsősorban sokan voltak a tüdőszűrő vizsgálaton, másod sorban pedig állapotom miatt nem tudtam igyekezni.

-Tényleg, erről meg is felejtkeztünk. – mondogatta Johann káplár Stroié tizedesnek – nahát, kérem akkor az eredményeket hirdető cédulát és mars vissza a kórterembe pihenni! – parancsolta a sértett képű Tüskének.

Ment is az sürgősen és örvendett, hogy megszabadult a további kérdezősködésnek a zuhatagától. Útközben félszemmel figyelte a nagy készülődést. Az egész kaszárnya udvarán nyüzsögtek a katonák. A fontosnak számító eskütételre mindenki az udvart vikszolta. Rövidesen megérkezett a rendelőhöz, ahol Radu Mihai orvossal találta szembe magát.

-Nem gondolod, hogy egyszerre igen sok volt ez a séta? – kérdezte a sápadt képű Tüskétől.

-Őszintén megvallva doktor úr, én erre nem gondoltam. – szerénykedett Pali az orvos előtt.

-Nahát akkor takarodás az ágyba és el ne felejtssd gyógyszereidet bevenni! – figyelmeztette Palit az orvos, aztán útjára engedte.

Tüske boldogan bújt be takarója alá, mivel kiagyalt terve zökkenőmentesen sikerült. Megnyugtató volt az a gondolat, hogy az éjjeli céllövészet után ismét láthatja majd szüleit, miközben őrangyala ismét édes álmába kergette.

Nemsokára késő délutánra járt az idő, amelyről szelíden árulkodtak az orvosi rendelő épületének túlsó oldalára visszatekintő, bágyadt napkorongnak haldokló sugarai.

Tüske ébredezni kezdett, amikor Johann káplár behozta gyógyszereit. Aztán felkelt ágyából és kinézett az ablakon. Menetelő katonaosztagokat pillantott meg, állig felfegyverkezve.

-Jól ragadd meg a látnivalót, mert nemsokára közöttük leszel! – jegyezte meg a káplár Tüskének, aki mozdulatlanul bámulta a menetelést.

-Tudomásom van róla. – mondta Pali az orra alatt.

A folyosó felől halkan megerősödő csizmakopogás törte meg a csendet. Váratlan látogató lépett be a kórterembe.

-Éljen a parancsnok elvtárs! – üdvözölte a káplár Ibadulát.

-Éljen! – duplázott rá Tüske meglepődésében, amikor elengedte az ablak függönyét.

A parancsnok egyenesen Palihoz közeledett és megcélozta kérdésével:

-Na öcskös, kibírod az éjjeli céllövészetet? – kérdezte nyersen Palitól.

-Kibírom, parancsnok elvtárs. – jelentette ki Tüske habozás nélkül.

-Csak ne veselkedj, mert még gyenge vagy! – fékezte szavaival a parancsnok Tüske indulatát, miközben vállát veregette.

-Megértettem, parancsnok elvtárs! – helyeselte Pali a tanácsot.

-Este nyolcra hirdetem gyülekezőt, aztán a zászlós térről, teljes felszerelésben indulunk. Világos? - kérdezett rá az elszálltnak tűnő Tüskére.

-Igenis, megértettem! – helyeselte kapkodva Pali a parancsnok szavait, visszatérve gondolataiból, aztán elcsavarta száját a távolodó parancsnok háta mögött.

Estére mondhatni mindenki megzavarodott, mintha egy méhkaptár oldalát ütögették volna husáanggal. Tüske kibocsájtócédulájával a kezében tűvé tette a kaszárnyát, miközben keresgélte az alakulat raktárosát, hogy kiválthassa hadifelszerelését. Miután végre célba ért, teljes hadi készütségbe helyezték, aztán csak akkor kezdte érezni az igazi súlyát fegyvereinek, amikor elindult velük, mint egy robot, a kaszárnya udvarán. A zászlós téren lihegve kuporodott le a kötömbökből kirakott bordurára, aztán együtt katonatársaival várták a gyülekezőt hirdető trombitaszót. Lassan homlokára gyülekeztek a verejték gyöngyei, melyeket a felszerelés szokatlan kilóinak köszönhetett. Társai sem tágítottak, egyre többen kezdtek körülötte fityegni, óriási érdeklődéssel állapota iránt. Aztán a kialakult vélemények megoszlottak, mivel egyesek sajnálták, mások viszont megvetették átszenvedett betegsége miatt. Tüske semleges maszkja alatt bámulta végig a túlzásig fokozódó tusakodást, mindaddig, amíg végre megszólalt a megmentő trombitaszó. Az értelmetlen vitatkozást hirtelen iszonyú bakancscsoszogás hengerelte le, ami szakaszonkénti igazodásba torkollott. Aztán nagy csend keletkezett, amikor előlépett büszkén a parancsnok, akár egy főmatador.

-Jó estét, katonák! – üvöltötte a hadtest előtt.

-Éljen a parancsnok elvtárs! – zengték kórusban a katonák.

-Eljött az esketéselek előtti utolsó nap, amikor bizonyíthatjátok tehetségeiteket az éjjeli céllövészet alkalmával.

-Ezennel kijelentem, hogy aki rendkívüli eredményt bizonyít, jutalomból kimenőt kap eskütétel után a városba.

-Éééljen, éééljen! – ordították a kimenőre éhes katonák, istenítvé a parancsnokot.

-Figyelem! Amíg megérkeznek a személyszállító harckocsik, addig fegyelmezetten oszlojatok! – hangzott el befejezésül a parancs.

Aztán a tizedesek kezdték el műsorukat, ellenőrzést indítva a katonák sorai között. Persze akit nem találtak megfelelőnek elvárásaik szerint, az keményen lakolt teljes felszerelésben, mivel fekvőtámaszokban mérték a büntetéseket. Tüskét mintha kímélték volna, szerencsére nem került ítélet alá.

Nemsokára megérkeztek a harckocsik és megkezdődött a felszerelések bepakolása. Aztán ismét gyülekezőt hirdettek és szakaszonként megtörtént a felszállás. Füllesztő meleg volt a ponyvák alatt és a katonai belső törvények miatt tilos volt a szellőztetés. Nagy gyúródás közepette minden katona a helyét kereste, mintha helyjeggyel ültek volna fel, úgy tűnt a dolog, aztán kisebb-nagyobb civakodások alakultak ki az oblonokon, mindaddig, amíg megjelentek a tiszték. Aztán rövidesen lecsillapodtak a kedélyek és a konvoj is elindult zajosan rázkódva a gödrös utakon. Mindenki a saját fegyverébe kapaszkodva próbálta viselni a rángatózást. A fullasztó por eluralkodott a ponyvák alatt, köhögési rohamokat provokálva.

Tüske a harckocsimotorok monoton zajától ismét elszállt gondolataiban, s landolva a sulis évek emlékeihez, eszébe jutottak azok a jelenetek, amikor bolyaistaként büszkén, nevetve utazott osztálytársaival az őszi gyümölcsbetakarításra Régenben. Aztán röpke pillanatokra felelevenedtek a kakócás dicsekvések részletei, meg a lányok meghódításáról szóló elméletek, Don Juan módra, meg ezek zátonyra futtatásáért felelős Helwig Wili bácsi határozott, érces hangja, amitől elcsuklott a torka és könny csordult végig az arcán.

Lassan besötétedett és tovább robogtak a harckocsik, néhány katonadalt hagyva maguk mögött elszállni. Tüske görcsösen szorongatta puskáját, amire visszatért álmai tájáról. Nagyon megszomjazott, de túrte hangtalanul, mivel tudatában volt annak, hogy az alumínium kannákban tárolt ivóvíz egy másik harckocsin érkezik.

Nemsokára féket nyomott a teherautó és elhangzott végre a leszállásra intő parancs. Óriási zakatolással elkezdődött a leszállás, puskákat kocogtatva. Aztán amikor mindenki földet ért, következett az unalmas sorakozót követő névsorolvasás és befejezésül a fegyverek kezeléséről szóló tájékoztató felolvasása. Már nagyon ki volt mindenki az összes ízekből, amire megkezdődött az éjszakai céllövészet. Hatalmas fegyverropogás igazolta kezdetét, amely egy idő után belemélyült a süvítő golyók koncertjébe.

Tüske sorára várva társaival, hanyatt fekve hallgatta a koncertet és bámulta a ragyogó csillagokat. A nyugovóra tért napot az évszaknak megfelelően hűvös éjszaka követte, melyet kiegyenlített a napközben felhevült föld, árasztva kellemes melegét. Pali a hullócsillagok fogócskáján elmélkedett, találgatva magában a fényvéveket, amikor végre ivóvizet kezdtek osztogatni a rászorulóknak.

Nemsokára Tüskéék szakasza következett a lövészárokhöz. Pali kissé izgatott lett, mivel betegsége miatt nem vett részt lövészetben, de hát annyira felgyorsultak az események, hogy nem maradt ideje mindezt végiggondolni. Egy ismerős altiszt kapta ki kezéből fegyverét és ellenőrizte le a biztonság kedvéért.

-Lőttél már valaha puskával? – kérdezte közben Palitól.

-Igenis! – válaszolta nagy büszkén Tüske.

-Mikor adódott erre lehetőség?

-Líceumista koromban adódott erre lehetőség, kérem. – válaszolta Pali határozottan.

-Jól van fiú, fogd a fegyvered! – mondta Tüskének és kezébe nyomta a puskát, aztán távozott.

Pali a következő pillanatban a lövészárokhöz talált magát, fegyverével a vállán. Egyik parancs a másikat követte, amikor elkezdődött a ropogtatás. A golyók tűzijátéka közrefogta a pislákoló fénnel ellátott céltáblákat, melyek közül egyik-másik eltűnése jelezte, ha valaki célba talált. Aztán visszavonulva a lövészárók hatásköréből, folytatódott a tétlenkedés, amely belenyúlt az éjszakába.

A lövések eredményhirdetését másnapra tartogatták a tiszték, meglepetésnek szánva az eskütétel után.

Hajnalban már elkezdődött a zászlóstér előkészítése, amely abból állt, hogy zsúfolásig díszítették fel a nagy pódiumot virágokkal. Pali nagy izgalommal várta a szüleivel való találkozást. A rezgős fémdiffuzorok hazafias dalokat dübörögtek oly hangerővel, hogy a hatalmas jegenyesorok sárguló lombjai közül szétriasztották a megzavarodott vetési varjakat. Az udvar másik oldalán lassan gyülekezni kezdtek a civil vendégek, ahova egyelőre tilos volt a katonáknak közelíteni. Tüske buzgón kémlelte a szállingózó tömeget, remélve, hogy meglátja szüleit, ami egyelőre nem járt szerencsével.

Fülsiketítő trombitaszóval megkezdődött az esketési ceremónia.

Különböző hazafias beszédek váltogatták egymást, mindaddig, amíg díszkísérettel megérkezett a nagy nemzeti lobogó. Aztán elkezdődött a szakaszonkénti felesketés az ország hűségese védelmére. Pali alig várta, hogy véget érjen, csakhogy találkozhasson végre szüleivel. Mondhatni, neki kedvezett a szerencse, mert ez hamarosan bekövetkezett.

Őrült futamodás közepette csapott össze a két tábor, mint valami juhsereg, amikor elveszett bárányaival találkozik a legelőn. Mindenki neveket ordítva kereste hozzátartozóját. Pali egyszer csak megpillantotta szüleit az alakulat kerítésénél várakozva, két hatalmas utazótáskával. Összeszedve erejét, áthágott a tömegben, egyenesen ölébe kapva édesanyját az örömtől. Abban a pillanatban odaérkezett egy idősebb, egyenruhás férfi.

-Fiam, – szólalt meg Pali édesanyja – eljött az általam megígért meglepetés. Légszíves mutakozzál be neki. – figyelmeztette halkán a meglepődött fiát.

-Tüske Pál közkatona vagyok! – mutakozott be Pali a katonatisztnak.

-Jól van fiam, de egy időre felejsük most el azt, hogy én katonatiszt vagyok. Máskülönbben Postelnicescu Constantinnak hívnak, és Bukarestből jöttem. Nagyon kedves szüleid vannak és a Marosvásárhelyen élő testvérem által vették fel velem a kapcsolatot. Mivel nagyon a lelkekre kötötték kérelmüket, elhatároztam, hogy segíteni fogok sorsodon, amit nagy titokban kell tartunk mindnyájan. Most ne kérdezz semmit, mert mindenről értesíteni foglak menetközben.

Ennyit mondott Palinak, aztán szoros kézfogásokkal elköszönt a Tüske családtól és békében magukra hagyva őket, távozott. Hirtelen nem tudták az örömtől, hogy honnan kezdjék a beszélgetést. Könnyezve nevettek és szorongatták egymás kezét, aztán édesapja szólalt meg Palinak, erőt véve magán.

-Édes fiam, mellettem talán el is mehettél volna bajusz nélkül, kopaszon.

Aztán együtt nevettek a családfő észrevételét. Közben Stroié bukkant fel közöttük, megzavarva a családi idillt, elnézést kérve a szülőktől.

-Kimenőt kaptál, öcskös! – kiáltotta Pali fülébe és büszkén átadta Tüskének az igazolványt.

Aztán eltűnt, mint a gyík a nyüzsgő tömegben. A céllövészeti eredmény helyett inkább a magas rangú tiszt műve lehetett az igazolvány, de hát akkor kinek juthatott volna ez eszébe. Tüske a nagy örömeben máris biztatta szüleit, hogy távozzanak együtt az alakulatból minél hamarabb.

Medgidia városának nem volt sok szállodája, de mégis egy nyomornegyed peremén akadt egy számukra. A körülmények, ha annak lehetett nevezni őket, nagyon visszataszítóak voltak. Alibaba néven volt ismeretes ez a negyed és arról volt híres, hogy naplemente után minden útonjárót kivétel nélkül kizsebeltek. Főleg macedón kisebbség lakta a negyedet, de szépszerével éltek benne cigányok és lipovánok. Talán megéreztek, hogy a Tüske család is egy kisebbséghez tartozó nemzetnek tagjai, hiszen még tekintetükkel sem sértették volna meg őket. A nemtörődömségtől szinte kedvesnek tűntek első látásra, ha nem árulkodtak volna feszesen táguló mandulaszemeik.

Egy zsíros hajú, álmos képű nő kísérte szobájához a családot, útközben figyelmeztetve őket, hogy fürdőszobáról ne álmodjanak ebben a szállodában. Aztán nagyot sóhajtott végre a család, amikor kulcsra zárhatták maguk mögött a szobát. Pali nemsokára nekifogott a lakmározásnak a szülei örömére, ordasként falta a finomabbnál finomabb falatokat, mintha érezte volna, hogy egyhamar nem lesz része belőle. Az idő csak rohant, mint a tolvaj és lopózva kergette maga előtt perceit. Késő délutánra aztán eleredt az eső, amely kissé lehűtötte a levegőt, magával hozva a kopott szikések felől a végtelen szőlősök zamatos illatát. A család kinyiffanva a fáradtságtól szinte egyszerre dőlt ágyának, mély álomba merülve, miközben az eső csendesen húzta végigsikló cseppjeit a poros ablaküvegen.

A rég várt találkozás egy mesebeli álomnak tűnt hajnalra, amikor a Tüske család megébredt. Minden szépsége hirtelen szétröppent és középen maradt a gyötrő valóság, amely a búcsúzkodás pillanatát közelítette meg kormos eszközökkel. Pali magára kapdosta katonaruháját, aztán iszonyatos bánatát féken tartva, átölelte szüleit és rövid búcsúzkodás után a szállodából távozott.

Október tizenhatodika reggelén furcsa módon gyülekezőt hirdettek egy nem megszokott időpontban. Sokan megrémültek a hírtől, mivel egyeseknek kofferestől volt kötelező a jelentkezés. Tüske Pali is ebben a kátyusszakaszba került, aztán bõröndjével a kezében várta sorsát, kiválasztott társaival együtt. A rendelet annyira hirtelen jött, hogy senki sem tudott hozzászólni.

Folytatás a következő számunkban A Szerk.



Most látható a természetben – 3. (Március)

Lassan az utolsó hófoltok is eltűnnek a napsugarak elől rejtett helyekről is, a szabadban egyre erősödik énekesmadaraink tavaszköszöntő éneke, mely a szobába is mind intenzívebben behallatszik – itt a tavasz.

A Cserhát völgyei, hegyei-dombjai felett már lassan túl van akrobatamutatóványokkal kísért nászrepülésén a holló, az erdőben a fekete harkály éles kiáltását hozza a tavaszi szellő – ébred a természet.

Ha eddig nem tettük volna, most már mozduljunk ki aktívan a természetbe, hiszen annak igen gyors és csodálatos változásainak megannyi fantasztikus megnyilatkozásának megfigyelésében lehet részünk.

Nem csupán a madarak a megfigyelésre érdemesek, hiszen a hüllők és kétéltűek is lassan magukhoz térnek és előkerülnek téli rejtekükből, igen érdekes-kedves élményeket adva megfigyelésükkel. Ezek közül a foltos szalamandrát mutatom be elsőnek.

A Börzsönyben igen gyakran megfigyelhető a patak völgyekben, különösen langyos esők után-alatt e színpompás, védett állat.

Felhívom a figyelmet, hogy a Börzsönyön gépkocsival átkelve legyünk rájuk figyelemmel, mert sajnos igen sok állat kerül eltaposásra a figyelmetlen, felelőtlen és a behajtási-, és sebességkorlátozási tilalmat is semmibe vevő gépkocsivezetők által. Nem egy nagyon fürge állatról van szó, kerüljük ki őket, esetleg tegyük le az állatokat az útról, s tegyük ezt valamennyi ilyen veszélynek kitett állattal. Hozzáteszem, semmi esetre se vigyük őket haza! Tilos! (Magam nem egyszer – sajnos – tucatnyi szalamandrát láttam elütve Királyháza környékén, s ugyanennyit tettem le az útról Diósjenő és Kémence között. Hasonlóképpen veszély fenyegeti a vonuló békákat, az utakat keresztező erdei-, és más siklókat, az ott keresgélő sünöket. Nem siethetünk annyira, hogy érdektelen legyen számunkra ezen állatok élete!)

Foltos szalamandra (*Salamandra salamandra*)

A közel arasznyi, robusztus alkatú szalamandra mozgása esetlennnek tűnik.

Felismerhető széles fejről, lekerekített orrjáról, kerekded farkáról, viszonylag rövid végtagjairól, de mindenek előtt a csillogó mélyfekete bőrét ékítő élénk foltokról. E foltok leggyakrabban sárgák, narancssárgák, de ugyanazon élőhelyen találkozhatunk vörösbe hajló, téglavörös, vörös – egyedileg is igen különböző mintázatú - egyedekkel is, mely foltok különböző fedettséggel borítják testének hátoldalát, csekély mértékben a hasoldalra is átterjednek.



Magyarországon elsősorban az ország északi és nyugati hegyvidéki, nyirkosabb erdők lakója, a Börzsönyben állandó és aránylag nagy számban előforduló állat.

A tiszta vizű patakok környéke, a nedves völgyek, szurdokok, a lomberdővel borított, dús növényzetű bokrosok, cserjések, a mohás, sziklás-köves terep, a kidőlt fákkal, tuskókkal tarkított erdő az otthona.

Bár elsősorban szürkületkor és éjjel aktív, esős, borús időben bármely napszakban találkozhatunk vele, mely találkozás a napsütéses, meleg helyeken, ezen órákban szinte reménytelen – kivéve az említett mély, árnyékos szurdok-, patak völgyeket. A nyugalmi időszakot sziklarepedésekben, üregekben, tuskók alatt tölti. Az aktív időszakokban mozgás közben a testüket a földről felemelve lassan járnak, megriasztva viszont aránylag fürge menekülésre is képesek, illetve a párzási időszakban is sokkal intenzívebb, aktívabb mozgásuk.

A foltos szalamandrák hazánkban elevenoszólók, a lárvák fejlődése a nyári, őszi, téli hónapok alatt az anya testében folyik, majd lassú folyású, sekély mélységű patakrészen születik az akár hetven újszülött. A lárvák teste erőteljes, a vízben apró rákokra, férgek, lárvaikra vadásznak, majd 4-5 hónapos korukban alakulnak át szárazföldön élő szalamandrává.

(Bármilyen furcsa, de a felnőtt szalamandra igen rossz úszó és fennállhat a veszélye annak, hogy erősebb sodrású patak elragadhatja elsősorban a nőstényt az utódok születésekor, mely akár fulladásos elhullását eredményezheti.)

A szalamandrák négy éves korukra válnak ivaréretté – a felnőtt állatok táplálékát különféle rovarok, pókok, ászkák, százlábúak, férgek, meztelen csigák, giliszták adják. Vigyázzunk rájuk (is)!

A madarak bemutatását négy újabb fajjal folytatom, melyek ugyan igen eltérőek egymástól, de egy közös bennük, hogy valamennyi nem csupán előfordul, de igen elterjedt, ismert faj a térségünkben.

A vörösbegy nem csupán az erdőkben, de a lakott területeken, különösen a falusi kertek portákon szinte mindenhol megfigyelhető kedves madarunk. Egyike a tavasz első énekeseinek, majd egész nyáron át is énekel.

A kakukkot hangja alapján gondolom szinte mindenki ismeri, de az a hím hangja, a tojónak is rá jellemző, de sólyomszerűen kacagó hangja van, mely viszont már nem mindenki számára ismert – e hónapban még nem fogjuk hallani őket, hiszen a parasztember azt mondja: „A kakukk árpavetéstől, annak aratásáig szól.” Az erdei szalonka. Ha a gímszarvas bika az erdők királya, ő az erdők hercegnője. Alkonyati, hajnali megfigyelése közben az ébredező természet megannyi csodálatos megnyilvánulásának megtapasztalása, a föld, az erdő illatának magunkba szívása, a naplemente élménye, no és szerencse esetén esetleg egy-két -a szalonkanásztól bolond- bódult madár bagolyröptének, vagy püsszegő villanásának látványa, a vacsoracsillag megjelente után, vagy párás, avarszagú hajnalon a nyiladék, a vágás felett, sokáig kísér bennünket szívünkben. A karvaly a már bemutatott héja kistestvére, apró énekeseink legfőbb ellensége. Míg a nép a héját *galambölyű-nek*, *galambászölyű-nek*, addig a karvalyt *verébölyű-nek*, *verebészölyű-nek* is nevezte, hogy miért, kiderül a két madár ismertetéséből.

Vörösbegy (Erithacus rubecula)

Mivel nagyobb számban – vonuló léte ellenére – át is telelnek, egész évben gyönyörködhetünk kedves lényében, hazánkban gyakori költő, bizalmas faj.

Veréb nagyságú, de lényegesen kecsesebb, kerekded madár, az öreg madarakat minden kétséget kizárva felismerhetjük a hamuszürkével szegélyezett narancsvörös homlokukról, begyükről, nagy, fekete gombszemükről.

A fiatalok alapszíne barnás, sárga pettyezéssel.

A hímek január közepétől, végétől énekelnek intenzíven július derekáig, végéig kora hajnaltól szürkületig. Daluk kedvesen dallamos, az egyik legszebb madárhang, hangjuk jellemzően ismételt „tik-tik”, vagy halk, elnyújtott „csiiii”.

A hímek revírjuket, területüket ha kell agresszívan védik, a tojó 5-7 tojásán 13-14 napig kotlik a partoldalokban, gyökerek között, fahidak gerendáin, néha alacsonyan levő természetes odvakban falevelekből épített fészében.

A kirepült fiatalokon nincs nyoma a vörös színnek, így maradhatnak a család revírjében. A felnőtt párok április és július között általában két alkalommal költenek. A hímek igen gyakran az enyhe őszi estéken újra hallatják területörző kedves hangjukat.

Táplálékát általában a talajon keresgéli, melyek így pókok, giliszták, csigák, rovarok, télen viszont bogyókat is fogyaszt és a madáretetőink gyakori látogatója is lehet.

Az angolok nemzeti madara.



Vörösbegy

Kakukk (*Cuculus canorus*)

Gerle nagyságú, hosszúfarkú, jellegzetesen gyors szárnycsapásokkal repülő madár. Az idős madarak melle karvalyszerűen sávozott, sőt röpképük is a karvalyéra emlékeztet, nem kis riadalmat okozva ezzel néha a tarlókon szedegető mezei veréb csapatokban.

A felnőtt madarak alapszíne szürke, a tojók között vörhenyes példányok is akadnak, farkukon fehér foltokkal. A fiatalok feje és háta is egyaránt keresztben sávozott.

Alkalmazkodó madárként egyaránt megtaláljuk a különböző összetételű zártlombú, vagy ligeterdőkben és a vízpartok közelében is.

Szaporodásának teljes ismerete körül vannak még fehér foltok, de köztudott, hogy költésparazita, vagyis a tojó más madarak fészkebe rakja tojásait.

A rendkívüli alkalmazkodás példája, hogy a kakukk tojásai mind méretben (verébtójasnyi), mind alkalmanként még mintázatban is a leendő, sokkal apróbb dajkaszülők tojásaihoz hasonlít. Az aprócska ökörszemtől kezdve mintegy 120 különböző madárfaj fészket választotta igazoltan a kakukk, leggyakrabban erdős terepen a vörösbegy, míg nádasokban a nádirigó fészket.



Kakukkfióka

(Érdekesség, hogy a házi verebek nem etetik a fészükben kelő kakukkfiókát – nincs esély a túlélésre. A leggyakrabban a rozsdafarkúak, a barázdabillegető, az erdei pityer, a hantmadár és a tücsökmadarak fészkébe kerül kakukktojás.)

A tojó madár különböző trükkökkel csempészi tojását a fészekbe, mindig csupán egyet és egy tojást ugyanakkor a gazda madarérből pedig elnyel, vagy eltávolít.

A kakukktojás kikelési ideje is rövidebb (11-13 nap), mint a kis énekesekéi, ez is segíti a kikelő kakukkfiókát abban, hogy a tojásokat, vagy a fészektársait kitolja a fészekből, kikelése után 10-15 órával.

A kakukkfióka hihetetlen gyorsan felnő és válik önállóvá, majd indul el Afrikába magányosan, anélkül, hogy bárki az utat megmutatná számára.

A leírtak valószínű a legtöbb olvasóban nem teszi szimpatikussá a kakukkot, de ne feledjük, a természetben csupán szükséges élőlények vannak, a kakukk egy érdekes faja hazai madárfaunánknak és táplálkozása jelenti hihetetlen hasznosságát, amikor olyan rovarokat, hernyókat fogyaszt, melyeket más madarak nem.

Hallgassuk érdeklődéssel megszólaló kakukkjainkat, próbáljuk közelebről is megismerni nevét ismételtető madarunkat.

(Érdemes utánaolvasni a kakukk szaporodásbiológiájának is – igen sok érdekességre találhatunk, amelyek felsorolása helyszűke miatt itt lehetetlen.)



Kakukk

Erdei szalonka (*Scolopax rusticola*)

Fogoly nagyságú, zömök, hosszúcsőrű, nagy szemű madár. Tollazatának színével a talajlakó életmódjához alkalmazkodott, a barna-fekete "kendermagos" tollazat igen jól szolgálja a rejtőzködését az egész napos talajszinten tartózkodásakor, valamint a költés időszakában. Szürkületkor kezd el mozogni, röpte kétféle: könnyed, lassú, bagolyszerű, vagy cikázó, gyors, mindig zajtalan.

Élőhelyét a sűrű elegyes erdők alján, nedves avar és aljnövényzet között választja meg. Magyarországon évente két alkalommal vonul keresztül: tavasszal nagyjából délnyugat – északkelet irányban, míg ősszel ellentétesen, vonulásuk időpontja minden esetben az időjárás függvénye.

A tavaszi vonulás alkalmával, március elejétől itt folyik nászrepülése, az ismert szalonkahúzás, igyekezve költőterületére, ahol a dürgés beteljesedik. Az utolsó gallyazó fácánkakas, a feketerigók és ökörszemek elhallgatása után, a csillagok kigyúlltával mindössze 15-20 perc a húzás *korrogás*-sal, *pisszegés*-sel kísért, feledhetetlen időszaka.

Egy részük természetesen hazánkban is költ.

A talajon a száraz levelekből kialakított fészkekben négy tojás rejtőzik, melyeket a tojó 22-24 nap alatt kelt ki, a kotlást csupán az utolsó tojás lerakása után kezdi. A fészket naponta kétszer, csak igen rövid időre hagyja el a kotló madár táplálkozás, fürdés, tollászkodás végett. A kotlás április-május fordulója táján kezdődik. A kikelt fiókák fészekhagyók.

Az erdei szalonka táplálkozási szokásában jellemzően a hosszú, érzékeny és mozgékony végű csőrével a giliszták után való talajban történő kutatás a meghatározó, de elfogyasztja a rovarokat, lárvákat, más avarlakó gerincteleneket is. A fiókákat az első napjaikban a tojó az eléljük tartott táplálékkal eteti.

Ősszel és télen bogyókat és más növényi táplálékokat is fogyaszt.



Karvaly (*Accipiter nisus*)

A 30-40 cm hosszú madár jegyeiben igen hasonlít a héjához, annál kisebb, a legszembeütőbb különbség az aránylag hosszú és vékony lába, a héja vaskos lábával szemben. A madarak öregkori tollruhája – a második téllal – keresztben csikozott, míg a korábbi jellegtelen, barnás színezetű.

Nyílt területen repülés közben felismerhető a néhány gyors szárnycsapást mindig követő rövid siklásokról.

(A hasonló nagyságú vércsék sohasem siklanak a levegőben, ők „szítal”-nak repülésük közben, ugyanakkor a karvaly sohasem szítal, és már csupán a röpkéjük teljesen más.)

Aránylag rejtett életmódot folytat, de a tél folyamán még a lakott helyek környékén is előfordul az énekesmadár csapatok után kutatva, akár a kihelyezett madáretetőink környékén is. Természetes élőhelye a bokrokkal, tisztásokkal tarkított erdő, térségünkben is állandó.

Kora tavasszal a pár a kiszemelt későbbi költőterülete felett köröz és mutatják be légi mutatványaikat.

Általában ritkás fenyvesekben építik a fák törzséhez közel, a fákról tördelt ágakból fészkeiket – minden évben újat, a korábbi szomszédságában, melyben a tojó az általában öt tojásból álló fészekalján kotlik. A fiókák teljes fészekalja ritkán nő fel, ennek aránya minden esetben a táplálék függvénye. A hím az udvarlás időszakától eteti a tojót, majd a teljes fészekaljat, azok egy hetes koráig, mikortól a tojó is beszáll a táplálékszerzésbe.

A karvaly szinte kizárólag madarakkal táplálkozik, mely igen széles skálát mutat.

A kisebb termetű hím általában maximum a fekete-, fenyőrigó nagyságig, míg a nagyobb testű tojó akár gerle, galamb nagyságig is leüti zsákmányát.

(Az általam látott legnagyobb testű karvaly által fogott zsákmány szajkó volt.)

Lesből, vagy előzőleg tájékozódva takarást felhasználva, meglepetésszerűen tör zsákmányára, vagy messziről rendkívül alacsonyan repülve vág a madár csapat közé. Üldözéskor kitűnő manőverező képességgel követi áldozatát, majd messze előrenyújtott lábainak karmaival ragadja meg azt.

Kitűnő, merész, elszánt vadász.





Karvaly

A madarak mellett ismét, immár szokásainknak megfelelően egy ragadozó emlősfajt is bemutatunk, mégpedig a menyét-félék egy újabb, gyakori képviselőjét. Ez a környék minden településén is előforduló nyest.

Nyest (*Martes foina*)

A ragadozó mintegy 70 cm hosszú, melyből 22-25 cm a farka, testtömege pedig 1200-2200 gramm – a táplálék függvényében és a hímek javára.

Alapszíne szürkésbarna, jellemző rá a hófehér, az első lábaira is ráfutó villás torokfolt, talpa és ujjpárnái csupaszak, orra hússzínű, míg feje tojásdad formájú. *(Ezeket azért kell hangsúlyozni, mert a nyusztól való megkülönböztetés bélyegei.)*

A nyest hazája egész Európa, előszeretettel tartózkodik az ember közelében, lakott területen, pincékben, padlásokon, présházákban, a természetben sziklarepedésekben, odvakban talál menedéket.

Táplálékát tekintve mindenevő, elsősorban apró emlősöket, madarakat, madár-, köztük előszeretettel baromfi tojást is zsákmányol, valamint gyümölcsöt is fogyaszt. Jellemzően megmutatkozik ez utóbbi szokása a fellelt hullatékában található különböző gyümölcsmagok által. Este és éjjel jár táplálék után, mozgási körletét, váltóját, időpontját tartja, talán csupán kölyöknevelés idején tér el tőle a megnövekedett feladatok miatt. Zsákmányszerző útjain testalkatánál fogva ahova a feje befér, ott egész testével is át tud jutni.

Párája nyár derekán van, miután a megtermékenyült peték több hónapos nyugalmi periódus után indulnak gyors fejlődésnek és általában áprilisban fial 2-3 kölyköt.

A nyest is rendkívül ügyes és eredményes ragadozó, amellet ő is egyben kedves és játékos emlős, ha felfedeztük az említett váltóit érdemes rászánni egy „kis” időt megfigyelésükre.



Ismételten kellemes - és ha kérhetem aktív - természetbúvárkodást kívánok, a szép tél után a várhatóan kellemes tavaszon.

Balog István

a Természetismereti rovat írója, szerkesztője



Nyest

AUDITOR

Szávai Attila írása

Nemzeti rigli

A színházi előadás előtti csendet lehetne tudni akár vezérfonálynak, lényeknek, útnak, lehetőségnek is. Megpróbálom. A színészek is gyakran próbálnak. Próbálkozni, mint kiskutya, százegy lihegés, lábemelés, százegy vadászterület. Minden próza egy levizelt bokor, lámpavas, esztergapad, nedves-langyos ágynemű, tehát és voltaképp: territór. Az azért rémálomnak sem rossz: eltévedni egy idegen színházban. Pláne úgy eltévedni, hogy előtte sose voltunk színházban. Egy ilyen rémálom azért feladja a leckét rendesen, gondolom. Vagy ezt is csak álmodom. Langyos kezdés.

A lényeg, hogy ott kezdődött, az asszony kijelölte az irányt: színházba fogunk menni. Jární. Mondhattam volna neki: járjon templomba, ha embereket akar látni, sőt, még ha nagyon rákoncentrál, van némi misztik-fantasztikum is benne, túlvilág, bölcs szárnyasok, tisztára, mint egy filmben. Mondhatta volna: hülye vagyok, pedig dehogyisnem. Talán Galkovics. Valamiért a színházban látta meg Jolán a házasságunk felvirágzását, szerintem meg csak valami szerves trágya kellene, hogy kikeljenek a magok, szárba szökkenjen a virágba borulás. A feleségem szépen leültetett a konyhában és elmagyarázta a dolgot.

Muszáj látni idegen embereket, más sorsokat. Nagyon szép színdarabok vannak, szép színészekkel, és mutatott egy ilyen programfüzetet, amikben képek is voltak. Az egyik képen Aloe Vera színművésznőt mutatták, azt írták a kép alá: a hazai állócsillag. Ez olyan, mint a hullócsillag, csak ezen behúzták a központi kéziféket. Egy másik kép alá meg, hogy díva. Hullócsillagunk az volt nekünk otthon, mikor így hívtam az asszonyt, de, hogy díva, ilyet még nem hallottam. Maximum dívány, de ez nem áll közel szerintem, pláne, hogy ülésről szól. Tehát a színház és az ott előadott sok sors. Volt korábban tévénk, meg rádiónk, de egy rossz pillanatban kidobtam a teljes hazai telekommunikációt az ablakon, annyi volt már a szappanopera, a mosogatólé-mese. Asszonyom szerint jó lesz a színház, hogy lássak másikat is, ne csak a hazai pályán szaladgálókat. Jolán előtte sokáig készült, régen láthatta őt annyi ember – mondta -, mennyi kérdeztem, mittudomén, nyolc-tíz lakodalomnyi, így Jolán. Leült a kád szélére, kezében a kistükörrel és sminkelni kezdte magát. Púderpárduc, rúzsragacs, te tapasztott vályogfal, hulló vakolat, gondoltam borotválkozás közben és mosolygott rajtam a borotvahab, mint egy vödör franciakrémes.

Színház. Az előadás előtti csend feszessége. Mint mikor eltéved az ember. A jó eltévedők az eltévedés közben nem ordítanak magukban, nincs rúgkapa, csak a nagy feszes csend. Milyen érdekes, hogy mikor az a sok ember elmegy színházba, mekkora csendet tudnak csinálni előadás előtt két másodperccel. Természetesen mindig vannak páran, akik csak ilyenkor tudnak szöszögni, matatni, apró neszeket előállítani fesztelen (fesz), mikor amúgy mindenki nemaság van, egész a fejtetőig. Mindig van néhány apró, finom zajszikra, amely lánggra lobbantja a csend süketségét, úgy fut végig a termen a téglatömör csend, akár egy csorda néma pacsirta. Imádom a feszült csendet.

Sokat elgondoltam már, hogy ha egyszer összefutok valahol (vásárban, falusi búcsú céllövöldéjében, nyilvános vécén, spontán disznótoron) Aloe Vera színművésznővel, elmondom neki, amit érzek. És elmondom neki a csendet, plusz, ami mögötte van. Meg azt is, hogy amíg a férfiak, mikor meghallanak egy tehetséges, fiatal énekesnőt a rádióban és nem arra gondolnak egyből, amire gondolnak, hanem arra, mit énekel a lány, miről, és főleg, hogy ha saját magát megtalálja a dalban, befelé kezdjen el nézni, majd akkor lesz jó világ. Mondjuk ehhez énekes nők is kellene, és nem csak lányok, akiből direkt a nőt mutatja a média; ez a sáros vattacukor, robbantott dobostorta.

Előadás előtt még gyorsan kimentem a klozetra, kijelölni a territóriumot, vagy, hogy hû legyek a kezdethez: prózálni. És arra gondoltam (százegyedik kiskutya), milyen lesz majd, mikor eldördülnek a nagy szerelmes csendek a színpadon: mázsasóhaj, tonnamozdulat. Aztán meg erre: ha a társadalom egyik elkövetője alapvető hajlammal bír az ugyanazon társadalomban történő eltévelyedésre, annak egy színházi épületben való eltévedés gyerekjáték, mondhatni játszi könnyi. Mert kutyamód eltévedtem ám, vasorrú bába az elektromos viharban. Talán az izgalom. Hiába, nagy dolog a színház. Nem mondom, otthon is volt olykor pszichodráma, pláne családi folklór, csoportlélektan, de azért egy színházban mások ezek. Itt legalább profin csinálják, nem csak úgy félvállról, fél kézzel dobni a tepsit, mint mi. Egy rendező szerint fontos, ha a színész kicsit önmagát is látja kívülről előadás közben. Gondoltam megpróbálom, hátha megtalálom a jó irányt, ha kívülről nézem magam.

Íme. Galkovics ment tehát a folyosón, kereste, amit az eltévedt emberek keresnek és nagyon jól érezte magát. Mert ha van rémálom, ez azt jelenti, hogy él, benne van a levesben (az élet levesében, ezt ő találta ki), tehát semmi bepánik, vagy szívinfarkt, csupán langyos, puha jókedv, lelki madárkacagás, csivitsörömpölés. Talán az a sok puha-barna ajtó a folyosókon, ami csinálta a jókedvet Galkovicsban, talán az a barátságos nyikorgás, mikor óvatosan benyit az ember valahová. Már gyerekkorában az ajtók rabjává vált. Valószínűleg a lehetőség volt rá hatással, a lehetőség, hogy a fából tákolt egyszerű, primitív szerkezet új, ez idáig ismeretlen szférákat képes megnyitni. Gyermekibb korában volt egy pillanat, amelyre felnőttkorában (vagyis hát, fejlettebb gyerekkorában) sokáig, tisztán emlékezett. A konyhapadlón ült, szemben az alsó konyhaszekrényvel és valami bûvös áhítattal nyitogatta az ajtót. Egészen földöntúli öröm járta át, mikor megértette és a lehető legmélyebben átérezte az összefüggést az ajtó nyikorgása és az edények feltáruló látványa között.

Ha Galkovics folyosót látott, heveny késztetést érez felnyitni az összes ajtót, belesni, megbámulni. És nem átallott a képletes értelmezésekre, például a kilincs fogalomköre tájékán. Szerinte az élet tele van képletes kilincsekkel, már verset is írt ezekről, „Nyomj le!” címmel. Sőt egyszer azt is elgondolta, hogy minden ember kilincs egy ajtón. Tízmillió kilincs országa, nemzeti rigli, kapitalista cilinderzár, kapcil (orwelli újbeszélben). Már régen meg akarta hallgatni azokat a szerinte talán fizetett nézőket, akik a függöny széthúzása előtti utolsó, még nézőtársotét másodpercben krákognak, köhécselek, torkot köszörik, taknyoznak (oppardon), matatnak, suttognak, kuncognak. Galkovics szerint ezek talán fizetett statiszták, olyanok, mint a háziállatok, melyek nélkül olyan lenne az élet, főleg faluhelyen, mint egy eldobott kerekkosár. Galkovicsot tehát nagyon érdekelték az ilyen statiszták, akik a sötét matatásukkal, biológiai zörgéseikkel (zörgök, tehát vagyok) a végső határig feszítik a várakozás keltette úrt. Recsegésig a csendet.

Így láttam tehát magam kívülről és szinte hallottam, amint a feleségem gondolja, miközben vár rám a nézőtéren: te állatorvosi ló. Amíg kerestem a célt, mondhatnám, a kellő aspektust, egy résnyire nyílt ajtót találtam, gondoltam belehallgatok a kiszűrődő csendbe. Megtaláltam a nézőteret: több száz pislogás, fejkavarás, ezer légköbméter susmogás, telefonrengés. A nézőtéren több száz fej: púderpárduc, rúzsrágacs, tapasztott vályogfal, hulló vakolat, száz és száz elkezdett előadás.

SZÉKÁCS LÁSZLÓ

Az új Nemzeti, 2002.

hívogat a '48-as ifjak ünnepe,
hívogat Pestre a Dunához, új parkjához,
a függöny-kapun át, s állok ott meglepve

fellebbent a kőbe álmodott függöny,
parkjukban a nemzet volt színészei fogadnak,
nagy pillanataik íme szobraikban maradnak

kikötve áll a színház, az új Nemzeti !
százkilencven évnyi akarat, és vándorlás után,
mostantól végleges helyén, a Dunánál

épületét hajóra tette a képzelet,
orral-homlokkal a Vár és Szent Gellért hegye felé,
mutatva magát, ez hát a nemzeté!

hajója orra a víz sodrában, de állja,
úszik fel, fel, fel Budára,
szaggatva a szelet, híva egységre a nemzetet

felrobbantott elődje homlokzata egyben,
a múlt vízből itt most félig felmerül,
fáklyákat gyújtott, és az emlékművek közé vegyül

a Nemzeti fejdíszében szárnyak a széleken,
és három toll szára, pihéi a tetőn,
talán ősi jegyek e képzelt táltos fejfedőn

bent már ég a láz, a nyitás zavara,
jöjjön hát mindenki e hazából,
az örök emberi madáchi szavakra

ez hát a Színház, a Nemzeti,
legyen e naptól a miénk, a nemzeté,
legyen mindig mindenkié

(2002.03.15.)



HÖRÖMPŐ GERGELY

T á j k é p

A felhő nagyobb, mint a hegy.
A hegy nagyobb, mint a dombok.
A domb hegységnek számít,
ha a síkság ad neki otthont.



CSAPÓ LAJOS

Csillagfénynél

A Hold ezüstesőjében ázik a kékes éjjel,
Tele dalok, és suttogások álmoköltészetével,
Űrbéli ködként távoli csillagok ragyogása,
Siralmaink e völgyét burkolja égi ragyogásba.
S apró mécsviláguk szivárog át az ágak közében,
Ebben a csendesen szunnyadó, tájra omló csuda éjben.
-Itt állva, s fürödve vizében ennek a fénycsodának,
A remegő csillagokra vajon hol, és kik vigyáznak?

Mert mi botor, ostoba göggel a Föld szívére ütöttünk,
S nagyságunk fitogtatva mindent bemocskolunk köröttünk.
Míntha nem is a része lennénk ennek a nagy egésznek,
Mindent feláldozunk mohó vágyainknak és a pénznek.
Apró sóhajokkal a természet pusztul, rokkan egyre,
S mi csak törtetünk, kényelmünkért és profitért remegve.
A holnappal nem gondolva, mit sem törődve, csak küzdünk,
S az ózonlyukon átömlő UV sugarakban fürdünk,
Méregtajték úszik a vizeknek szennyezett habjain,
És még egymást is öljük kéjjel, a szemetünk halmain.

Ha az éj tovalibben lágyan, mit hoz majd a kikelet,
Az ébredőkkel, kik féltjük e csodát, tesszük-e, mit lehet?
Vajon milyen színeket fest majd a hajnal fel az égre?
Megértjük-e végre, nem vagyunk más, csak az egész része?
Vagy tohonya közönnyel törtetünk tovább úgy, mint eddig,
És Földünk fényét más planéták majd hamar elfelejtik?



BESZÁMOLÓ

Újabb rétsági siker!

Örömünkre szolgál, hogy városunk írója, Szávai Attila sikereiről rendre tájékoztatást adhatunk a Tisztelt Olvasónak. A rendszeresen publikáló Spangár-díjas alkotó több könyve, számtalan újságban, folyóiratban megjelent írása után legutóbb Balassagyarmat város különdíját vehette át egy pályázat eredményeként. Ismét van hírünk! Ráadásul arról, hogy Attila új műfaj felé is kacsingat. A tények alapján mondhatjuk, nem is eredménytelenül.

Történt, hogy a Klebersberg Kultúrközpont pályázatot hirdetett "Humorpercek" címmel. Két kategóriában vártak jelentkezéseket, és produktumokat. Szávai Attila a szerzői kategóriához küldte be egyik írását. Mindig tudtuk, hogy van humora is, hiszen munkásságára sok mindent lehet mondani, de azt, hogy drámaian komor lenne, azt biztosan nem. Azért bátor próbálkozás olyanok között indulni, akik direktre a poénra hegyezik ki mondandójukat. Igen, itt a mondandó fontos kifejezés, hiszen előszóban bemutatásra alkalmas, előadható, és úgy is értelmezhető műnek kell lennie. Olyanról van szó, ami akkor és ott azonnal hat. Nem visszaolvasva, nem elmélkedve, nem másnap elővéve, utána olvasva. Nem, ott és azonnal! Vagy hatni tud és jó, vagy nem ér semmit. Mert olyat én még a közismerten fanyar angol humorban sem hallottam, hogy: "... no várj csak, felfogom, és majd holnapra leesik, majd megint jót derülünk ...". Igen, a humor az itt és most művészet. Amiben Karinthy szerint sem lehet tréfát ismerni. Csak teljes komolysággal!

Bizonyára a felkészült bírálók is úgy gondolták, hogy szerzőnk komolyan vette. Nem csak a kiírást, és küldött művei közül, hanem a feladatot is. Közel 150 pályamű érkezett. Ezekből mindössze 15 került a döntőbe, két kategóriában. A zsűri tagjai a szakmában kiváló emberek: *Maksa Zoltán* humorista, *Dr. Litkai Gergely* humorista, a Dumaszínház és a Comedy Central főszerkesztője, valamint *Pethő Zsolt* és *Szászi Móni*, a L'art pour L'art Társulat tagjai. Attila írását a 10 legjobb közé minősítették.

Messze a főváros zajától, a budai hegyek ölelésben van egy izgalmas kis művelődési intézmény. Kicsi? Dehogyan. Ha megnézzük honlapjukat, bizony csak csodálkozni lehet azon a sokszínűsége, ami falai között zajlik. No, ide hozott a posta meghívót február 21-én délutánra. A kívülről különleges hangulatú épület folyosógalériájában is alkotások - karikatúrák - várták a közönséget. A fotóriportból is láthatóan zsúfolásig megtelt színházteremben került sor a díjátadó ünnepségre. Műfajonként 2-2 legjobb mű el is hangzott. Szávai Attila kiemelkedő teljesítményét - az első tízben, és azon belül nem rangsorolva, ki tudja milyen magasságokban - oklevéllel és ajándék könyvcsomaggal honorálta a zsűri, és sűrű tapsokkal a közönség.

Helyszínen járt tudósítónk, Évinger Boglárka képeivel adunk hírt az eseményről. No és persze kíváncsian várjuk, hogy a díjazott mű mikor és hol lesz olvasható, de legfőképpen, milyen folytatásra számíthatunk. Mert a humor nem vice! És nem is létezik egyedül. Tehát kell, hogy legyen folytatása.

Girasek Károly





Budapest, Pesthidegkút,

Oklevél

2009. február 21.

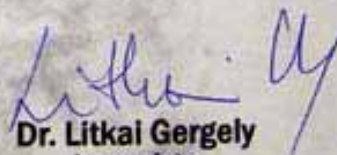
Szávai Attila

részére


a Klebelsberg Kultúrkúria
Amatőr humorista pályázatán
szerzői kategóriában elért
kiemelkedő eredményéért.



Maksa Zoltán
humorista



Dr. Litkai Gergely
humorista



Pethő Zsolt
humorista



Szászi Móni
humorista



Dolhai István
igazgató



PÁLYÁZAT

“Írjunk együtt mesekönyvet!” - 2009.

A Pataky Művelődési Központ 2009-ben már harmadik alkalommal hirdet meseíró pályázatot három kategóriában:

- I. 6-12 éves gyermek
- II. 13-18 éves gyermek
- III. felnőtt

A pályaművek terjedelme: maximum 1 oldal, azaz kb. 3500 karakter lehet, és MSWord vagy Rich Text formátumban kell elektronikus úton beküldeni.

A mese elején legyen feltüntetve: a kategória, a szerző neve, címe és az e-mail címe!

Beküldési cím: nkriszta@patakymk.hu

A pályázók értékes nyereményekre és ingyen belépőre számíthatnak a szeptemberi III. országos mesefesztiválra.

A pályázathoz kapcsolódik egy diákoknak meghirdetett rajzpályázat is.

Beérkezési határidő: 2009 április 19.

Bővebb információ: Pataky Művelődési Központ www.patakymk.hu

1105 Budapest, Szent László tér 7-14.

T el.: 1-260-99-59, Fax: 1-262-0379, e -mail: pataky@patakymk.hu

E havi számunk szerzői:

Balog István (Békés, 1951) Felsőpetény, kézműves, erdei iskola vezető, "világutazó"

Bíró Pál Tibor (Marosvásárhely, 1966) Göd, író

Borsi István (Budapest, 1957) Diósjenő, szellemi szabadfoglalkozású, író

Csapó Lajos (Makád, 1947) Szigethalom, költő, festőművész

Forgács Miklós (Ipolyság, 1973) Léva, újságíró, író, rendező

Hohol Barnabásné (Ragyolc, Szlovákia, 1929) Salgótarján, nyugdíjas üzletvezető

Hörömpő Gergely (Kisvác, 1945 - Kisvác, 2007) református lelkész, költő

Ketykó István (Szügy, 1946) Verőce, nyugdíjas köztisztviselő, költő

Kovács T. István (Füzesgyarmat, 1935) Vác, újságíró, író

Móritz Mátyás (Budapest, 1981) Budapest, író, költő

Pogány Zoltán (Rozsnyó, 1960) Szádalmás, költő

Pongrácz Ágnes (Balassagyarmat, 1968) Szanda, tanár, költő

Szajbely Zsolt (Balassagyarmat, 1987) Rétság, költő, író

Szávai Attila (Vác, 1978) Rétság, író, újságíró

Százdi Sztakó Zsolt (Ipolyság, 1967) Százd, író

Székács László (Budapest, 1946) Budapest, nyugdíjas mérnök, költő

Végh József mkl. (Diósjenő, 1953) Diósjenő, helytörténész, művelődési ház igazgató

Végh Tamás (Gödöllő, 1960) Isaszeg, nyomdász, költő

Zsitvainé Borsos Irén (Cegléd, 1945) Pásztó, író,

Impresszum:

Alapító-szerkesztő:
Karaffa Gyula

Helytörténet:
Végh József mkl.

Képzőművészet:
Konczili Éva

Természetismeret:
Balog István

Szerkesztőség címe:
2645. Nagyoroszi, Petőfi út 19

Telefon:
0630-383-5385

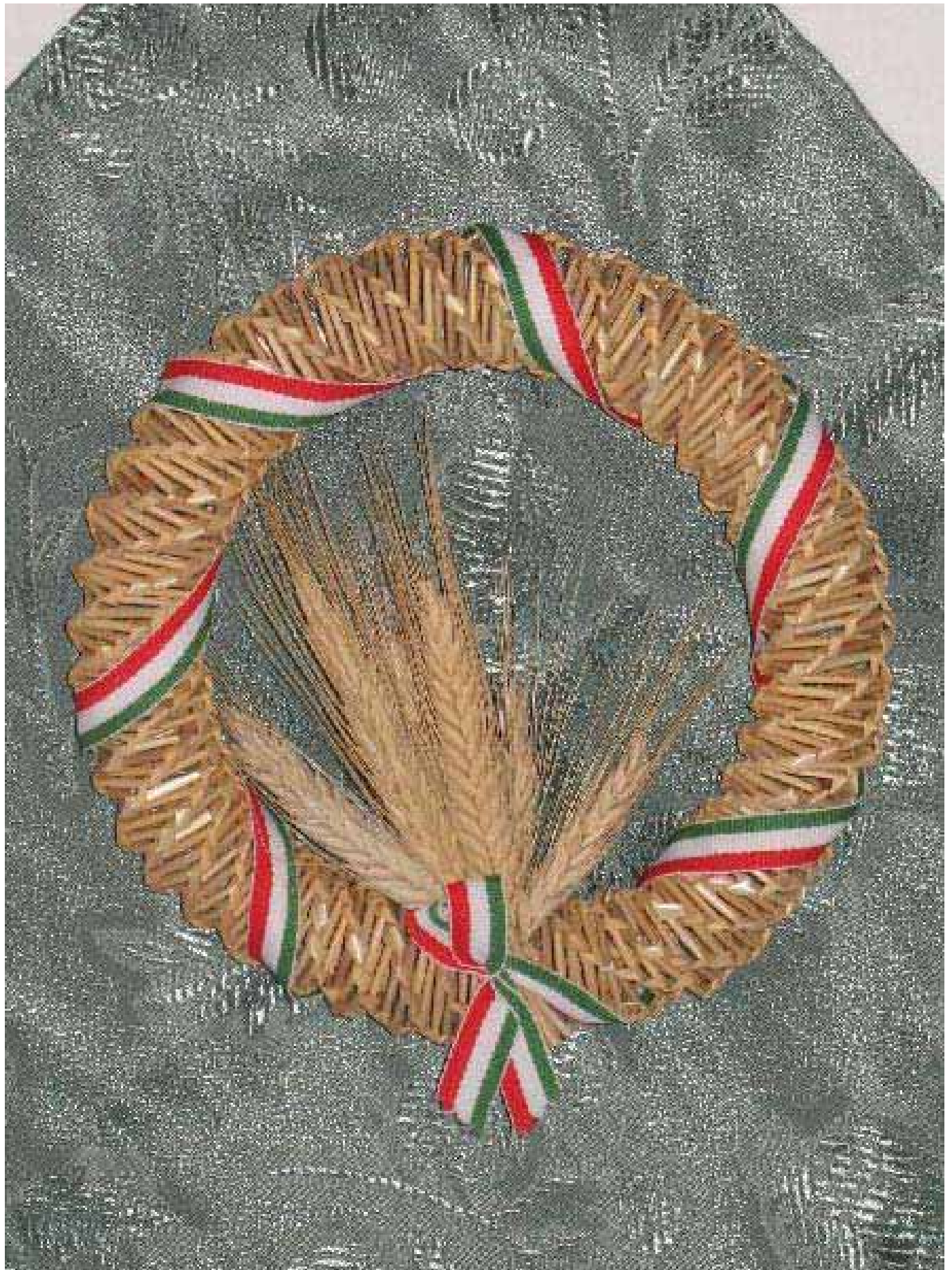
Email cím:

karaffagy@freemail.hu

hgev@freemail.hu

bajkalamour@freemail.hu

Terjesztés kizárólag PDF formátumban.



Kovácsné Drajkó Piroska szalmafonata